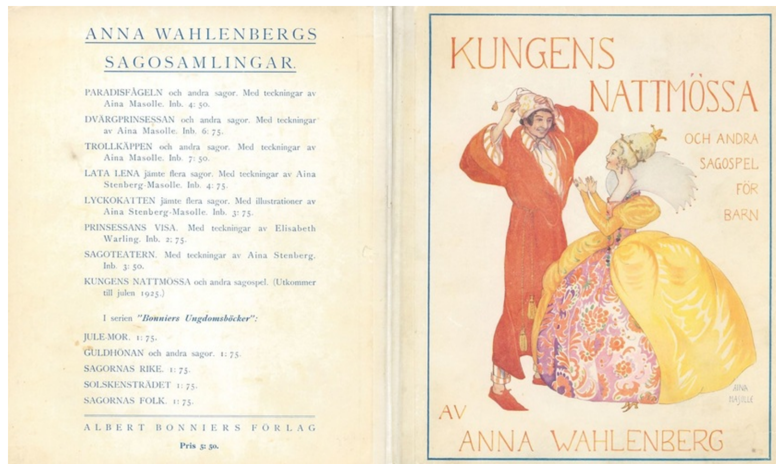

Kungens nattmössa

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna samling barnteater från 1925 av **Anna Wahlenberg** (1858-1933) med omslagsbild av **Aina Masolle Stenberg** (1885-1975) har digitaliserats av Dramawebben (se nedan) och har i februari 2013 anpassats och kompletterats för Projekt Runeberg av Ralph E. med 300 dpi jpg-bilder i färg.

Pjäserna är:

- **Kungens nattmössa**
- **De fyra tanterna**
- **Trollens fosterdotter**
- **Bergakungens kniv**
- Kungens besök, digitaliserad från original av Ralph E.
- **Tomtens faddergåva**

KUNGENS NATTMÖSSA.

Sagospel i två akter. Personerna:

KUNGEN.

DROTTNINGEN.

RIKSMARSKALK GAMENKLO.

ÖVER HOVMÄSTARINNAN GAMENKLO, hans hustru. STALLMÄSTAR GAMENKLO} deras barn HOVFRÖKEN GAMENKLO J KRIGSMINISTER GAMENKLO.

ARINETTA, drottningens kammartärna.

FÖRSTA AKTEN.

Den kungliga sängkammaren. Till vänster alkov med en stor himmelssäng, av vilken? man dock icke ser mer än

ett stycke av gaveln, som skymtar mellan de fördragna gardinerna. Längst åt scenen dörr till kungens toalettrum. Till höger spegelbord och dörr till drottningens toalettrum. I fonden fönster. Soffa, stolar och bord.

DROTTNINGEN

(iklädd morgonklänning, kommer baklänges ut från alkoven, under det hon håller upp den ena sänggardinen. Man hör den sovande kungen snarka och prata i sömnen. Drottningen lyssnar med en min, som växlar mellan rädsla och nyfikenhet.)

KUNGEN (pratar med tydligare röst).

Ja, jag hör vad han säger, riksmarskalk Gamenklo. Han har varitriksmarskalk i två hela år och vill ha en belöning. En guldkedja var det, ja, med åtta stora diamanter.

DROTTNINGEN

(släpper ner gardinen och kommer ut i rummet. Ser sig- oroligt om mot alkoven. Springer så bort och drar i en klocksträng, som hänger vid sidan om dörren till hennes toalettrum.)

ARI NETTA

(öppnar dörren från drottningens toalettrum men står kvar på tröskeln).

Ers majestät ringde?

DROTTNINGEN.

Ja, Arinetta, jag vill bli kammad och klädd. Min gemål pratar så förskräckligt i sömnen, att jag inte kan sova längre.

ARINETTA

(medlidsamt).

Så synd då!

DROTTNINGEN.

Å skräp! Bara jag blir van vid det, sover jag nog som en stock.

(Går och sätter sig framför spegelbordet. Vänder sig mot tärnan, som står kvar på tröskeln. Nå, varför kommer du inte? Jag sa ju att du skulle kamma mig.

ARINETTA (med en gest mot toalettrummet).

Behagar inte ers majestät stiga ut i toalettrummet?

DROTTNINGEN.

Nej, det behagar jag visst inte. Kom hit på ögonblicket! (Klappar otåligt i händerna.)

ARINETTA.

Jag törs inte, ers majestät. Överhovmästarinnan Gamenklo har befallt, att jag pä inga villkor får hjälpa ers majestät med att göra toalett inne i sängkammaren. Så fort deras majestäter gått ut härifrån kommer den högtärade familjen Gamenklo in och städar ochhäcklar med egna nådiga händer, och låser sedan igen dörrarna. Ingen får vara här förrän det är sängdags, då den högtärade familjen Gamenklo ledsagar deras majestäter hitin.

DROTTNINGEN springer utom sig upp ur stolen).

Vad för slag, får jag inte vara i min egen sängkammare när jag vill och hur länge jag vill, för den högtärade familjen Gamenklo?

ARINETTA

.med en varnande gest åt drottningen, i det hon förskräckt tittar ut i drottningens toalettrum).

Någon av dem kan vara därute.

DROTTNINGEN (med värdighet).

Jag tror minnsan du är räddare för att falla i onåd hos dem än hos mig, din drottning och härskarinna.

ARINETTA.

Å, hur kan ers majestät tro . . . ? Men . . .

DROTTNINGEN.

Seså, kom nu genast och kamma mig. Sätter sig åter framför spegelbordet.)

ARINETTA

(stänger dörren och går inåt rummet, seende sig om mot den stängda dörren).

Ers majestät skulle bara veta . . .

DROTTNINGEN.

Vad är det jag skulle veta?

ARINETTA.

Ers majestät är så ung och nygift, att ers majestät ännu interiktigt lärt känna de högtärade herrskaperna Gamenklo. (Tittar sig ängsligt om mot dörren.) Men om en tid . . .

DROTTNINGEN.

Åjo, en liten smula känner jag nog redan till dem. Fula är de, och tjocka är de och hålla sig framme, förstår de. Ar det något annat märkvärdigt med dem?

ARINETTA

(sätter handen för munnen och viskar, under det hon lutar sig fram mot drottningen .

Vet ers majestät varför de är så tjocka?

DROTTNINGEN.

Ne-ej.

ARINETTA.

För att de har så mycket att äta och folket har så litet. Kungen ger dem allt vad de begär, och när det blir tomt i skattkammaren lägger han nya skatter på det stackars folket.

DROTTNINGEN (stolt och förvånad).

Hur vågar du tala så illa om min ädla gemål? Något sa orättfärdigt skulle han aldrig kunna göra.

ARINETTA

'knäpper ihop sina händer och faller på knä framför drottningen).

Förlåt mig, ers majestät! Å, förlåt mig! Jag menade inte att tala illa om vår kära, goda konung. Vad som sker är inte hans fel. Med handen för munnen i det hon reser sig' upp.) Det tros allmänt . . . (ser sig om mot dörren) att de högtärade herrskaperna Gamenklo har förtrollat honom.

DROTTNINGEN

(upprörd).

Förtrollat honom!? Hur skulle de ha kunnat det?ARINETTA.

Ja, det vet jag inte. Men förtrollad är han. Han . . . (Tystnar hastigt och både hon och drottningen vända sig mot alkoven och lyssna.)

KUNGEN

(pratar i sömnen).

Ja, jag hör vad han säger, riksmarskalk Gamenklo. Han har varit riksmarskalk i två år, och vill ha en belöning. En guldkedja var det, ja, med åtta stora diamanter.

DROTTNINGEN ser tankfullt på kammartärnan).

Det där har han nu sagt om och om igen. Och förra natten pratade han oupphörligt i sömnen om överhovmästarinnan Gamenklo. »Ja, jag hör vad ni säger, överhovmästarinnan Gamenklo», sa han. »I morgon har ni suttit vid min taffel i tre år och smålett emot mig med ert älskvärda leende. Och det kan väl vara värt ett litet lantgods. »

ARINETTA.

Och på morgonen fick hon förstås sitt lilla lantgods?

DROTTNINGEN (nickar eftertänksamt).

Ja, det fick hon.

ARINETTA.

Där ser ers majestät. Kungen tänker inte på annat än de högt-ärade Gamenkloarna. Och det man tänker på, det drömmer man om De har förtrollat honom. Det är då visst och sant.

DROTTNINGEN

(förskräckt).

A hu! Skulle min kära, älskade man verkligen vara förtrollad? (Siår bort tanken.) Nej, det tror jag inte. (Beslutsamt.) Men om så är, skajag nog frälsa honom. Jag ger mig inte förrän jag tagit reda på vad de där Gamenkloarna har för sig. (Till Arinetta.) Kamma mig nu medan jag funderar.

Arinetta börjar ordna drottningens här.)

DROTTNINGEN

(stöder högra armbågen mot spegelbordet och lutar huvudet i högra handen, så att tärnan inte vet hur hon ska bära sig- åt för att kunna kamma henne. Funderar.)

Jag ska be min gemål att avskeda dem. Hela bunten. Varenda en.

ARINETTA.

Det gör han aldrig, ers majestät.

DROTTNINGEN

(stöder vänstra armbågen mot bordet och lutar huvudet i vänstra handen. Funderar.)

Då vrider jag näsorna av dem.

ARINETTA.

Med ers majestäts små fingrar? Nej, det går inte. (Lyssnar och tittar åt aikoven.) Hans majestät är vaken.

(Kungen hörs flera gånger eftcrtryckligt gäspa inne i aikoven.

ARINETTA

(oroligt'.

Hans majestät kommer strax ut. Jag kan inte stanna kvar längre. Behagar inte ers majestät ha den godheten att stiga ut i toalettrummet och låta kamma sig?

DROTTNINGEN.

Det behagar mig ingalunda. Men gå du, Arinetta, jag kammar mig själv.

ARINETTA

förskräckt.

Bevare oss väl! Det blir skandal!DROTTNINGEN.

Skandal om jag kammar mig själv? Var lugn, du, det ska nog bli bra. Gå din väg! Fort! Fort! Slår åt henne med händerna.)

;Arinetta försvinner upprörd genom dörren till drottningens toalettrum.)

Drottningen för kammen ett par tag genom håret och snurrar sedan upp det i vädret så att det står ut som en kvast.)

KUNGEN

(viker undan sänggardinerna och kommer ut, klädd i nattrock och nattmössa. Gnuggar sig

i ögonen.)

God morgon, min söta vän.

DROTTNINGEN (med ett älskvärt leende och en djup nigning).

God morgon, ers majestät. Jag hoppas att ers majestät har sovit gott?

KUNGEN gäspande.

Utmärkt.

DROTTNINGEN

(som stått och betraktat honom än frän den ena sidan och än från den andra).

Det var en konstig mössa ers majestät har! (Sträcker sig på tå för att kunna se den ännu bättre.) Ers majestät ser ju ut som en riktig mjölnar-gubbe.

KUNGEN

(förargad).

Jag får anhålla att ers majestät talar med respekt om min fina och dyrbara nattmössa. När jag fyllde ett år fick jag den i present av familjen Gamenklo, och sedan dess har jag ständigt begagnat den. Den säger mig alltid vad jag bör göra när jag vaknat. Och har det hänt att den någon natt råkat falla av mig, så har jag varit alldeles tom i huvudet dagen därpå.DROTTNINGEN.

Men hur har den kunnat passa åt ers majestät hela tiden? Den måste ju ha varit mycket liten, när ers majestät fick den?

KUNGEN.

Ja visst. Men det är en underbar mössa. Den har vuxit allteftersom mitt huvud har vuxit.

drottningen

'slår ihop händerna av förvåning .

Nej tänk, så märkvärdigt! Får jag prova den mössan? (Försöker nappa av honom mössan.

KUNGEN

håller förfärad fast mössan på huvudet).

På inga villkor! På inga villkor! Gamenkloarna förordnade, när de gav mig den, att ingen får röra den mer än jag själv och medlemmarna av familjen Gamenklo. De tvättar och stoppar den när det behövs och viker ihop den om morgnarna, när de bäddar åt mig. Ingen annan än Gamenkloarna får bädda och städa här i sängkammaren. Det är ett nådigt förtroende, som de sätter mycket värde på. Och de hjälpas allasammans åt med sysslorna.

drottningen

(lägger armarna om hans hals).

Men nog kunde väl också jag få bädda åt ers majestät någon gång, om jag ber riktigt vackert?

KUNGEN (gör sig lös).

Kommer aldrig på fråga! Och stör mig inte nu. Det var nånting jag skulle komma ihåg. (Tänker efter. Jo, nu vet jag. Det blir i dag två hela år, som riksmarskalk Gamenklo varit riksmarskalk. Jag får lov att ge honom en guldkedja med åtta stora diamanter till belöning.DROTTNINGEN

hoppar till:.

Besynnerligt! Så besynnerligt . . . !

KUNGEN.

Besynnerligt? Är det något besynnerligt i att jag vill belöna mina trotjänare?

DROTTNINGEN (tankspridd .

Nej, det är ju helt naturligt, förstås . . . Men jag tyckte jag hade

hört det där förut, [vastar en skygg och undrande blick på kungen, som dock ickc uppmärksammar den.)

KUNGEN.

Ja, nu går jag väl och tar mitt bad. Och sedan går jag väl tillbaka till mitt toalettrum och låter klä mig till frukosten. (Går mot sitt toalettrum. Då han öppnar dörren ditin, stöter han till överhovmästarinnan Gamenklo, som att döma av hennes överraskade min, tydligen stått på lur utanför.'

KUNGEN.

Stod ni så nära! Aj, aj, det gjorde visst ont, det där?

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (älskvärd och inställsam).

Inte alls, inte alls. Förlåt att jag var i vägen. Jag trodde att ers majestät redan satt vid frukostbordet så jag tänkte vi skulle få göra i ordning sängkammaren.

KUNGEN.

Det går nog an. Hennes majestät är visserligen härinne ännu, men jag antar att hon strax beger sig till sitt toalettrum. Stig pä. Stig på.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Ers majestät har inte tagit av sig nattmössan. Skulle jag kunna få den äran att lägga den på sin plats.KUNGEN

(tar av sig nattmössan och räcker den åt överhovmästarinnan'.

Var så god. Där är den. (Går förbi henne.)

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (står på tröskeln och niger djupt för den bortgående kungen, varefter hon vänder sig om och niger lika djupt för den innevarande drottningen).

Kommer jag kanske olägligt?

DROTTNINGEN.

Nej, för all del, jag fullbordar min toalett därute, men inte i mitt toalettrum. Det är så fult och otrevligt. Jag går in i kungens. Min gemål är i badet, så han behöver det inte för tillfället. Vill ni vara så vänlig och säga till min kammartärna att hon går andra vägen

in i hans majestäts toalettrum och hjälper mig med påklädningen.

Går mot kungens toalettrum.;

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (ser förvånad och tveksam ut).

Jaså . . . Ja-a . . . Som ers majestät befaller. (Går mot drottningens toalettrum. När hon är vid dörren stannar hon med handen på låset och ser sig misstänksamt om. Men sedan- hon observerat att drottningen öppnat dörren till kungens toalettrum och överskridit tröskeln, lugnar hon sig, vrider om dörrlåset, tittar ut i drottningens toalettrum, vinkar på kammartärnan och meddelar henne drottningens befallning.)

(Drottningen har emellertid också stannat och sett sig om, och i samma ögonblick hon märker att överhovmästarinnan tittar ut i hennes toalettrum och talar till kammartärnan, springer hon kvickt tillbaka in i sängkammaren, gömmer sig i den ena av de vida sänggardinerna och tittar då och då försiktigt ut emellan dem.)

(Överhovmästarinnan reglar dörren till drottningens toalettrum, går över golvet till kungens toalettrum och reglar även dörren ditin. Ställer sig så att syna nattmössan, som hon håller i handen.)

(Det knackar på dörren till drottningens toalettrum. Överhovmästarinnan öppnar och släpper in KRIGSMINISTER GAMENKLO, RIKSMARSKALK GAMENKLO, STALI--MÄSTAR GAMENKLO och HOVFRÖKEN GAMENKLO, alla med sopborstar, dammtrasor och dammvippor i händerna. Och attiraljerna börja genast användas.RIKSMARSKALK GAMENKLO (sopande).

Nu får vi allt skynda oss med städningen. Det är fasligt vad hon är solig med sin toalett, den där nya drottningen, som vi fått oss på halsen.

HOVFRÖKEN GAMENKLO (låter dammvippan flyga omkring över stolar och bord).

Om hon åtminstone vore vacker! Men jag begriper dä inte vad kungen ser för något hos henne. (Tittar sig i spegeln. Menande.) Nog vet jag många, som är mycket vackrare än hon, alltid.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Och jag vet något, jag med. Hon är nyfiken som en skata. Nyss, när jag stod i kungens toalettrum och tittade hitin genom nyckelhålet, såg jag hur hon försökte nappa nattmössan av kungen för att prova den.

KRIGSMINISTER GAMENKLO (ytterligt förskräckt .

Hon skulle bara våga!

STALLMÄSTAR GAMENKLO (likaledes).

Såna fasoner!

HOVFRÖKEN' GAMENKLO (förbittrad).

Hon är farlig!

RIKSMARSKALK GAMENKLO (upprörd).

Ja, den där bytingen får man akta sig för!

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Säkerligen. Jag tror vi hänger något för nyckelhålen. Hon är kanske så fräck att hon tittar in genom dem. (Skyndar mot dörren till kungens toalettrum och hänger sin näsduk framför nyckelhålet.)(Krigsminister Gamenklo struttar bort mot dörren till drottningens toalettrum och hänger sin näsduk över denna dörrs nyckelhål.

Återtar sedan ivrigt sin städning och smittar med sin iver även de andra.)

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (står och synar nattmössan .

Den är allt litet illa medfaren. (Pekar.) Där är ett hål. (Pekar.) Där är ett till. (Pekar.) Och där är en stor fläck. Kanske vi borde ta och tvätta och stoppa den.

RIKSMARSKALK GAMENKLO,

Inget pjosk när man har bråttom! Nu tår vi lov att tänka på bäddningen. (Till överhovmästarinnan.) Lägg ifrån dig toppluvan och hjälp till.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN

(hänger upp mössan på spegeln så högt upp hon kan nå. Går därefter mot aikoven.)

Ja, bäddningen ska då gå som en dans. (Försvinner in i aikoven utan att märka drottningen, som noga svept in sig i den ena sänggardinen. Man hör ljudet av kuddarnas klappning och bolstrarnas kastning.)

STALLMÄSTAR GAMENKLO.

Hu, vad här är kvavt! (Viftar sig med dammtrasan.) Och vad dammet ryker sen! Vi får visst lov att öppna fönstret. (Går till fönstret och öppnar det. Skakar och viftar sig ömsevis med trasan.)

ÖVERHOVMÄSTARINNAN

(kommer ut från aikoven).

Så dar ja, nu är det färdigt och fint. (Går till spegelbordet och tar ner

mössan.)

RIKSMARSKALK GAMENKLO

(sträcker ut handen efter den).

Det är visst min tur att önska i den.

KRIGSMINISTER GAMENKLO (sträcker också ut handen efter den. Ilsket.)

Nej, det är min tur!RIKS M A RS K AI. K GAMENKLO.

Inte . . . Min är det.

Ö V E R H o V M Ä ST A R1N N A N håller fast om mössan, under det hon förargad ser på sin man;.

Din! Det var ju i går du önskade in i mössan om din guldkedja med de åtta stora diamanterna. Kan du inte lugna dig tills du fått den först. Jag tänker önska i mössan i dag, för jag glömde en sak, när jag önskade mig lantgodset. Där måste finnas en ladugård med femtio kor, för annars är det inte något riktigt lantgods.

K RIG S MINI ST E R G A M E N K L O (argt).

Slidder, sladder, du får vänta. Det är min tur, har jag sagt!

HOVFRÖKEN GAMENKLO (sträcker även ut handen efter nattmössan).

Nej, det är min, för ni hoppade över mig i förra veckan. Och jag får lov att önska mig ett äkta pärlhalsband till balen i övermorgon, för annars blir jag inte anständigt klädd, vet jag.

KRIGSMINISTER GAM EN K LO (knuffar undan henne för att komma åt mössan).

Det rör mig inte om du är anständigt klädd eller ej. Det är min tur.

STALLMÄSTAR GAMENKLO (sträcker sig likaledes efter mössan' .

Jag har blivit överhoppad en gång för två veckor sedan, så mina rättigheter att få önska går allra först, ska jag tala om. Och jag vill ha mig ett litet jaktslott, för har man inte det, så är man inte fin karl.

-.2. — IV a hl e n b c r g, Kungens nattmössaKRIGSMINISTER GAMENKLO (armbågar sig ursinnigt framom honom).

Nej, det lyckas inte! I dag är det min tur, och nu ska jag önska.

(Men de andra ha också armbågar, som de använda med stor kraft, och det blir ett ganska ordentligt slagsmål.)

ÖVERHOV M Ä STA RIN NA N (skriker under det hon håller mössan högt i luften).

Akta mössan! Akta mössan! Akta mössan!

KRIGSMINISTER GAMENKLO (får slutligen fatt i den).

Så där ja, nu har jag den! Rätt ska vara rätt. (Blåser upp mössan, sätter den framför munnen och talar in i den.) I morgon har jag varit krigsminister i sjutusenfemhundraåttioen dar, så jag hoppas att ers majestät kommer ihåg mig med en liten belöning. Ett palats strax nedanför det kungliga slottet skulle passa bra. (Vi ker ihop mössan, går in i alkoven och lägger mössan på sängen. Kommer ut igen.) Ja, så var det med den saken. Allting är klappat och klart, sä nu kan VI gå. (Beger sig mot dörren till kungens toalettrum, tar sin näsduk från låset, reglar det och stoppar på sig nyckeln.)

(Var och en i sällskapet tar reda på sin sop- eller dammsak, varefter man i samlad trupp promenerar mot dörren till drottningens toalettrum.)

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (tar sin näsduk från dess dörrlås och stoppar den i fickan).

Gå ut nu, så ska jag stänga.

(De andra gå förbi henne ut i drottningens toalettrum, varefter hon tar ur nyckeln, själv lämnar rummet och utanför reglar dörren med dubbla slag, som ge ett starkt och tydligt ljud.)

DROTTNINGEN (störtar fram från alkoven. Knyter handen efter de utgångna.

Såna uslingar! Såna bovar! Vad är det för trolleri de har för sig? (Ser sig om mot alkoven.- Nattmössan . . . ! Om jag skulle . . . ? (Går tveksamt mot alkoven. Fattar så ett raskt beslut och går in i den. Kommer ut igen mednattmössan, som hon håller långt ifrån sig. Går betänksam fram till spegeln.) Om jag vågade . . . prova den? (Lyfter mössan med båda händer över sitt huvud och sänker den sedan emot det men ryser till och för den på armslängd ifrån sig.) Fy, vad den ser Otäck Ut! \Sa lar hon likväl åter mod till sig och sänker mössan pä nytt helt sakta mot huvudet. Den rör vid hennes hår, kommer litet på sned och far ned över vänstra örat. Hon hoppar förskräckt till, ty hon hör krigsministerns röst i sitt öra.)

KRIGSMINISTER GAMENKLOS (röst utanför scenen).

I morgon har jag varit krigsminister i sjutusenfemhundraåttioen dagar, så jag hoppas att ers majestät kommer ihåg mig med en liten belöning. Ett palats . . .

(Drottningen har lyssnat med yttersta motvilja och under tiden vridit sig omkring och tittat åt alla vinklar och vrår för att utröna varifrån rösten kommer. Nu lyfter hon av sig mössan och rösten tystnar tvärt.

DROTTNINGEN.

Hu då! Det spökar . . . (Fastän mycket rädd kan hon dock inte låta bli att sätta på sig mössan igen, och märker då att ju längre hon drar ner mössan över öronen, ju tydligare och högre ljuder rösten.)

KRIGSMINISTER GAMENKLOS (röst).

... i sjutusenfemhundraåttioen dagar, så jag hoppas att ers majestät kommer ihåg mig en liten belöning. Ett palats strax nedanför kungliga slottet skulle passa bra. (Upprepar.) I morgon har jag varit krigsminister i sjutusenfemhundraåttioen dagar, så jag hoppas att ers majestät kommer ihåg . . .

DROTTNINGEN

(som inte stär ut längre, slänger med ett uttryck av fasa och vämjelse ifrån sig mössan

pä spegelbordet).

Trolleri! Trolleri! (Springer mot dörren till sitt toalettrum och försöker öppna den, vilket dock icke lyckas.) Reglad ! (Springer mot kungens toalettrum och försöker öppna dess dörr men misslyckas även därmed.) Också reglad! (Står bestört och rådlös, menfur sä syn på det uppslagna fönstret och skyndar fram till det. Lutar sig ut över fönsterbrädan och ropar med dämpad röst ät vänster mot det osynliga fönstret bredvid.) Arinetta...! Arinetta . . . ! (Då hon inte erhåller något svar, drar hon sig in i rummet, springer till spegelbordet, på vilket kungens krona, riksäpple och spira ligga, tar spiran, återvänder till fönstret, sträcker sig så långt utanför det hon kan och knackar med spiran på fönstret bredvid, så att glasets klirrande mot spiran tydligt höres, Ropar. Arinetta! Arinetta!

(Man hör ett fönster slås upp.'

ARINETTA

.utanför).

Ja, ers majestät.

DROTTNINGEN.

Jag är instängd. Dörrarna är reglade. Kan du hjälpa mig, Arinetta.3

ARINETTA

(utanför).

Jag ska strax säga till . . .

DROTTNINGEN.

Nej, för all del, var tyst! Ingen får veta något om det här.

ARINETTA

(utanföri

Hur ska jag då kunna göra något3 Ack, om jag ändå kunde komma in till ers majestät.

DROTTNINGEN.

Vänta, ska du få se! (I)rar sig tillbaka iii i sängkammaren. Tar av sig först det ena strumpebandet och så det andra. Knyter ihop dem och fäster sedan en av ändarna vid spiran. Springer till fönstret och lutar sig långt ut genom det.) Passa nu på!

ARINETTA

(utanför).

[a, iacr passar på.

DROTTNINGEN.

lag fast ändan! (Slänger medelst spiran strumpebandslängan till den utanför varande Arinetta.)ARINETTA

(utanför .

Jag har clen!

DROTTNINGEN.

Bravo! Knyt nu bandet stadigt om fönsterpelaren. Så där, ja. J>rar

in spiran, lossar bandet ifrån den och knyter det säkert fast vid sängkammarfönstrets pelare så att bandet sitter stramt mellan de båda fönstren. Tittar ut genom fönstret åt Arinettas

håll. Nu kan du stiga ut på takrännan och promenera hit. Håll dig bara fast i bandet, så går allting bra.

ARINETTA på takrännan, ängsligt gnällande .

Nu är jag på takrännan. Men, ers majestät, det är så högt över trädgården. Det blir nog mos av mig. Det blir mos . . .

DROTTNINGEN.

Ah prat! Du går ju som på ett salongsgolv. (Räcker ut handen emot henne.)

ARINETTA (utanför. Fattar den erbjudna handen.)

Ja nu . . . nu går det litet bättre. Nu . , . nu kommer jag. (Hon blir småningom synlig utanför fönstret. Drottningen drar in henne genom fönstret och hon hoppar ner på golvet. Glatt.' Tänk, det gick bra!

DROTTNINGEN (fattar henne om båda armarna).

Nu ska jag tala om något för dig, Arinetta. Jag gömde mig i sänggardinerna och hörde och såg allt vad Gamenkloarna sade och gjorde härinne. Du har alldeles rätt, de har förtrollat min stackars, älskade man.

ARINETTA.

Trösta oss, är det verkligen sant!DROTTNINGEN.

Och den här (pekar på nattmössan) använder de till att trolla med. Hör bara. (Tar mössan och vill sätta den pä Arinetta.)

ARINETTA (ryggar baklänges).

Nej, bevare mig, då blir iag förtrollad, jag med!

DROTTNINGEN'.

Inte mer än jag. Jag har själv provat den. (Sätter mössan pä den ängsliga Arinetta.)

ARINETTA (rycker till'.

Krigsministern! Ar han här? (Tittar bakom spegeln och under bordet.)

KRIGSMINISTER GAMENKLO (talar utanför scenen. Rösten något dov.)

I morgon har jag varit krigsminister i sjutusenfemhundraåttioen dagar, så jag hoppas ers majestät kommer ihåg mig med en liten belöning. Ett palats strax nedanför kungliga slottet skulle passa bra.

DROTTNINGEN (försöker lugna den bestörta Arinetta).

Var inte rädd. Han är inte härinne. Det är bara hans röst du hör. Orden, som han pratat in i mössan, sitter kvar i den. Och om kungen fick den på sig, skulle han tro att det där pratet är hans egna tankar.

ARINETTA

(tar av sig mössan och tittar in i den, som ville hon försöka utgrunda trolleriet).

Och på det viset narrar de där Gamenkloarna ifrån den stackars kungen och det stackars folket allt vad de har. Ey, tocke otäcktyg!

(Kastar mössan utåt golvet.)DROTTNINGEN'

(stirrar med stigande häpnad på mössan, där den ligger framför hennes fotter).

Nej, titta, Arinetta! I såna underliga veck, den har lagt sig. Den ser ju precis ut som krigsministerns ansikte.

ARINETTA.

ja, hll då! Hu då! (Springer efter en eldtång och nyper tag med den om mössan.) Jag ska stoppa den i spisen och bränna upp den.

DROTTNINGEN (tar mössan ifrån henne).

.Nej, jag ska ta vara på den. Vem vet om den inte kan bli nyttig till något. (Stoppar mössan innanför klänningen.) Och 1111 får vi skynda OSS in i kungens toalettrum, innan hans majestät kommer tillbaka från

badet. (C 'år mot fönstret.)

ARINETTA (utom sig av förskräckelse).

Ers majestät tänker väl inte själv gå på takrännan?

DROTTNINGEN.

Jo visst. Kan du, så kan jag. Jag tycker det ska bli en riktigt trevlig liten promenad. (Stiger upp 1 fönstret och ut på takrännan.)

ARINETTA (protesterar och bönfaller).

Å, ers lilla majestät, låt bli! Låt bli! Ers lilla majestät blir mos, blir mos . . . !

DROTTNINGEN

(går oberörd på takrännan hållande sig i det utspända bandet. Försvinner, men ropar strax

därpå utanför.)

Det gick bra! Nu är det din tur, Arinetta.

(Arinetta stiger försiktigt och darrande ut genom fönstret och försvinner åt vänster.)24

a7',V6V!A'.V .v.jrr.udss.-i

DROTTNINGEN

(utanför).

Så ja, nu gör vi loss bandet.

(Bandet faller ur sitt spända läge och hänger ner ifrån fönsterpelaren.)

ANDRA AKTEN.

Samma dekoration som i den föregående.

(Scenen står tom. Man hör en nyckel sättas in i dörrlåset från drottningens toalettrum. Dörren går upp och ÖVERHOVMÄSTARINNAN GAMENKLO, följd av HOVFRÖKEN GAMENKLO, stiger in. De ställa upp sig invid dörren och buga sig djupt, dä DROTTNINGEN inträder och passerar förbi dem. Ögonblicket därpå öppnas dörren från kungens toalettrum. KRIGSMINISTERN, RIKSMARSKALKEN och STALLMÄSTAREN stiga in, ställa upp sig innanför dörren och buga sig djupt, då KUNGEN, klädd i nattrock, visar sig på tröskeln och passerar förbi dem.)

KUNGEN (nickar åt dem).

Ja, god natt då, mina vänner. (Gör en avskedande handrörelse.)

KRIGSMINISTERN.

Vi önskar deras majestäter en god nattsömn.

KUNGEN.

'lack ska ni ha. Jack! Tack!

DROTTNINGEN

(vårdslöst).

'Fack, tack!

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Vi få önska deras majestäter ljuvliga drömmar.

KUNGEN.

Detsamma, detsamma.DROTTNINGEN (vänder ryggen åt överhovmästarinnan. Släpigt och uttråkat.)

Ta-ack, ta-ack . . .!

(Familjen Gamenklo avlägsnar sig.)

KUNGEN

(gäspande).

Ja, nu ska det bli skönt att sova. Jag har haft så mycket att tänka på i dag. Det var minsann inte lätt att få tag i de åtta stora diamanterna, som riksmarskalk Gamenklo skulle ha i sin guldkedja:

(Knäpper upp nattrocken.)

DROTTNINGEN (lägger av sig sina ringar och armband på spegelbordet).

Nej, det kan jag förstå. (Småler åt kungen.) Stackars min lilla manv vad han ska vara trött!

KUNGEN .

(gäspande). r-.~

Ja, det är inte utan, det. Måtte jag hinna i säng innan jag somnar.

(Går gäspande in i aikoven.)

(Drottningen står kvar vid spegelbordet och leker nervöst med sina smycken. Då och då kastar hon med ett uttryck av spänning i sitt ansikte en blick mot aikoven, och denna spänning ökas betydligt, när hon därinifrån plötsligt hör ljudet av kringslängda sängkläder.)

KUNGEN

(rusar i största upphetsning och med håret på ända ut ur aikoven).

Min nattmössa! Min nattmössa! Har ers majestät tagit min nattmössa?

DROTTNINGEN

(föraktfullt).

Jag begagnar aldrig nattmössor.

KUNGEN.

Ers majestät kunde väl ha tagit den i alla fall. Jag vet att ersmajestät är nyfiken och klåfingrig. Det är inte längre sen än i morse, som ers majestät försökte ta den av mig för att prova den.

DROTTNINGEN'

(stolt).

Jag skulle inte ha provat den om jag också fått lov, för då jag såg den på nära håll, märkte jag hur otäck den var. Jag har aldrig förr sett en sån gammal äcklig, ful nattmössa. Det vore verkligen skönt om ers majestät blivit av med den.

KUNGEN

(häpen, djupt sårad och kippande efter andan).

Vad behagas ...2 Min fina nattmössa äcklig och ful och otäck! Och det skulle vara bra om den vore borta! Jag ska säga ers majestät att den mössan är mera värd än halva kungariket. Jag ska tala om för ers majestät att i den mössan sitter alla mina tankar. Om den inte skulle ge mig dem om nätterna, skulle mitt huvud vara tomt som en tom påse. Jaha, så är det. (Börjar söka runtomkring i rummet.) Min nattmössa! Å, min nattmössa!

DROTTNINGEN (följer honom bekymrad med ögonen).

Kära min lilla man, jag ska brodera dig en ny nattmössa, sa fin och så vacker, att den ska ge dig mycket finare och vackrare tankar än den gamla bortkomna fulingen.

KUNGEN

(förtvivlad).

Jag vill inte ha någon annan än min gamla kära, förträffliga mössa! Jag kan inte sova om jag inte får igen den! Jag kan inte tänka, om jag inte får igen den! Jag kan inte leva om jag inte iär igen den!(Far omkring som cn yr höna och söker överallt. Stannar helt plötsligt.) Men jag vet verkligen inte varför jag ska gå här ensam och söka? Hela slottet ska söka. Hela landet ska söka. (Drar i klocksträngen.)

(ARINETTA öppnar dörren till drottningens toalettrum och står nigande på tröskeln.)

KUNGEN.

Min nattmössa är borta. Har du tagit den?

ARINETTA (darrande av förskräckelse).

Nej, ers majestät Jag får ju aldrig gå in i det här rummet. (Ser

oroligt på drottningen, som försöker lugna henne med ett småleende.)

KUNGEN (till Arinetta).

Gå och säg till de högtärade herrskaperna Gamenklo att min nattmössa är försvunnen, och att de måste komma hit och leta reda på den åt mig. Och kom sen igen och hjälp till med att leta. Sökandet får börja härinne, och hittas den inte här, måste hela slottet och hela landet leta efter den, på gator och torg, på åker och äng, i vinklar och vrår, ända tills den kommer till rätta.

ARINETTA.

Ja, ers majestät. .Avlägsnar sig.)

KUNGEN

(far åter omkring som en yr höna tills han tvärt hejdar sig framför drottningen).

Och där står ers majestät så glittrande glad över den stora olyckan!

DROTTNINGEN.

Ja, visst är jag glittrande glad. Jag tänker på den nya, vackra nattmössan, som jag ska sy åt ers majestät i stället för den bortkomna.K t' N G ii N (fräser till).

A . . . ! (Lägger armarna i kors på ryggen och promenerar med stor fart runt golvet.)

DROTTNINGEN (följer efter honom. Vänligt och tröstande.)

1)en ska bli alldeles förtjusande. Av vitt siden med guldbroderier och rosenknoppar.

KUNGEN (promenerande som förut).

A . . . !

DROTTNINGEN (går efter honom).

Och i toppen ska det sitta en liten söt guldtofs.

KUNGEN (promenerande som förut).

A . . . !

DROTTNINGEN går efter. Ömt och bedjande.)

Å, ers majestät, var inte ledsen längre.

KUNGEN (promenerande som förut).

A . . . !

DROTTNINGEN (följer efter. Annu ömmare och mera bevekande.)

Var inte ledsen!

KUNGEN promenerande som förut).

A . . . !

(Rop och spring' av många fotter höres från drottningens toalettrum. Dörren därifrån slås upp, och in rusa alla (iamenkloarna, förfärligt upprörda och följda av Arinetta.)

RIKSMARSKALKEN.

Nattmössan borta! Det kan väl inte vara sant?ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

En sån gräslig olycka? Kan inte fatta hur . .

HO VF RÖK EN GAM t: X KLO (börjar leta).

Den måste vara härinne. Måste . . . !

STALLMÄSTAREN (letar också).

Ja, såvida inte tjuvar och rövare varit framme.

KRIGSMINISTERN (likaledes letande).

Otänkbart! Vi stängde ju så noga efter oss.

(Alla Gamenkloarna söka efter nattmössan, och draga under sitt sökande möblerna från väggarna, kasta omkring mindre föremål och slänga med kuddarna inne i alkoven.)

RIKSMARSKALKEN

(går fram till kungen, som blivit så uttröttad av sinnesrörelsen, att han står med slappt hängande huvud och armar och uppenbarligen skulle falla omkull, om inte drottningen med ömt deltagande hållit honom uppe).

Skulle ers majestät möjligen kunna ge oss någon upplysning angående nattmössans försvinnande?

KUNGEN (rycker upp sig ett tag).

Ja, det kan jag visst, det. När jag kom in i alkoven fick jag se,

att . . . (Sjunker utmattad ned på en stol, som dc sökande Gamenkloarna skjutsat fram mitt på golvet.)

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (livligt intresserad;.

Vad såg ers majestät? Säg, säg!

(I)e övriga Gamenkloarna samlas även kring kungen och vänta i spänning på vad han har att förmäla.)KUNGEN (rycker åter upp sig en smula).

Jag såg . . . Jag såg att nattmössan . . . Jag såg att jag inte kunde se nattmössan. (Faller fullständigt ihop på stolen.)

(Drottningen stöder honom, talar lågt och ömt till honom och sticker bakom hans rygg en kudde, som Arinetta sprungit efter.)

(Riksmarskalken och överhovmästarinnan ha dragit sig något tillbaka och betrakta drottningen med förstulna och misstänksamma blickar.)

RIKSMARSKALKEN (viskar till överhovmästarinnan).

Jag tror henne inte mer än jämt, den där drottningbytingen. Hon tycks inte vara orolig för nattmössan. Hjälper inte till med att leta.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN (likaledes viskande).

Ja, jag har då alltid trott att hon är en rackarunge. (Går fram till drottningen.) Har inte heller ers majestät någon aning om vart nattmössan tagit vägen?

DROTTNINGEN

(högdraget).

Hur kan överhovmästarinnan tänka sig att jag kunde ha det? Jag får ju aldrig gå in i min egen sängkammare utan er tillåtelse.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Förlat, ers majestät, törlat . . . Jag undrade bara . . . (Gör en djup nig*

ning. Men sedan drottningen vänt henne ryggen, kastar hon på nytt förstulna blickar på henne.)

KRIGSMINISTERN (får se det öppna fönstret. Pekar förfärad på det.)

Fönstret står öppet! Tänk, om det ändå varit tjuvar härinne?

(Alla Gamenkloarna störta fram till fönstret och titta ut genom det.RIKSMARSKALKEN.

Syns clct några spår? Syns det några spår?

STALLMÄSTAREN.

Ne-ej. Nc-ej.

IIOVFROKEN GAMENKLO.

Nej, inte ett endaste ett.

KRIGSMINISTERN

(får syn på kungens spira, som ligger i fönstret, där drottningen glömt den kvar, sedan hon använde den för att överräcka strumpebanden åt Arinetta. Han håller förtjust upp

spiran.)

Saken är klar! Här har i alla fall varit en tjuv.

ALLA DE ANDRA GAMENKLOARNA (på en gång).

Å, tänk då!

KRIGSMINISTERN.

Han har inte nöjt sig med nattmössan. Han ville också stjäla spiran. Men det var väl nånting, som skrämde honom så han lämnade den kvar.

RIKSMARSKALKEN

(brådskande).

Ner i trädgården! Vi måste undersöka vilken väg boven tagit och sätta folk i rörelse, så vi kan få fatt i honom. Kom! (Springer ut genom dörren till drottningens toalettrum.)

(Alla de andra Gamenkloarna följa efter honom.)

DROTTNINGEN (lutar sig över kungen och rättar på kudden bakom hans rygg).

Har han det bra nu, min kära lilla man?

KUNGEN (med dinglande huvud).

Bra! Kan man ha det bra, när man har en tom påse til! huvud:DROTTNINGEN.

Ers majestät skulle gå in och lägga sig. Stöd sig på mig, så o-är vi ditin. (Pekar på alkoven.)

KUNGEN (slapp och slö .

Jag kan inte gå. Jag kan inte stå. Jag kan inte sitta. Jag kan inte ligga.

DROTTNINGEN (till Arinetta, som går och ordnar det tillstökade rummet).

Hjälp mig, så för vi in honom.

(Drottningen och Arinetta ta kungen under armarna och försöka lyfta upp honom, vilket också tycks lyckas dem. Men innan han kommit på benen faller han ner på stolen igen.

DROTTNINGEN (till kungen).

Var nu söt och snäll och hjälp till litet själv också. Bara ers majestät far sova, ska han få se att allting blir gott och väl igen.

KUNGEN.

Jag kan inte sova. Jag kan inte tänka. Jag kan inte regera.

DROTTNINGEN.

Å, det kan ers majestät visst, det.

KUNGEN

(tittar upp på henne med slöa, uttryckslösa ögon).

Tror ers majestät att en tom påse kan regera?

DROTTNINGEN (till Arinetta).

Nu försöker vi igen.

(Drottningen och Arinetta ta honom åter under armarna, och nu. lyckas det dem verkligen att lyfta upp honom. De leda honom sakta och försiktigt in i alkoven och lägga honom på sängen.)KUNGEN

(slött omtuggande samma ord under hela proceduren .

Jag kan inte gå. Jag kan inte stå. Jag kan inte sitta. Jag kan inte regera.

Drottningen och Arinetta komma ut från aikoven.

DROTTNINGEN.

Skönt att vi fick honom i säng! Mycket bekymrad.) Men å, min stackars, älskade man, vad han är förbi! Tänk, om han aldrig mera skulle kunna regera?

ARINETTA.

Bevare oss, det vore ju förfärligt!

DROTTNINGEN

(i det hon tar fram nattmössan ur sitt klänningsliv och med ett uttryck av avsky håller

den på armslängd ifrån sig'.

Ska jag ge honom igen den?

ARINETTA.

Bevare oss, det vore lika förfärligt! Då skulle man ju aldrig bli kvitt de högtärade blodsugarna, Gamenkloarna.

DROTTNINGEN.

Blodsugarna, ja. (Betraktar nattmössan.) Ja, jag tycker riktigt det luktar blod 0111 den. Ska min gemål få igen den, så ska jag åtminstone först borsta den så ren jag kan. (Tar en borste från spegelbordet och borstar mössan, som hon sedan kastar ifrån sig på närmaste stol, varefter hon gnider sina händer emot varann, som ville hon få bort den smuts, som fastnat på dem.

ARINETTA

(lutar sig över stolen och granskar nattmössan .

Nej men se, ers majestät, så slät och fin den har blivit. Den liknar inte längre krigsministerns ansikte. Tänk, om ers majestät har borstat bort trolldomen ?

Kungens natt mossaDROTTNINGEN.

Ja minsann, liar den inte blivit slät och fin! Jag fär lov att höra Om krigsministerns röst är kvar. (Sätter på sig mössan ocli drar ner den över öronen. Lyssnar.) Nej, inte ett ljud. Härligt! Dä kan jag jn ge mössan åt min stackars man, som längtar så mycket efter den. Men först ska den ha en kyss. (Kysser mössan.) Och så en godnatthälsning, öppnar mössan och talar in i den. God natt, min älskade lilla man, sov gott! Så där ja, nu går jag in med den. (Går mot alkoven, men stannar plötsligt. Tänk om ... ? Om det skulle vara möjligt, att . . . (Sätter ännu en gång på sig mössan och drar ned den över öronen. Spritter till med ett uttryck av förtjusning.)

EN RÖST, SOM LIKNAR DROTTNINGENS

(utanför scenen).

God natt, min älskade lilla man, sov gott!

DROTTNINGEN.

Å, Arinetta, Arinetta, hörde du . . . ? Hörde du rösten;

ARINETTA

håller upp med städningen, till vilken hon återgått. Undrande.)

Rösten? — Jag tyckte det var ers majestät, som upprepade godnatthälsningen till kungen.

DROTTNINGEN.

Det var inte jag som gjorde det utan nattmössan. Den sa alldeles för sig själv: »God natt, min älskade lilla man, sov gott! 1

ARINETTA (slår ihop händerna av förvåning).

Det var för märkvärdigt! Dä kan ju ers majestät också trolla.

DROTTNINGEN.

Var säker på det. Hänförd. Och nu ska jag allt trolla mera. Vänta,ska du få se. (Blåser upp mössan och talar in i

den.) Och hädanefter ska ers majestät låta sin lilla drottning få bädda ers majestäts säng varen-daste kväll. Och så ska ers majestät ta tillbaka alla presenter, som ers majestät givit Gamenkloarna, och ge dem åt sitt folk i stället.

ARINETTA

(som ivrigt lyssnat till drottningens ord, vänder emellertid hastigt blicken mot alkoven .

Ers majestät, kungen är uppe.

(Drottningen gömmer skyndsamt nattmössan bakom ryggen.

KUNGEN

kommer slö och slapp som förut från alkoven'.

Jag kan inte sova. Jag kan inte tänka. Jag kan inte regera.

DROTTNINGEN (går fram till honom .

Min kära lilla man, nu ska vi söka en gång till efter nattmössan, söka riktigt ordentligt.

KUNGEN

^tröstlöst).

Det tjänar ingenting till. Den är borta och kommer aldrig, aldrig mer tillbaka.

DROTTNINGEN.

fo då. Jag tror att den finns här i rummet. Känner inte ers majestät att det bränns?

KUNGEN kvicknar till'.

Vad! Har ers majestät hittat den?

DROTTNINGEN

I)et bränns! Det bränns! Svänger med nattmössan över sitt huvud.;KUNGEN

(sträcker överlycklig ut handen efter mössan).

Mössan! Min kära, lilla fina, förtjusande nattmössa! Å, ä! När hittade ers majestät den?

DROTTNINGEN.

Alldeles nyss, då jag vände mig om, låg den där på stolen. Pekar på stolen, dit hon för en stund sedan kastat mössan.) Lät mig nu fä sätta den på ers majestät. .Sätter den på kungen, men drar den inte ned över hans öron. Känner hans majestät sig kryare nu?

KUNGEN (känner efter).

Ja-a då. Mycket. Det är rent märkvärdigt så kry jag känner mig.

DROTTNINGEN (tar honom under armen).

Och nu ska ers majestät gå in och försöka sova igen. När ers majestät dragit ner mössan över öronen, somnar nog ers majestät med detsamma. ['ör honom mot alkoven.)

KUNGEN (klappar henne på handen).

Tack, tack, men nu kan jag gå för mig själv. Jag känner mig stark som en björn, starkare än på många, många år. Det är alldeles underbart, så stark jag känner mig! 'Går spänstig, rak och med hög-buret huvud in i alkoven.)

DROTTNINGEN

(tittar under ett par ögonblick in mellan sänggardinerna. Till Arinetta.

Så ja, nu ligger han. Jag tror han sover redan.

ARINETTA.

Det var då väl. Men vad ska de högtärade herrskaperna Gamenklo säga, när de märker att ers majestät kan trolla lika bra som de?DROTTNINGEN.

I)e får säga vad de vill. Nu ska jag nog reda mig emot dem.

ARINETTA

(lyssnar).

Det är bestämt de, som kommer igen.

(Ljudet av steg- och röster höres från drottningens toalettrum. Gamenkloarna öppna dörren och stiga in. Alla kasta misstänksamma blickar på drottningen.)

KRIGSMINISTERN.

Vi har sökt igenom hela trädgården, men inte fick vi tag i tjuven, inte.

RIKSMARSKALKEN.

Och inte ens det minsta lilla spår av honom såg vi.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Och inga brutna blommor på rabatten under fönstret.

ST AI-I. MÄSTAREN.

1)et är som om han blivit uppäten på vägen ner från fönstret till marken.

HOVFRÖKEN GAMENKLO.

Kller som om han ätit upp sig själv.

KRIGSMINISTERN (tittar ut genom fönstret).

Det är så högt, så om han hoppat ner, skulle han ovillkorligen

slagit ihjäl sig. (Får se drottningens strumpeband, som hänger ner från fönsterpelaren.)

Men vad är det här? (Lösgör strumpebanden och tar in dem.)

DROTTNINGEN

(sträcker fram handen med ett älskvärt leende och tar dem av honom).

Tack så mycket, det är mina strumpeband, som jag hade att hälla mig i, när jag gick på takrännan till kungens toalettrumsfönster.

(Alla Gamenkloarna stå med gapande munnar och stirra på henne.)KRIGSMINISTERN.

På takrännan! Gick ers majestät på takrännan?

DROTTNINGEN.

Ja, \'ad skulle jag göra? Jag hade råkat glömma mig kvar härinne. Stod bakom sänggardinerna medan ni städade och bäddade. Och när ni gick reglade ni dörrarna och tog ur nycklarna, så jag hade ingen annan väg att gå än på takrännan.

(Gamenkloarna se bestörta och mållösa på varann.)

DROTTNINGEN (breder ut kjolarna och niger djupt för dem).

Och nu får jag tacka er så förfärligt mycket för att ni lärde mig att trolla med nattmössan. Den har kommit till rätta nu. Jag hittade den nyss innanför min klänning, så den har väl på något vis följt med mina kläder, när jag

gick ut ur alkoven.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN i hjärtångsligt .

Var är den då? Var är den?

Kungen skiljer sänggardinerna åt och stiger ut i rummet, under det han gnuggar sig i ögonen.)

DROTTNINGEN

till överhovmästarinnan, i det hon pekar på nattmössan, som kungen har på huvudet).

Där är den.

KUNGEN

till drottningen, i det han fortfarande gnuggar sig i ögonen .

Ar det övermorgon nu?

DROTTNINGEN (förvånad .

Övermorgon . . . ?KUNGEN.

Ja, jag har ju sovit så förskräckligt länge, så jag tycker alldeles att det måste vara övermorgon nu.

DROTTNINGEN

(leende'.

Ers majestät har sovit precis i tio minuter.

KUNGEN.

Det var då underligt. Så mycket som jag har drömt.

DROTTNINGEN.

Vad har ers majestät drömt då?

KUNGEN.

Jo, jag drömde bland annat att ers majestät kysste mig och önskade mig ett ömt god natt. Och det var en mycket trevlig dröm. Den ville jag drömma om igen. Och vet ni vad5 Jag har fått igen mina tankar. Och de är en hel hop. Många flera än förut. Och så vackra sen!

DROTTNINGEN (förtjust..

Å, tala om! Tala om! Vad är det för tankar?

KUNGEN.

Det ska ni få höra. Den första som kom sa: Du ska låta din kära lilla gemål bädda din säng för varendaste kväll.

DROTTNINGEN (klappar händerna'.

Sä roligt! Så roligt! Ja, det var en vacker och fin tanke.

KUNGEN.

Den andra, som kom, var emellertid litet sorgsen, och den sa:Du ska få veta något, som man försökt att dölja för dig. Ditt stackars folk har det fattigt och svårt, och du kan inte hjälpa det, för skatterna i din skattkammare är borta.

KRIGSMINISTERN

(retligt).

Det var en ful tanke. Den skulle ers majestät bannlysa.

KUNGEN.

Ja, men den, som kom därnäst, var så mycket vackrare, till och med riktigt rörande. »Det finns i alla fall en utväg», sa den. »Om

o >

du vänder dig till dina vänner Gamenkloarna, så hjälper de dig nog, så att du kan hjälpa ditt folk. Be dem att de ger dig igen alla de stora presenter du givit dem, så blir skattkammaren full på nytt och dina undersåtar lyckliga.

ÖVERHOVMÄSTARINNAN.

Sådana där galenskaper till tankar kan jag då inte tycka är vackra!

KUNGEN

förvånad).

länk, det förespådde just den fjärde tanken, som kom! »Herrskaperna Gamenklo kommer nog först att tycka det är galenskap att ge igen presenterna», sa den. »Men om ers majestät underrättar dem om, att ers majestät utan en fylld skattkammare inte längre kan hålla sig med varken krigsminister eller riksmarskalk eller över-hovmästarinna eller stallmästare eller hovfröken, så ska ers majestät fa se att de snart blir snälla och goda människor och kommer dragandes med presenterna.» Och nu frågar jag er, mina vänner, vill ni bli snälla och goda människor?

(Gamenkloarna mumla, titta under lugg och se ursinniga ut.KUNGEN (går fram till krigsministern).

Hur var det ni sa, krigsminister Gamenklo? Vill ni bli en snäll och god människa?

KRIGSMINISTERN argt och kort).

Ja, det finns väl ingen annan råd.

KUNGEN till riksmarskalken).

Och ni, herr riksmarskalk, vill ni också bli en snäll och god människa?

RIKSMARSKALKEN (dovt och förbittrat).

Ja, det finns väl ingen annan råd.

KUNGEN ' till överh o v mästari n n an).

Och fru överhovmästarinnan? Aven ni vill väl bli en snäll och god

ÖVERHOVMÄSTARINNAN kokande av förtrytelse".

Ja, det finns väl ingen annan råd.

KUNGEN (till stallmästaren).

1 lur är det med er då, herr stallmästare? Jag ser på er att ni likaledes vill bli en snäll och god människa?

STALLMÄSTAREN uppretad, men kuvar sin harm med en gest av låtsad likgiltighet).

Ja, det finns väl ingen annan råd.KUNGEN

till hovfröken Gamenklo, som alltsedan han börjat med sina frågor förgäves försökt behärska sina snyftningar'.

Och ni, lilla hovfröken Gamenklo? Ni vill naturligtvis också bli en snäll och god människa?

HOVFRÖKEN GAMENKLO (snyftande).

Ja, det finns väl ingen annan råd. [Brister ut i högljudda snyftningar. Vänder sig om och ser på sin bror stallmästaren.) Att man ska vara tvungen att bli en snäll och god människa! (Storsnyftar.)

STALLMÄSTAREN (slår med handen åt henne. Snäsigt.)

Tyst då!

KUNGEN.

Nå, det var då roligt att höra att ni allesammans vill bli snälla och goda människor.

(Hovfröken Gamenklo storsnyftar allt värre och värre.)

DROTTNINGEN

(går fram till kungen och betraktar beundrande hans nattmössa).

Nej men, vad den mössan är vacker! Inte har jag sett det förut, inte!

KUNGEN.

Ja, man kan ju ha litet fel på ögonen ibland.

DROTTNINGEN.

Det är då i alla fall för märkvärdigt! Förut tyckte jag den var så fläckig och skrynklig och ful, att jag tänkte brodera en ny nattmössa åt ers majestät. Men nu bryr jag mig rakt inte om det. Den har ju blivit riktigt snygg och fin. Och vad den klär ers majestät sen! Titta bara i spegeln. (För honom till spegeln. Den klär ers majestät alldeles förtjusande!KUNGEN

vbelåten).

fa, det tycker jag med. (Vrider och vänder sig framför spegeln.'

DROTTNINGEN.

Och de nya vackra tankarna sen, som den ger ers majestät.

KUNGEN.

Ja de, ja! Nu är då mitt huvud inte längre någon tom påse. (Morskt, det han kastar en sidoblick pa Gamenkloarna.) Nu ska de få se att här ska regeras!

DROTTNINGEN (i det hon klappar händerna'.

Bra! Bra!

(Hovfröken Gamenklo storsnyftar.)

DE FYRA TANTERNA.

Sagospel i två akter.

Personerna:

LILLE-AIATTS, åtta år. TANT SNAPP.

TANT TRIPP. JAN SKOGVAKTARE.

TANT SNIPP. MOR STINA, hans hustru.

TANT TRAPP.

FÖRSTA AKTEN.

Allmänning, här och där bevuxen med en liten enbuske. Till höger skog, varifrån en stig mynnar ut i allmänningen. I fonden stenrös.

JAN SKOGVAKTARE och MOR STINA komma ut ur skogen, den förre med en bössa över axeln, den senare

knogande på en korg full med bär.)

MOR STINA pustar och stannar).

Jag iår då nånting ur skogen. .Pekar på sin tunga korg. Men vad får du, Jan? Inte ett rävskinn, fastän du gått därinne och koxat en sån evig tid.

JAN SKOGVAKTARE.

Ja, det är minsann inte gott att få fatt i de där listiga rävrac-karna. Själva är de osynliga, men nog märks det i gårdarna, att de lever och har matlust.MOR HTINA.

Men gässena våra kommer de då inte åt sen Lille-Matts blev byns gåsvaktare. (Pekar åt vänster.) Se bara på'n, så säker han går där med sitt spö. Titta på'n, så han exercerar med gåskräkena. Det är inte lönt de vänder näbben mot skogen, för då blir det klatsch.

JAN SKOGVAKTARE (tittar åt vänster).

Si, där vankar ändå en liten gåsmadam hitåt.

(Gåskackel utanför scenen.)

Huj, vad hon gnor! Men Lille-Matts genskjuter henne allt.

(LILLE-MATTS kommer baklänges in pä scenen, som 0111 han gensköt en gås. Springer än åt ena sidan, än åt den andra och slår utåt vänster med sitt spö.)

LILLE-MATTS (pratar med den utanför kacklande gåsen,.

Nej, du, här kommer du inte fram, du! Det lyckas inte, du. Inte värt du törsöker. Nej, du! Nehej, du! Så där ja, det var rätt, gumman lilla. Gå till de andra, du. (Tittar sig om och får se mor Stina och Jan skogvaktare. Tar av sig mössan och hälsar.) God dag, mor Stina. God dag, Jan skogvaktare.

(Mor Stina och Jan skogvaktare nicka och hälsa på Lille-Matts.'

LILLE-MATTS (i det han pekar på Jan skogvaktares bössa;.

Ville inte rävarna komma och låta knäppa sig?

JAN SKOGVAKTARE.

Nej, de sa att de väntar på att du ska ta fast dem och hålla i dem mens jag knäpper. (Går mot fonden.)LILLE-MATTS.

Ja, så fort jag får tag i dem, ska jag vissla pä dig, Jan skogvaktare, så du kan löpa hit och ge dem vad de behöver. Du bor ju så nära.

JAN SKOGVAKTARE.

Gott. Gör du ditt, så ska jag göra mitt. (Snavar på en sten i stenröset.)

MOR STINA.

Aj, aj! Du kunde rakt ha fallit ner i den djupa gropen och slagit ihjäl dig.

LILLE-MATTS vhjälper Jan skogvaktare upp på benen).

Ja, i den gropen är det lätt att komma ner och svårt att komma upp. Men nu får jag lov att hålla ordning på gässena mina.

(Jan skogvaktare och mor .Stina gå åt höger men stanna och titta på Lille-Matts.';

LILLE MATTS

(springer fram och tillbaka på vänstra sidan av scenen. Slår med spöet mot de utanför kacklande gässen och

kommenderar dem .

I väg med er! Har jag inte sagt, att ni inte får ränna omkring så här nära skogen, där rävarna går och lurar. Vill ni lyda, annars ska jag minsann lära er respekt, jag!

MOR STINA faller i beundran).

Ilar man nånsin sett. ..! Han är ju en riktig general, vet jag. (.Niger djupt för Lille-Matts.) Adjö, herr general!

'Jan skogvaktare och mor Stina gå ut till vänster. Lille-Matts sätter sig på en träd-stubbe och mumsar på en bit av en härd brödkaka, som han tagit upp ur fickan.)

(TANT TRIPP kommer in från höger. Hon är klädd som ett gammalt fruntimmer och har en stor hatt, som sluter till om ansiktet, vilket är brunt och spetsigt. Över axlarna bär hon en schal, som hon håller väl igen om bröstet. Och litet krokryggig går hon.)TANT TRIPP.

God dag, Lille-Matts, sitter du här och äter torrt, hårt bröd, din lilla stackare. Du fördärvar ju alldeles tänderna.

LILLE-MATTS (stirrar undrande på henne).

Vad är du för en?

TANT TRIPP.

Känner du inte igen mig? Jag är ju tant Tripp, som bor i skogen. Du var hos mig med din mamma innan hon dog. Kommer du inte ihåg lilla tant Tripp, som gav dig sä mycket jordgubbar?

LII.LE-MATTS.

Xa-aj, inte ett tecken.

TANT TRIPP.

Kommer du ihåg, att jordgubbar smakar gott då?

LILLE-MATTS.

Aja, det är nog lättare att komma ihåg, det.

TANT TRIPP småler så hon får en rätt bred mun'.

Jag har ett helt stort land med jordgubbar kring min lilla stuga. För resten tog jag med mig några at dig, för jag tänkte du kunde bli törstig av det torra brödet jag sett dig gå och knapra på alla

dar. '..Tar fram ett kålblad, som hon hållit gömt under schalen, vecklar ut det och visar Lille-Matts, att det är fullt av de härligaste jordgubbar.

Lille-Matts som känner hur det vattnas i munnen på honom, betraktar jordgubbarna med lysande ögon, tar emot dem och äter glupskt, medan han då och då undrande sneglar på tant Tripps ludna, bruna händer.

LILLE-MATTS.

Mu ms, mu ms, kalas mat!(När han tappar ett bär, nänns han inte låta det ligga kvar pä marken utan böjer sig ner och tar upp det. Och då får han se något besynnerligt. Under tant Tripps klänning, som råkat fastna på en sten och vikt upp sig, sticker det fram en lång, yvig svans. Tant Tripp är emellertid så upptagen av att iakttaga gässen, som kacklande vanka omkring till vänster utanför scenen, att hon inte märker med vilket intresse Lille-Matts studerar hennes lurviga bakprydnad.)

LILLE-MATTS

(för sig själv).

Aha! Ar det en sån tant! Hon måste heta Räv i tillnamn.

TANT TRIPP (med sockersöt röst till Lille-Matts).

Om du kommer och hälsar på mig, Lille-Matts, ska du få äta så mycket jordgubbar du orkar med.

LILLE-MATTS.

Jag törs inte gå ifrån gässena mina.

TANT TRIPP.

Ta dem med dig, då.

LILI.E-MATTS.

Na-aj, det är så mycket rävar i skogen, så.

TANT TRIPP (leende så att man ser henne långt ner i halsen .

A, min kära lilla gosse, inte behöver du vara rädd för dem. Om du vill, ska jag gå efter mina systrar, så hjälps vi åt allihop med att vakta dina gäss under det vi går genom skogen.

LILLE-MATTS

(misstroget).

Dina systrar!?

TANT TRIPP.

Minns du inte heller mina systrar, tant Snipp, som gav dig socker-bröd, och tant Trapp, som stoppade i dig hallonsylt, och tant Snapp, som gräddade vofflor åt dig? Vi bor alla fyra i den lilla stugan i skogen. Men du var förstås så liten, när du var hos oss, så det är nog inte så gott för dig att komma ihåg allt.

LILLE-MATTS

(fundersamt).

Kanske skulle jag komma ihåg det bättre, ifall jag fick smaka på sockerbröden och hallonsylten och voffiorna en gång till.

TANT TRIPP (ivrigt).

Ja, följ med nu med detsamma, så ska du få det.

LILLE-MATTS.

Jag vet inte . . . lag är så fasligt blyg för främmande tanter, sa. Men en annan sak vore det förstås, om de ville komma till mig med de där godsakerna. Då skulle jag kanske bli liksom litet bekant med dem.

TANT TRIPP (förtjust).

Jag ska viska något till dig, Lille-Matts. (Närmar sin mun till hans öra.

I)e står här strax bredvid inne i skogen.

LILLE-MATTS

(förskräckt;.

Alla tre!

TANT TRIPP.

Ja-a. Och de har sockerbröden och hallonsylten och voffiorna med sig.

LILLE-MATTS.

Varför kommer de inte hit me't då? (Stramar upp sig.) Är de kanske lika blyga för mig, som jag för dem?

TANT TRIPP.

Inte precis det, inte. Saken var den, att de ju inte kunde veta, om du fortfarande är förtjust i sockerbröd och hallonsylt och voftlor, så de tyckte att jag skulle gå och höra mig för om det, innan de kom fram. Men eftersom du vill hålla till godo, så ska jag genast gå och säga dem, att de är välkomna.

LILI.Iv MATTS.

Ja, så gör det, då.

TANT TRIPP hänryckt).

På stund! På stund! Sneglar illa åt de kacklande gässen utanför scenen, lyfter på kjolen och skyndar in i skogen.

I.ILLE-MATTS 'tittar småleende efter tant Tripp).

Jaså, ni tänker få gåsstek till middan, ni!

(Gässen kackla utanför scenen. Lille-Matts går till vänster och sticker måt kulisserna med sitt spö. Än försvinner han emellan dem. Än kommer han baklänges tillbaka, som om han måste passa på från olika håll för att fa ordning på gässen.

TANT TRIPP, TANT SN1PP, TANT TRAPP och TANT SNAPP smyga långsamt och försiktigt från skogen in på scenen. Alla ha de skyggande hattar och släpande klänningar, och tant Snipp bär en liten korg med sockerbröd, tant Trapp en liten burk med hallonsylt och tant Snapp en strut med voftlor. I)e ställa sig i ring kring I.ille-Matts och sträcka sina gåvor emot honom.;

TANT SNIPP med sockersöt röst'.

Kära Lille-Matts, håll till godo!

TANT TRAPP.

Söta Lille-Matts, var så god!

TANT SNAPP.

Rara Lille-Matts, låt dig väl smaka!LILLE MATTS (tar emot skänkerna).

Tack ska ni ha! Ni är då ena riktigt snälla tanter, lack, tack!

(Mumsar av hjärtans lust.)

(De fyra tanterna klappa honom kärvänligt på axlar och rygg, och Lille-Matts klappar dem tillbaka medan han mumsar.)

LILLE-MATTS.

Vet ni, nu känner jag så väl igen er. Och inte är jag blyg för er längre. Inte en smul. Ne-ej då.

TANT TRIPP (glatt).

Då går du väl med oss nu och tittar på vår lilla stuga inne i skogen?

LILLE-MATTS

betänksamt).

I dag?

TANT SNIPP.

la visst, [ag har mera sockerbröd därhemma.

TANT TRAPP.

Och jag har mera hallonsylt.

TANT SNAPP.

Och jag har mera vofflor.

LILLE-MATTS 'tittar fundersamt på dem).

Men jag vet inte om jag orkar mera. (Känner på sin mage.) Na-aj, inte i dag, för nu är det allt stopp. Ordentligt stopp.

(Tanterna bli långa i ansiktet. Missräkningen är lika svår som oväntad. Slutligen hämtar sig dock tant Tripp och blir sockersöt igen.)TANT TRIPP.

Nå, men i morgon då, Lille-Matts? Vill du inte komma då i stället?

LILLE MATTS 'betänksamt'.

Ja, kanhända det. Ni får väl komma och höra åt, hur pass frisk jag är i magen. ANDRA AKTEN.

Samma sceneri som i första akten. LILLE-MATTS sitter pä en stubbe med armbagarna på knäna och hakan i händerna. Ibland kastar han en försiktig blick mot skogen, som om han väntade pä något särskilt. Så skymtar han något mellan träden, får en pigg glimt i ögat men vänder i detsamma besviken bort huvudet.)

JAN SKOGVAKTARE (kommer ut ur skogen med bössan på axeln).

Sitter du här så helt allena, Lille-Matts?

LILLE-MATTS.

Ja, jag gör väl det, Jan skogvaktare.

JAN SKOGVAKTARE.

Var har du gässena dina, då?

LILLE-MATTS.

De var litet förkylda och hade snuva, så de tyckte det var liksom bäst att stanna hemma i varma skjulet i dag.

JAN SKOGVAKTARE (skrattar).

Jaså, tyckte de det! Och du tyckte det var liksom bäst att sitta här och lata dig?LILLE-MATTS.

Jag latar mig inte, Jan skogvaktare. Jag håller tvärtom på med något mycket viktigt och nyttigt.

JAN SKOGVAKTARE.

Vad kan det vara för märkvärdigt, då?

3.II.LE-MATTS.

Detsamma som du håller på med, Jan skogvaktare. Jag jagar räv.

JAN SKOGVAKTARE.

Sitter du och jagar?

LILLE-MATTS.

Ja, si clet är enda skillnaden mellan oss, det. Du går och jagar. Men jag sitter och jagar.

JAN SKOGVAKTARE.

Då lär du allt få mycket, då.

LILLE MATTS.

Jag får väl åtminstone lika mycket som du, Jan skogvaktare, eller kanske något mer, för du får ju ingenting, du.

JAN SKOGVAKTARE (förnärmad).

Nej, hör på den! Stor i trut! Borde ha stut!

LILLE-MATTS.

Inte förrän den är förtjänt. Vänta och si.

JAN SKOGVAKTARE.

Vad jagar du med då? Du har ju ingen bössa.LILLE-MATTS.

Jag liar de här. (Visar fram knytnävarna.)

JAN SKOGVAKTARE (skrattar med full hals).

Jo, det var också något att komma med. (Går åt vänster.)

LILLE MATTS (springer efter och ropar på honom).

Jan skogvaktare! Jan skogvaktare!

TAN SKOGVAKTARE (vänder sig om).

Vad är det nu då?

LILLE-MATTS.

Hör du därnere hos dig, när jag visslar på dig, så du kan komma och knäppa rävarna åt mig?

JAN SKOGVAKTARE.

Var lugn, öron har jag. (Går ut åt vänster.)

(Lille-Matts sätter sig på sin stubbe igen. Haller armbågarna på knäna och hakan 1" händerna. Sneglar då och då åt skogen. Märker plötsligt något därinne, sätter händerna för ansiktet och börjar snyfta och tjuta.)

(DE FYRA TANTERNA skymta mellan träden och komma sedan försiktigt fram till Lille-Matts.)

TANT TRIPP (klappar honom på axeln).

Varför sitter du här och gråter, min lilla gosse?

LILLE-MATTS.

Å, jag satt här och väntade på tanterna, och gässena mina gick här omkring mig och betade så snällt. Men så . . . (Snyftar så han inte kan tala.) Men så . . . så . . .TANT SNIPP (orolig).

LILLE-MATTS (snyftande ocli tjutande).

Så kom jag att . . . att . . . att . . .

TANT TRA1T (också orolig).

Så kom du att . . . ?

LILLE-MATTS (snyftande och tjutande).

Att lu-u-ta mig ett litet tag. Och sä somna jag. Och sen, när jag vakna, så var de . . . Så var de.. . Så var de. . .

TANT SNAPP (upprörd).

Vilka de? Vilka de?

LILLE-MATTS.

Gässena mina förstås.

TANT TRIPP (utom sig av ängslan).

Vad var det med dem, då? Vad var det med dem?

LILLE-MATTS (i ett förskräckligt tjut).

De var borta!

ALLA TANTERNA (på en gång).

Vad säger du! Vad säger du! Vad säger du! Vad säger du1

LILLE-MATTS.

Jo, de var borta. Inte ett liv fanns på hela allmänningen. Och jag har letat, och jag har letat, och jag har letat, så jag har hållit på att leta äv mig både bena och ögona. (Snyftar och tjuter.)TANT SNIPP (torkar ögonen på honom med sin schalsnibb).

Gråt inte, Lille-Matts, vi ska hjälpa dig att leta.

TANT TRAPP (klappar Lille-Matts).

Ja, det ska vi visst, det.

TANT SNAPP (klappar honom ocksa).

Ja, så gärna, så gärna.

<l)e fyra tanterna lyfta på kjolarna och sätta i väg åt var sitt häll, tant Tripp åt vänster längst åt scenen, tant Snapp åt vänster längst åt fonden, tant Trapp åt höger längst ät scenen och tant Snapp åt höger längst åt fonden.)

LILLE-MATTS

(står och tittar än efter den ena, än efter den andra, än efter den tredje och än efter den fjärde. Sätter händerna i sidorna och småler för sig" själv.)

Nu blev det fart på dem, ska jag säga! Aldrig tänkte jag då att det fanns gamla tanter med sä kvicka ben! (Går mot stenröset, kliver upp på det och tittar ner i gropen.) En bra grop det där. Skulle man råka falla ner i den och ha långa kjolar pä sig, vore det nog inte så lätt att ta sig upp ur den. En mycket bra grop.

LILLE-MATTS

(går ner från stenröset och mot vänster längst ät fonden. Ropar.)

Tant Tripp! Tant Tripp! Kom hit, tant Tripp!

TANT TRIPP (utanför).

Jag kommer! Jag kommer! (Rusar in sä ivrigt, att hon inte tänker på att dölja svansen.) Har du fått tag på dem?

LILLE-MATTS (i en förtrolig viskning).

Jag tror nästan jag vet var de är. Tycker mig se dem i dendjupa gropen nere i stenröset. Vill tant Tripp vara snäll och titta efter. Tant Tripp har visst bättre ögon än jag.

TANT TRIPP.

Ja, jag ska nog titta, jag. (Lyfter på kjolen och springer upp pä stenröset. följd av I.ille-Matts. Hon lägger sig pä knä, lutar sig långt över gropen och tittar dit ned.)

LILLE-MATTS.

iitta litet närmare, tant Tripp. (Knuffar ner henne i gropen.)

TANT TRIPP

(tjuter därnere).

Din kanalje! Din kanalje!

LILLE-MATTS (gar ner från stenröset. Ropar ät vänster utanför scenen.)

lant Snipp! Tant Snipp! Kom hit, tant Snipp!

TANT SNIPP (utanför).

Jag kommer! Jag kommer! (Rusar in frän vänster sa oförsiktigt, att också hon visar svansen.) Vad äl' det?

IJLLE MATTS (visar på stenröset).

I ant I ripp häller på att jaga gässen nere i en grop, men hon kan inte få upp dem ensammen.

TANT TRIPP (brinnande av iver).

Jag ska hjälpa till, jag! (Springer upp pä stenröset, följd av I.ille-Matts. Ilör tant 1 ripps röst.) Ja, hon är där. (Lutar sig- över gropen.)LILLE-MATTS.

Ner med dig, då, så får ni jaga tillsammans. (Ger henne en puff. sä att hon ramlar ner i gropen.)

TANT SNIPP (tjuter därnere i kapp med tant Tripp).

Rackarunge! Kanalje!

LILLE-MATTS

(går ner från stenröset och ropar åt höger utanför scenen).

Tant Trapp! Tant Trapp! Kom hit, tant Trapp!

TANT TRAPP (utanför).

Jag kommer! Jag kommer! (Springer även hon in utan att tänka på att dolja svansen.) Jag kommer!

LILLE-MATTS (pekar på stenröset).

Tant Tripp och tant Snipp håller på att jaga gässen nere i en grop, men de kan inte få upp dem ensamma.

TANT TRAPP (förtjust).

fag ska hjälpa dem! Jag ska hjälpa dem! (Springer upp på stenröset, följd av Lille-Matts. Böjer sig fram över gropen och tittar ned.) Däl' ser jag dem !

LILLE-MATTS (knuffar till henne, så att hon ramlar ner).

Nu ser du ännu bättre, lilla tant Trapp.

TANT TRAPP (tjuter och vrålar tillsammans med systrarna).

Ormyngel! Rackarunge! Kanalje!

LILLE-MATTS (går ner från stenröset och ropar åt höger).

Tant Snapp! Tant Snapp! Kom hit, tant Snapp!TANT SNAPP (utanför).

Jag kominer! Jag kommer! (Rusar ill sa ivrigt, att hon liksom de andra glömmer att dölja svansen.) Ar gässena här?

LILLE-MATTS (visar på stenröset).

|a. Tant Tripp och tant Snipp och tant Trapp håller på att jaga dem i en grop, men kan inte få upp dem ensamma.

TANT SNAPP (livligt).

Vänta bara, tills jag kommer dit! (Springer bort till stenröset och sträcker huvudet över gropkanten.)

LILLE-MATTS

(som följt efter henne, knuffar till henne, så hon faller huvudstupa ned i gropen.)

Så elär ja, nu ska ni väl få tag i gässena, när ni hjälps åt allihop. Och tänk, vad det ska smaka gott med gåsstek till middagen! (Lutar sig över gropen.) Va, har ni inte fått tag i gässena ännu? Sök bara! Sök, sök!

TANT TRIPP (nerifrån gropen).

Kom ner, Lille-Matts, så jag får bita näsan av dig.

TANT SNIPP.

Ja kom, så ska jag smeka dig, så du blir rödrandig.

TANT TRAPP.

Jag ska klappa dig blå, jag!

TANT SNAPP.

Ja, kom ner bara, så ska du få ... !LII,LE-MATTS.

Har inte tid med er längre. Men jag ska laga så att en annan kommer i mitt ställe. (Visslar.)

JAN SKOGVAKTARE (in från vänster).

Här har du mig. (Skrattande.) Men var har du jaktbytet?

LILLE-MATTS (visar pä stenröset).

Titta där får du se.

JAN SKOGVAKTARE (går upp pä stenröset och tittar ner i gropen).

Har man sett pa maken! Fyra stycken rödsvansar! Jo, jag tackar, jag! Synd att jag i hastigheten glömde ta bössan med mig. Men de är nog så snälla och väntar tills jag gått efter den.

MOR STINA (skyndar in från vänster).

Hjärtandes, vad har du för dig? Har du äntligen fått fatt i en räv?

JAN SKOGVAKTARE (vinkar henne till sig).

Kom, ska du si.

MOR STINA (tittar ned i gropen och slär ihop händerna).

Fyra stycken! Det blir fina skottpengar. (Tittar upp pä Jan skogvaktare.)

JAN SKOGVAKTARE.

Inte för mig. Jag får väl se mig om efter några andra. Det är han (pekar på Lille-Matts), som fångat de här. Det är han, som ska ha både äran och skottpengarna.LILLE-MATTS.

Hurra! Då ska jag klä upp mig, så jag blir grann. Och på söndan ska jag ställa mig på kyrkbacken och visa mig i min stass. Och när så folk kommer och frågar mig var jag fått den ifrån, ska jag säga: »Rocken har jag fått av den snälla tant Tripp. Och mössan har jag fått av den snälla tant Snipp. Och byxorna har jag fått av den snälla tant Trapp. Och stövlarna har jag fått av den snälla tant Snapp. De är de hyggligaste tanter jag någonsin haft.»

TROLLENS FOSTERDOTTER.

Sagospel i två akter.

Personerna:

FADERN

MODERN.

MALIN, deras dotter. FARSTROLLET.

MORSTROLLET.

deras barn.

FORSTA AKTEN.

(En skogsbacke med några glesa träd och buskar. Till vänster på marken en trälåda med främre sidan uppbruten och hängande på två spikar för att kunna begagnas som dörr.

MALIN

;ligger på knä framför lådan och gläntar på låddörren. Pratar inåt lådan, under det hon då och då stoppar in små grästappar.)

Var så god, Kissejam. Här har Kissejam sånt gott, nyplockat

Miam . . . (ömkligt.) Mia-a-a-am . . .

MALIN

(sticker in handen i lådan liksom för att mota katten, som vill ut\

Nu ska inte Kissejam vara bråkig och försöka komma ut, för det går inte.

gräs. Ät nu snällt bara!

KISSEJAM

(spelas av en utanför scenen varande person).KISSEJAM

högre).

Miam! Mia-am! (Utdraget.; Mi-a-a-am...!

MALIN

puffar med handen inåt lådan)

Nej, nej, nej, lilla Kissejam, försök inte! Var nu snäll i stället och ät mycket, mycket gräs, så blir du en liten söt ko, och då får du gå ut. Du ska få gå på bet, Kissejam.

KISSEJAM

(ilsket).

Miam! Miam! Miam! Miam!

MALIN.

Och bäst det är, växer det ut små krokiga horn i pannan pä dig. Blir inte det näpet?

KISSEJAM

ursinnigt;.

Miam! Miam!

MALIN

drar häftigt tillbaka sin hand'.

Fy, Kissejam, ska du försöka rivas, när jag är så snäll och vill göra dig till en liten söt ko? Fy skam, Kissejam! — Seså, ät nu ordentligt. Sticker in mera gräs.' Nu ska du få höra något. När du fätt dina horn, så du ser ut som en riktig liten ko, ska jag sätta på dig ett läderhalsband, och vid det ska hänga en liten, liten, förtjusande silverbjällra, som du ska ringa med, så man hör, var man har dig, ifall du springer bort. Tänk, vad du blir fin! Ska det inte bli bra roligt det, Kissejam? Sticker in handen igen.

KISSEJAM

(sorgefullt).

Mi-a-a-am! Mi-a-aam! Argt.' Miam!MALIN

[allvarligt;.

Kissejam ska inte vara otacksam och försöka klösas igen! - - Vänta nu, ska du få höra nånting mera, nånting riktigt, riktigt trevligt. När du har blivit en liten ko, så har du förstås mjölk, och då tar jag min lilla stäva, som jag har i dockskåpet, och kommer och mjölkar dig. (Glatt.) Kanske du redan har litet mjölk. Jag tror, jag ska försöka mjölka dig 1111 genast. Sticker in båda händerna i lådan och rör armarna, som om hon mjölkade.

KISSEJAM argt och förtvivlat).

Miam! — Miam! — Miam! — Miam!

MALIN.

Du ska stå stilla, när man mjölkar, förstår du.

KISSEJAM

utom sig).

Mia-a-a-a-am! Mia-a-a-a-am! Mia-a-a-a-am!

MALIN.

Nej, det går inte. (Drar tillbaka händerna.) Du har väl inte blivit riktig ko ännu. Men skynda dig bara och ät mycket gräs, sä blir du det snart. Och tänk, vad vi då ska få roligt! Lyssnar och tittar åt höger, varifrån röster höras. Rädd. Å, mamma Och pappa . . . ! Drar hastigt med sig lådan och gömmer sig i buskarna till vänster.)

(FADERN och MODERN komma samtalande från höger.'

MODERN.

Efter vad trädgårdsmästarfrun påstod, skulle det vara i den här backen Malin har lådan med katten. (Ser sig sökande omkring.)FADERN.

fag tror inte på den där historien om att vår lilla flicka skulle vilja plåga djur. Stänga in katten i en låda och låta honom svälta i nära två dygn. Nej, hennes lekkamrat, trädgårdsmästarflickan, har nog hittat på alltsammans.

MODERN.

[a, jag vill heller inte tro på det där pratet. Vi får väl se, om det finns llågon grund för det. (Tittar sig omkring och letar. Ropar plötsligt till och griper sin man om armen.) Nej, titta, står det inte en trälåda där under busken? Jag tycker jag ser ett hörn.

FADERN.

|o, minsann! (Skyndar in bland buskarna till vänster, följd av sin hustru. Båda bli dock till hälften synliga.) Jaså, Malin, du sitter verkligen här!

MODERN.

Och har den arma katten i lådan! (Böjer sig ned och öppnar låddörren.) Ja, se där är han. Stackars lilla Misse! Så ja, spring, du! Det har nog inte varit så roligt att sitta i fängelse i två dygn.

Fadern och modern komma fram på scenen tillsammans med Malin, som hänger med huvudet.)

FADERN.

Och utan mat! Trädgårdsmästarfrun hade hört av sin flicka, hur du hanterade katten och talade om det för oss. Men vi kunde inte tro det. Vad skulle du säga, Malin, om du fick sitta instängd i en låda och svälta i två dygn?

MALIN

snyftande).

Kissejam hade mat, pappa.

FADERN.

Hade han? Inte kunde jag se, att han hade något ätbart inne i lådan.

5. IV a hle nb e r g, Kungens na/twössa.MALIN.

Jo, han hade gräs.

MODERN.

Gräs! En katt kan väl inte äta gräs.

MALIN.

Jo, han skall äta gräs, för han skulle bli min lilla ko.

FADERN

(ond).

Sådana dumheter! Jag har väl aldrig hört pä maken.

MODERN.

Inte hade jag tänkt, att min lilla flicka skulle vilja plåga djur.

FADERN.

Ja, nu får du vara utan middag i dag för att känna, hur det känns att vara hungrig.

(Fadern och modern gå ut till höger.)

MALIN

följer snyftande efter på avstånd. Lyfter upp huvudet och märker, att hon är ensam. Ropar

sakta.)

Marnma! (Paus.) Pappa! Paus.) De hör inte. De bryr sig inte om mig mera. De tycker inte längre om mig. (Gråter.) Då är det väl bäst, att jag inte går hem. (Snyftar än värre.) Jag ska gå min väg och aldrig komma hem igen. Då blir de kanske ledsna i alla fall. fag ska aldrig komma hem igen. Aldrig . . . aldrig . . . (Går åt höger.)A X D R A A K 'i' E N.

(E11 skogsbacke längre in i skogen, där träden och buskarna stå något tätare än i den förra i första akten. Här och där ett par stenar.)

(MALIN kommer snyftande in från vänster. Sätter sig på en sten och torkar sig- med knogarna i ögonen.)

BUMPE

(tittar fram ur en buske till höger. Ser nyfiken och förvånad på Malin. Vinkar inåt buskarna och viskar.)

Kom hit, Bumpa, får du se något!

BUMPA

(kryper fram ur en annan buske. Viskar också.)

Vad är det för nåt märkvärdigt du fått syn på?

BUMPE (pekar på Malin).

Sir du en sån lustiger en? Det ska visst vara en människoflicka.

BUMPA

(förskräckt).

H11 då, vad hon är ful!

BUMPE.

Ja, inte är hon så vacker som du och jag, inte. Men det är synd om na i alla fall. Hon är visst ledsen. Vad ska vi göra för att få na glad? Ska vi leka me'na?

BUMPA.

Inte förstår sig väl en sån där grinsibba på att leka. Hon sir ju ut att vara gjord åv spindelväv. Skulle väl gå itu om en tog i na. Nej, en kan nog inte ta sig för nåt annat me na än titta på na. Men det är skojigt för resten. Sir du en sån ynklig mun hon har' I den kan hon inte en gång fa in en rova.BUMPE.

Och såna ögon sen! De är bestämt bara skapta te och grina med. Titta, såna sjöar det blir! (Pekar på marken. Dom kan hon snart simma i.

BUMPA.

Och tocke ansikte sen! Rakt som en vit svamp med litet lingonsaft på. Och händerna är också så där otäckt vita. Tvi, det kan äckla en!

BUMPE.

Och titta, du, titta! Hon har inte svansen på rätt ställe som vi. (Drar i sin svans.) Hon har den i huvut. Sir du, där bak i huvut.

BUMPA.

Ja, Bumpe, jag sir. Jag får lov att ta reda på farstrollet och mors-trollet, så dom får litet roligt, dom med. (Reser sig och skumpar åt fonden.) Där är dom ju! (Vinkar åt fonden.) Kom, farstroll! Kom, morstroll, ska ni få si på någe skojigt!

(FARSTROLLET och MORSTROLLET komma in från fonden, gapa för alt säga något men hålla händerna för munnarna, då Bumpa och Bumpe genom teckcn uppmana dem att vara tysta.)

BUMPE.

Hon har inte sett oss ännu. Viska bara, lör märker hon oss, springer hon kanske sin väg.

(Farstrollet och morstrollet gå försiktigt framåt scenen, sätta sig på huk, hålla huvudet i händerna och betrakta Malin. Bumpe och Bumpa sätta sig på marken emellan dem, så att Malin sitter som i en halvrundel av troll, som alla storbliga på henne.)

FARSTROLLET (till morstrollet).

Den, du, det var en söt en! Har du sett en vanskapligare unge?

MORSTROLLET.

Aldrig i mitt liv.MALIN

ser upp och tittar sig förfärad omkring).

IIu då, vad är ni iör ena fulingar?

FARSTROLLET.

Vi är inga fulingar. Vi är de vackraste troll, som finns i skogen.

MALIN 'kryper ihop av rädsla).

Ja, jag kunde väl tro, att ni var troll, eftersom ni är så fula.

MORSTROLLET

(godmodigt).

Så dålig smak du har, kära barn. Om du vore hälften så vacker som vi, kunde du vara storbelåten. Men fastän du är ful och hat-dålig smak, ska du inte tro, att vi är onda på dig för det. Och jag tycker synd om dig, din lilla stackare, för jag kan se på dig, att det hänt dig något tråkigt. Du har gått vilse, kan jag tänka, och hittar inte hem.

MALIN

snyftande).

Nej, jag har inte gått vilse. Jag har gått min väg från mamma och pappa och ska aldrig, aldrig komma hem igen, för de bryr sig inte om mig mera.

MORSTROLLET.

Det var det värsta jag hört. Såna stygga föräldrar! (Makar sig närmare Malin.)

BUMPA.

En far och en mor, som inte bryr sig om sitt lilla barn. Det var rysligt! (Makar sig närmare .Malin. Klappar henne på knäet.) Stackars lilla dig!

BUMPE.

Jag sklllle Vilja ge dem, jag! Knyter näven och makar sig närmare Malin.)FARSTROLLET.

En högst bedrövlig historia. Den får vi lov att höra mera om.

Makar sig- närmare Malin.', Tala nn 0111 alltsammans från början, för vi vill dig väl allihopa, och kan vi hjälpa dig med tiåge, så ska vi göra't.

MALIN

(ser prövande från den ena till den andra).

ja, ni ser snälla ut, fast ni är så fula. Jag tycker nära på litet om er. (Suckar djupt.) Jo, se det är så, att vi därhemma har en katt, som jag alltid har varit så snäll emot. Ibland fick han bo i dockskåpet. Och jag gjorde honom så fin och klädde på honom dockan Marias klänningar, fastän det var mycket besvärligt att få igen dem 0111 livet på honom. Och en dag satte jag honom i en låda och gav honom gräs att äta, för jag skulle göra honom till en liten ko.

BUMPE förvånad .

Göra en katt till en ko!?

farstrollet.

Ja, det kan väl gå för sig. Det man är, har man ju blivit av det man äter, så om man äter gräs som korna, så är det väl inte omöjligt att man kan bli en ko.

MALIN

(uppmuntrad).

Ja, det var det jag tänkte, se! Och han skulle alldeles riktigt säkert ha blivit en ko, om han fatt hålla på att äta gräs, för han hade börjat, det tror jag, för ibland, när jag kom till honom, tyckte jag gräset hade minskats, så han åt nog, när han var ensam. Men bia, trädgårdsmästarflickan, som jag lekte med, gick och skvallrade om för sin mamma, att han höll på att bli ko, fast hon lovat attinte säga något om det. Och hennes mamma skvallrade för min mamma och pappa, och så kom de och släppte ut Kissejam. Och så sa de (gråter, att jag hade låtit Kissejam svälta. Men det var inte så, för han hade ju så mycket, mycket gräs. Och så sa de (snyftar , att jag inte skulle få någon mat, för jag skulle känna på hur det var att vara hungrig.

MORSTROLLET (makar sig närmare Malin).

Oj, voj, inte ge sitt lilla barn någon mat! Tänk, såna hårda hjärtan!

FARSTROLLET makar sig närmare Malin).

{a, si människor, dom kan, dom! Så grymma skulle aldrig troll kunna vara.

BUMPE (makar sig närmare Malin .

Nej dä, inte mot dig åtminstone. När jag ser rätt på dig, tycker jag riktigt om dig. (Stryker henne på armen. Du är inte alls så ful, som jag tyckte först.

BUMPA (makar sig närmare Malin .

Jag tycker också om dig.

MALIN.

Och så gick de ifrån mig, både pappa och mamma. Och när jag ropade, så svarade de inte, för de bryr sig inte om mig. Och sä gick jag min väg, eftersom de inte bryr sig om mig. (Storgråter.) Men när jag inte kommer tillbaka, blir de kanske litet ledsna ändå . . . och ångrar sig och tycker det är tråkigt, att de lät . . . (snyftar) sin lilla flicka gå bort ifrån . . . ifrån dem så där. (Gråter.MORSTROLLET (makar sig närmare Malin).

Ja, det är rätt åt dom. Dom får nog ångra sig! Att göra sä åt sin lilla flicka!

FARSTOLLET 'makar sig närmare Malin).

Ja, dom får nog ångra sig.

BUMPA (makar sig närmare Malin).

Det får dom.

BUMPE (makar sig närmare Malin).

Ja, det får dom. Och det var bra, att du gick ifrån dom. Men vart ska du nu ta vägen?

MALIN (snyftande .

Jag vet inte . . .

MORSTROLLET.

Då kan du lika gärna stanna hos oss som att gå nån annstans, din lilla stackare.

BUMPA.

Ja, vi ska nog vara snälla mot dig, vi.

BUMPE.

Vi ska leka med dig. Du ska få så roligt, så!

FARSTROLLET.

Ja, du ska bli vår lilla fosterdotter och få det så bra, så. Säg, vill du inte det?

MALIN

(ser från den ena till den andra och drar sig litet tillbaka).

Jag vet inte. . . Nog är ni snälla, förstås, men. .. men jag vet inte . . .

MORSTROLLET.

Tänk, att gå ensam i villande skog och räka ut för alltmöjligt farligt. Nej, stanna du här. Du kan aldrig få det så bra som hos oss.

FARSTROLLET.

Vänta, ska du få se, jag ska strax trolla fram ett eget litet rum

åt dig. (Drar i buskarna på ömse sidor om Malin, så att de utvidga sig till en liten häck. Häcken består av två utdragsbara skärmar av träspjälor, klädda med riskvistar, som sluta sig kring henne och trollen. Var så god. Här har du din lilla kammare!

MALIN

(springer upp och klappar händerna).

A, så nätt! Nej, men så fint och vackert!

FARSTROLLET.

Ser du det, vi kan allt göra det trevligt för dig, vi.

MALIN

förtjust).

Ja-a då. Tänk bara, vad ni kan!

BUMPE.

Jag kan trolla, jag med. Pass på, ska du få se. (Går tiu träden i fonden och ruskar dem, tills en liten bädd av löv kommer neddansande.) Var så god, här har du en liten säng. Pröva om den duger.

MALIN

i kastar sig förnöjd ned på lövbädden).

A, så mjuk och skön! Här ligger man ju bra. Men kanske det ändå kunde behövas litet mera löv i den. Jag ska gå ut och plocka.

(Vill gå ut genom häcken.)

BUMPE.

Bry dig inte om’et. Jag ska göra't.MALIN.

Då går vi bägge två. Jag' följer med. (Försöker tränga sig ut genom häcken men lyckas inte.; Aj, aj! Jag kommer inte ut. Jag bara sticker mig.

FARSTROLLET.

Ja, det är inte värt du försöker. Vi troll kommer nog ut och in, men inte du. Vi ha stängt in dig, för att du alltid ska bo hos oss och vara vårt lilla barn.

MALIN

.oncT.

Jag är ingen annans barn än pappas och mammas, stampar. Och jag vill hem igen!

MORSTROLLET.

Äsch, nyss sa du ju, att du aldrig ville hem till dem mer, för de var så stygga mot dig. Nej, stanna du hos oss. När du blir hemvan och kan akta dig för farorna i skogen, ska du nog få komina ut ibland. \ i vill dig bara väl, vi. Kanske du är hungrig, lilla vän?

MALIN känner efter).

Ja, jag har ju inte fått någon middag.

MORSTROLLET.

Vänta, vänta, jag ska strax trolla fram någe rart åt dig. (Går tiii höger, håller ut sitt förkläde och läser en trollformel.) Mix, Pax, Paxtlim, PaxtO-rum! (Ett par stora rovor komma neddansande i förklädet. Går till Malin med dem.) Se

här, lilla barn, ska du få.

MALIN

(oförstående).

Vad ska jag göra med dem ?

MORSTROLLET.

Äta förstås. Håll till godo.MALIN.

Men det är ju inte mat.

MORSTROLLET (gör stora ögon).

Vad säger du, är det inte mat? (Förbryllad till de andra.) Hon säger, att vår goda mat inte är nån mat!

BUMPA.

Kanske hon tycker bättre om någe annat. Nu vet jag! (Går till vänster, håller ut förklädet och läser en trollformel.; Sorum, Dorum, Lorum, Daj ! Ett stort kålhuvud kastas ned i förklädet. Hår belåten med det till Malin. Det här ska du väl i alla fall tycka om. Det är mums, mums, det.

MALIN.

Men det får lov att lagas, innan man kan äta det.

BUMPA.

Lagas? Vad menar du med det? Kläder lagar vi, men inte behöver ett kålhuvud lagas, inte.

MALIN

(otåligt).

Jo, det ska lagas! Det ska lagas! Det ska lagas!

FARSTROLLET.

Hon förstår sig inte på våra läckerheter ännu, men hon kommer nog att göra det, när hon fått vara en liten tid hos oss. Vi får lov att hitta på något annat, som kan smaka bättre. 'I yst, nu har jag det! (Går till höger, breder ut armarna och läser en trollformel. Lintele, T illtele, Tan tel e, Tang! (En stor knippa gröna blad faller över hans armar, och han går förhoppningsfull med dem till Malin.) Häll till godo. Präktigare grönsaker har inte kungen på sitt fat.MALIN (gör en grimas).

Usch, det är ju sånt där ogräs, som man ger ät grisarna! Tror du jag är en gris?

FARSTROLLET

(snopet).

Det tycks inte vara mat, det här heller.

BUMPE.

A, begriper ni inte, att hon inte är van vid grönföda? Människor ska naturligtvis ha djurföda, de. Var lugn, lilla människoflicka, jag ska strax skaffa dig några finfina kötträtter. (Går till vänster, håller ut sin luva och rabblar en trollformel.) Kania, Bama, Bunia, Benia, Burribum bum!

(En hel massa maskar, ormar och grodor kastas i mössan, och han går stolt bort med dem

till Malin. Här får du den finaste djurmat, som finns i hela skogen.

(Fiskar upp smådjuren och låter dem glida mellan fingrarna ner i luvan igen.) 1)en ska

väl passa?

MALIN (går skrikande baklänges).

Hu då! Hu dä! Kom inte hit med dem! Gå din väg, otäcka trollpojke!

BUMPE

(lång i ansiktet, tappar i häpenheten luvan med kräldjuren och sparkar ut den åt höger).

Det var heller inte bra. Vad ska man nu ta sig till mena då?

MORSTROLI.ET.

Å, bara hon får svälta några dar, lär hon sig nog att inte rata maten.

MALIN

(förskräckt.

[ag vill inte svälta! Jag vill inte svälta...!FARSTROLLET.

Du behöver inte svälta, när du blivit van vid vår mat. Då kommer du att trivas riktigt bra hos oss, ska du se. Och vem vet, om du inte rent av blir ett litet troll.

MALIN.

Jag vill inte bli troll! Jag vill inte l)li troll!

MORSTROLLET

(klappar henne .

Sesä, seså, var bara lugn, lilla barn. Vi ska göra det så trevligt för dio- (Till de andra.) Kom med, så o-är vi in i berget och ordnar

£> / o o

om en liten kammare ät henne där med. I den får hon det ändå bättre än i den här. (Går åt höger.

FARSTROLLET.

Ja, det ska vi nog ställa om. Vår lilla fosterdotter ska fä det så fint som en riktig prinsessa. (Viftar vänligt med handen ät Malin och går ut till höger.

MORSTROLLET (vänder sig om, innan hon hunnit ut. Till Bumpe.

Du kan stanna här och roa henne. (Till Bumpa.) Men du, Bumpa, kan följa med och hjälpa till med att göra i ordning kammaren.

BUMPA (till Malin).

Ja, du ska fa se, vad den ska bli grann. Jag ska klä väggarna med råttsvansar och släppa in några grodor och ormar åt dig att leka med. Adjö så länge. Viftar åt Malin och följer farstrollet och morstrollet ut till höger.'MALIN

(snyftar).

Jag vill inte in i det rysliga berget! Jag vill hem till pappa och mamma.

BUMPE.

Å, grina inte. Kom och hoppa och dansa med mig i stället, så blir du gläd. (Hoppar och krumbuktar sig- för henne

och försöker ta henne i händerna för att få henne att hoppa med.;

MALIN (slår åt honom).

Usch, usch, rör mig inte! Står med ens stilla och lyssnar.) Jag tyckte jag hörde någon ropa. Kanske är det pappa och mamma, som går och söker mig. (Lyssnar åter.;: Nu tyckte jag, att jag hörde det igen. »Malin5, ropar de. De bryr sig nog om mig ändå. A, lilla söta mamma, kom hit till mig! Kära, älskade pappa, kom och ta mig härifrån!

BUMPE.

Tyst! Lät bli att ropa. Jag vill, att du ska vara här.

MALIN.

Men jag vill inte vara här.

BUMPE.

Det är detsamma, för nu har jag börjat tycka du är trevlig att ha te se på, och farstrollet har sagt, att du ska bli vår lilla fosterdotter.

MODERN (utanför frän vänster).

Malin! Lilla Malin, var är du?

MALIN.

Här!BUMPE

(lägger handen över hennes mun).

Om du ropar, så öppnar jag häcken och springer bums in i berget med dig.

MALIN (sakta och kvidande).

Å, lilla mamma! Å, lilla pappa!

FADERN (utanför till vänster).

Jag tyckte alldeles jag hörde hennes röst.

modern

(utanför).

Jag också. Det lät så nära, så nära.

fadern

(ropar).

Malin! Malin!

(Fadern och modern skymta fram mellan träden till vänster..

BUMPE

;höjer handen och läser en trollformel).

Salistra stabu! Balustra aru! Granistra naru! Karabum!

(Träden till vänster skjuta ihop sig och hindra Malins föräldrar att komma fram.)

FADERN.

Det var en besynnerlig skog! Jag tror den är förtrollad.

MODERN.

Ja, det är som om träden rörde sig och knuffade en. Hu då!

MALIN (sakta och jämrande).

Lilla mamma, kom . . .! Lilla pappa, kom . . .!

(Farstrollet, morstrollet och Bumpa komma in från höger och går in genom häcken till Malin.)FARSTROLLET.

Nu har vi fått kammaren färdig och fin.

MORSTROLLET.

Ja, nu är det bara att hämta lilla fosterdottern vår. (Tar Malin om handleden och försöker dra henne med sig åt höger.)

MALIN (spjärnar emot).

Jag dör, om ni tar in mig i berget.

FARSTROLLET.

Prat! Inte dör man, om man fär det så fint och trevligt som du.

MALIN.

Jo! Jo! Jag kan inte leva i berget, mamma!

MODERN (utanför).

Malin! Lilla Malin!

FADERN (utanför .

Malin! Malin!

BUMPE (till Malin).

Är det riktigt säkert, att du dör, om

MALIN.

Ja, alldeles bestämt riktigt säkert.

BUMPE.

Ja, si, jag tycker om dig, lilla människoflicka, så inte vill jag du ska dö, inte. (Går åt vänster, sträcker ut handen och läser en trollformel.) Kara-bam! Naru granistra! Aru balustra! Stabu saristra!

Jag vill hem till pappa och

du kommer in i berget?(Häcken, som bildar- Malins kammare, och träden, som hindra Malins föräldrar att komma fram, draga sig tillbaka. Trollen gömma sig bland träden och buskarna till höger. Malins föräldrar skynda emot dottern, och denna springer dem glädjestrålande till mötes.)

MODERN (omfamnar Malin).

Gudskelov att vi hittade dig till slut!

FADERN.

jo, du har skrämt oss, du! Men nu rymmer du väl aldrig mer din väg?

MALIN.

Nej, aldrig! Jag vill vara hemma hos pappa och mamma och inte hos trollen.

FADERN.

Vad för något, har du varit hos trollen?

MALIN

(tittar sig om för att se, om trollen äro i närheten).

Ja-a, de ville ha mig in till sig i berget och göra mig till sin fosterdotter. Och de ville jag skulle äta ogräs och maskar och grodor.

MODERN (tittar sig ängsligt omkring).

1)et är verkligen någonting trolskt här. Kom, så skyndar vi oss hem!

MALIN

(som håller fadern i handen).

Stackars Kissejam!

FADERN.

}aså, säger du det nu?

MALIN.

Ja, när jag tyckte det var så svårt att äta ogräs och groder och bli troll, tyckte kanske han det var svårt att äta gräs och bli ko.

6. — II'a h le ti b e r g, Kungens 7ia ttniössa.FADERN.

Det tror jag med.

MALIN

(vänder på huvudet, i det hon går åt vänster med föräldrarna. Viftar med handen åt höger.)

Adjö, lilla Bumpe, du är i alla fall ett hyggligt troll, du!

BUMPE

(sticker fram huvudet ur buskarna, i det han gnider sig med ena handen i ögonen).

Adjö, lilla människoflicka!

(Då Malin och hennes föräldrar försvunnit, komma alla trollen in pä sccncn och bliga bedrövade åt vänster.)

FARSTROLLET.

Nu går hon ändå hem med sina föräldrar, som är så stygga ve’na. Och det fastän hon kunde ha haft det så gott hos oss.

MORSTROLLET.

fa, tänk så dum hon är!

BUMPA.

Ja, tänk! Tänk!

BERGAKUNGENS KNIV.

Sagospel i en akt.

Personerna:

ÅKE. BERGA KUNGEN.

KAJSA, hans syster. STRÅTRÖVAREN.

^Scenen föreställer en fiskarstuga. Till vänster fönster. Framför fönstret matbord. Längre framåt scenen byrå med brinnande lampa. På väggen över byrån hänger en slidkniv. 1 fonden nära fönstret spis. I fonden åt höger soffa med överdrag och nedhängande kappa. Till höger dörr. Fiskredskap här och där.)

(ÅKE och KAJSA sitta vid fönstret och titta ut.)

KAJSA.

Ser du inte till båten, Ake?

ÅKE.

A, far och mor kommer inte hem på länge än. Det är långt till stan. Och inte går det väl så kvickt heller att sälja all fisken.

KAJSA.

Jag är så rädd, så! Tänk, om Bergakungen kommer.

ÅKE

(överlägset).

Äsch, vad flickor är för ena krukor! Jag tycker det skulle vara livat att få se Bergakungen, jag.KAJSA.

Men om han tar oss med sig in i berget5

ÅKE.

Kommer du inte ihåg vad mor sa, att bara vi är snälla barn, har trollen ingen makt över oss.

KAJSA ; brister i gråt).

Jao- tog olovandes en morot ur skåpet i morse. Uhu! Uhu

ÅKE

fundersam).

Jag slog en skärva ur mors mjölkbunke i går och talte inte om et. Det är värre än moroten, så grina inte, Kajsa. Det blir mig han tar.

KAJSA

(tjuter).

Han får inte ta dig! Han får inte ta dig!

ÅKE

(tröstande).

Du ska se, han förstår sig nog inte på att öppna dörren. Det är ett sånt präktigt lås. Och förresten, ser du, har jag hört, att Berga-kungen kan vara rätt hygglig ibland, mycket hyggligare än en stråtrövare. (Tittar ut genom fönstret. Jag tyckte rakt, jag såg en sån nyss bakom stora granen.

KAJSA (tittar också åt fönstret).

Hu då! (Eftersinnande.) Men vi är så iattiga, säger mor. Det finns ingenting här, som en stråtrövare skulle bry sig om att ta, så vi behöver inte vara rädda.AKE

; pekar på kniven över byrån .

A, fars kniv skulle han nog vilja ha.

KAJSA.

Men den är väl trasig, eftersom far inte längre har den på sig.

ÅKE

harmsen).

Den trasig! (Kraftigt.; Ne-ej du, det är den bussigaste kniv, som finns i hela världen.

KAJSA

(nyfiket),

Har du tagit ner och sett på'n då?

ÅKE.

Nej, du vet väl far har sagt, att vi inte får röra den. Den är så fin, att han är rädd vi ska förstöra den, förstås. Men, ser du, jag minns när lar hade den på sig, och hur han knöt näven om den och sa, att med den kniven hade han tuktat tjogtals med glopar och skulle tukta några tjog till, om det gällde. Så nog duger den kniven alltid.

(Ett huvud med nedtryckt hatt skymtar tätt utanför fönsterrutan.)

KAJSA

(får se huvudet. Tar fast i Åke.

Åke! Ser du ... ! Ser du . . . !

ÅKE

(ser också huvudet).

Stråtrövaren! — Han såg nog kniven, jag får lov att rädda den.Om jag bara räckte upp och kunde ta ner den? Jag måste ha något

att kliva på. (Skjuter matbordet mot byrån.'

Det bultar på dörren.)

EN RÖST UTANFÖR.

Öppna!

KAJSA (darrande och gråtande).

Åke! Åke! Jag är så rädd . . . !

ÅKE.

Skynda dig och göm dig under soffan!

Kajsa kryper under soffan. Åke fortsätter att skjuta på bordet.)

RÖSTEN UTANFÖR.

Öppna dörren, annars slår jag in den!

(Slag på dörren.)

KAJSA (under soffan).

Åke, kom hit! Söta Åke, kom hit!

(Åke försöker klänga upp på bordet. Då hör man, hur någon bänder på dörren. Det knakar i den. Åke, som kommit upp på bordet, sträcker sig efter kniven, men når den inte. Blir plötsligt rädd, hoppar ner från bordet och kryper under soffan. Dörren går upp.)

BERGAKUNGEN

(kommer in klädd i kappa och stor slokhatt, som går långt ner över ansiktet).

Finns det någon här? (Paus.)

(Bergakungen går runt omkring i rummet och mönstrar allt som finns, kommer slutligen till byrån och får se kniven ovanför. Sträcker ut handen efter den.)

ÅKE

(lyfter på soffans överdragskappa).

Vill du låta bli fars kniv, du! (Kryper kvickt in igen.)BERGAKUNGEN vänder sig om).

Var det en råtta, som pep? Tittar sig omkring. Paus. Sträcker sig åter efter kniven.)

AKE

(lyfter åter upp sofföverdraget!.

KAJSA

(håller honom i tröjan, viskar).

Akta dig, Ake! Akta dig!

ÅKE (till Bergakungen.

Låter du bli kniven, annars får du med far att göra. Och da är du olycklig! (Drar sig in igen.

BERGAKUNGEN (skrattar .

Jag tror råttan har lust att klösas. Tar ner kniven.) Kanske kommer den fram och tar ifrån mig kniven? (Sätter sig i spiselvrån och vänder kniven mellan fingrarna. Lockar.) Koill då, lilla råtta! Kom da! Så kom då! Sneglar bortåt soffan. Paus. Drar kniven ur slidan och känner på eggen.) Ett, två, tre, fyra, fem hack och brun av rostfläckar. Jo, det var mig just en skön kniv!

AKE

(som inte kan hålla sig längre, tittar ännu en gång fram, oaktat Kajsa försöker hmdra

honom. Fräser till.)

Skäms med dig! En töcken fin kniv har du inte sett förr i hela ditt liv, du!

BERGAKUNGEN.

Har du sett den själv, då?

ÅKE.

Skulle jag inte ha sett den . . . (Hejdar sig. Paus. Morskar upp siy.) Det är detsamma, om jag sett den eller inte, men hade jag den här, skulle jag allt ge dig.BERGAKUNGEN (skrattar till och fortsätter att syna kniven).

Ja, den har nog varit en god kniv i sin dar, en utmärkt god kniv.

Men den har varit med i både tid och otid, i slagsmål såväl som i

nödvärn, och det ger hack och rostfläckar. Den skulle behöva en

ordentlig sljpning för att duga till något annat än hänga på väggen.

ÅKE

(sticker fram huvudet under solfan).

Den är bra som den är, för det är fars kniv.

BERGAKUNGEN.

Jaså, är den verkligen så bra, sa tar jag den väl då. (Sticker kniven i slidan och stoppar den i bältet. Sätter sig till rätta i spiselvrån och sveper kappan bättre

omkring sig.) Det var skönt att sitta här i värmen och vila sig en liten Stund. Lutar sig mot väggen. Drar hatten ändå längre ner över ansiktet. Paus. Snarkar (Ake och Kajsa titta fram under soffan.)

KAJSA.

Usch, vad han snarkar! Nu sover han visst riktigt ordentligt.

ÅKE.

Ja, nu varken hör eller ser han. Om vi är mycket försiktiga, kan vi kanske smyga oss till dörren och springa bort till grannarna. Och de följer oss nog tillbaka och tar igen kniven från den stygga stråtrövaren.

(Åke och Kajsa krypa fram under soffan och tassa på händer och fotter bort till dörren. Där resa de sig upp.)

ÅKE

(med handen på låset).

Men tänk, om han vaknar, medan vi är borta och går sin väg med fars fina kniv?KAJSA.

Vi skyndar oss! Vi skyndar oss!

ÅKE

(obeslutsam).

Ja, men tänk, fars präktiga kniv! Om den skulle vara borta, när vi kommer tillbaka?

KAJSA.

Du kan ju ändå inte ta den ifrån honom. Kom nu!

ÅKE.

Han sover så tungt. Han kanske inte känner, om jag tar den.

(Går ett par steg inåt rummet.

KAJSA håller honom i tröjan .

Ar du tokig! Han vaknar och sticker ihjäl dig!

Å K E

(smyger framåt bergakungen).

Anej, jag ska göra det så varligt. Om bara inte hans kappa satt för.

KAJSA

bjuder till att vara modig'.

Jag ska försöka, om jag kan hålla upp den. — Men jag är så rädd så!

(De smyga fram till bergakungen. Ake lyfter sakta upp hans kappa. Kajsa håller darrande i den upplyftade fliken, medan Ake spanar efter kniven.)

ÅKE

(viskande).

Där ser jag den! Drar sakta ut kniven ur bergakungens bälte. Bergakungen vrider på sig och suckar, men tycks sedan sova lika gott som förut.) Nu är det bäst att VI kvickar oss! :Åke och Kajsa skynda mot dörren.)ÅKE

(håller upp kniven).

Jag ska bara titta på den ett litet tag. (Drar kniven ur slidan och beskådar den. Stolt.) Nu ser jag då, att han ljög, den där gubben. Inte ett hack, inte en fläck finns det på fars fina kniv. Blank som en spegel är den. Och vass! Så vass . . .! (Ser sig- om mot bergakungen.) Om han nu vaknade, så skulle jag nog ge honom!

KAJSA.

Nej, Ake, Ake, kom nu! (Drar honom mot dörren.;;

ÅKE

(ser fortfarande mot bergakungen .

Nu är jag inte rädd längre, för far har sagt, att ingen, som håller i den här kniven, behöver vara rädd.

KAJSA.

Ake, Ake, kom . . . Men vad är det? Någon trevar på dörren.

(Man hör en hand från yttersidan famla efter låset.)

ÅKE.

Är det någon ny stråtrövare, så kan han få komma. (Kramar kniven.)

(Dörren går upp och STRÅTRÖVAREN visar sig i öppningen.)

ÅKE

(ställer sig bredbent framför honomi

Vad vill du?

STRÅTRÖVAREN.

Undan med dig, pojkvasker! Jag ska se, om här finns nånting att få. Försöker knuffa undan Åke.)AKE

lyfter kniven emot honom).

Gå med dig- strax, annars får du smaka fars kniv! Och då blir det bara småstycken av dig.

stråtrövaren

(grinar till).

Dig ska jag väl ge, så du känner det, din lilla geting!

(Vill gripa Åke i armen, men får plötsligt en stirrande blick och raglar baklänges. Vänder sig om, rusar på dörren och försvinner så fort, som om han fått en eldbrand efter sig.)

KAJSA .rycker Åke i tröjan).

Åke, se, se!

(Åke ser sig om och spärrar häpen upp ögonen, ty tätt bakom honom står bergakungen med handen skyddande lyftad över honom och med avkastad kappa och slokhatt, så att hans kungaskrud och krona av istappar är synlig.

ÅKE

överraskad'.

Du är ju en riktigt grann stråtrövare, du!

BERGAKUNGEN.

Jag är Bergakungen.

(Åke och Kajsa trycka sig förskräckta intill varandra.)

KAJSA.

Snälla trollet, ta oss inte!

BERGAKUNGEN

(ler).

Jag är inte kommen för att ta er, små barn, utan för att skydda er. Jag såg en stygg karl gå och lura kring stugan för att bryta sig in. Och då klev jag själv på för att vara till hands. (Till Åke.)Men innan jag hjälpte er, ville jag se, om du var en duktig pojke, och därför lät jag stråtrövaren hållas och bryta upp dörren.

ÅKE

(rätar stolt upp sig;.

Jag hade ju fars kniv!

BERGAKUNGEN

(småler åter, vinkar åt Åke att följa sig' fram till lampan och drar upp en kniv ur bältet).

Känner du igen den här då?

ÅKE

(förundrad).

Det är också fars kniv.

BERGAKUNGEN.

Se nu litet bättre på den, du har i handen.

ÅKE

(ser bestört på kniven, som han har i handen).

Det . . . det är inte fars kniv.

BERGAKUNGEN.

Nej, det är min egen kniv, som du tog ur mitt bälte, när du trodde jag sov. Den är blank och vass. Men den här visar den hackiga eggen på fiskarens kniv) duger inte till något annat än att hänga pä väggen. (Hänger upp den på dess förra plats.)

(Åke går sakta fram och lägger den andra kniven på byrån bredvid bergakungen.)

BERGAKUNGEN (tar kniven och räcker den åt Åke).

Behåll den! Jag skänker dig den, för att du är en modig pojke. Och det lovar jag dig, att om du alltid håller den blank och aldrig lyfter den annat än till eget eller andras försvar, ska jag stå bakom dig för varje gång, du drar den. Och folk ska springa för dig liksomhan, som nu springer därute på landsvägen, ty de ska tycka du ser ut som bergakungen själv.

ÅKE

(tar förtjust emot kniven).

A, tack, tack!

BERGAKUNGEN (klappar Åke på huvudet).

Och göm den nu väl!

ÅKE

(trycker kniven till sitt bröst).

Den ska aldrig komma upp på väggen.

KUNGENS BESÖK.

Sagospel i en akt.

Personerna:

MOR KAJSA. GENERALEN.

P U TT IL UTT. CEREMO NIMÄ STARN.

KUNGEN. KAMMARHERRN.

DROTTNINGEN.

(Mor Kajsas stuga. Till vänster säng. Vid sängen längre fram åt scenen stol. Till höger skåp och diskbänk. Till vänster i fonden bord med två stolar. Till höger i fonden dörr.

MOR KAJSA och PUTTILUTT sitter vid bordet och slutar en måltid. PUTTILUTT torkar sig om munnen och skjuter tallriken ifrån sig.)

MOR KAJSA.

Orkar du inte mera nu, lilla Puttilutt?

PUTTILUTT.

Nej, nu går det inte in någonting mer.

MOR KAJSA.

Jag plockar väl undan det här då. (Sätter in diskarna under förhänget på diskbänken och maten i skåpet. Linkar och skuggar ibland ögonen med handen för att se

bättre.) Jag är så trött, så. Det får vara så länge med diskningen. Jag måste lägga mig och sova en stund. Det har varit mycket att göra i dag. Både skura och tvätta och baka. Och så de där två,som jag botade med min salva. Vad var det nu för en, som hade knäet ur led? Var det en bondpojke eller en herrskapsfru?

PUTTILUTT.

Det var en gammal kogubbe, mormor.

MOR KAJSA.

Ja si, jag sir dåligt och hör så dåligt, för jag är ju så illa gammal. Det är egentligen ingen mer än min lilla Puttilutt, som jag sir och hör, men honom sir och hör jag då ordentligt. Det är väl för han är mitt hjärtegryn, kan jag tro. Den man tycker om, den sir och hör man nog.

PUTTILUTT.

]a, Puttilutt sir och hör mormor också.

MOR KAJSA.

Visst, visst, han tycker om sin mormor, han. Ja, nu går jag och lägger mig. (Lägger sig i sängen.) Väck nu inte mormor, är han snäll. Hon behöver så väl sova litet.

PUTTILUTT (stoppar täcket om mor Kajsa).

Ja, mormor kan vara så lugn, så. Puttilutt ska vara så snäll. Och kommer det någon, som vill bli botad med salva, så ska jag säga, att han får komma igen en annan gång.

MOR KAJSA.

Ja, god natt då, lilla Puttilutt. God natt. (Lägger sig till rätta och somnar.)

(Puttilutt sätter sig på golvet och plockar med en massa stenar och grankottar. Av stenarna bygger han en ladugård, och grankottarna låter han bli kor, som han ställer i båsen. Det knackar på dörren. Puttilutt lyssnar men sitter tyst kvar på golvet.)GENERALEN

(utanför).

Är det någon inne?

PUTTILUTT.

Ja-a.

GENERALEN.

Så öppna då!

PUTTILUTT.

Nä-ej!

GENERALEN.

Öppna i kungens namn!

PUTTILUTT.

Det går inte, för här har vi inte något kungens namn.

GENERALEN.

Nå, så får jag väl försöka öppna själv då. (Bänder upp dörren.) Så ja, det var då inte något krångligt lås. (Han synes i dörren.)

PUTTILUTT

(som sprungit upp, ställer sig i vägen för honom).

Tänker du stjäla? (Visar fram knytnävarna.)

GENERALEN.

Din lilla dumsnut, ser jag ut som en tjuv, jag?

PUTTILUTT.

Jag har aldrig förr sett en sån som du, men tjuvarna kan se ut på många vis, säger mormor.

GENERALEN (sträcker på sig).

Jag är general och kommer med bud från kungen till »Klokagumman», eller kanske är det artigare att säga »Mor Kajsa». Hon lär ska bo här, efter vad man sagt mig.

PUTTILUTT.

Nej, du går allt fel, för här bor bara mormor och Puttilutt.

GENERALEN.

Vem är Puttilutt?

PUTTILUTT.

Puttilutt? Det är Puttilutt, det. (Klappar sig med båda händerna på bröstet.)

GENERALEN.

Men då är väl mormor »Kloka gumman»?

PUTTILUTT.

Nej, du begriper då ingenting. Mormor, det är mormor, det.

GENERALEN.

Se så, låt mig nu bara komma fram, så jag får se efter, om hon finns härinne, för jag känner igen henne, jag.

PUTTILUTT (försöker hindra honom).

Du får inte, mormor sover.

GENERALEN.

Hon måste vakna. Jag har ett viktigt bud. (Upptäcker mor Kajsa i sängen.) Se, där är hon ju! (Går framåt golvet.)

Kliv inte i min lagård!

PUTTILUTT

(ropar).GENERALEN (går till sängen utan att fråga efter Puttilutt).

Mor Kajsa, stig upp! Mor Kajsa får lov att följa med mig till kungen och bota honom!

PUTTILUTT (går småleende efter honom).

Tror du, att du kan väcka mormor, du?

GENERALEN.

Aja, det ska nog gå. (Till mor Kajsa.) Hör nu, mor Kajsa, hans majestät har en gång för länge sedan blivit botad för en sjuka av mor Kajsa, när ingen doktor kunde hjälpa honom. Och nu har han seglat hit på sitt kungsskepp med drottningen och hela sin hovstat för att mor Kajsa ska bota honom en gång till. Han har haft en sådan förskräcklig tandvärk på sista tiden.

(Mor Kajsa rör sig inte.)

PUTTILUTT

(småleende).

Det går inte. Det är inte värt du försöker.

GENERALEN.

Stå inte där och reta mig, pojkvalp! (Drar i mor Kajsas täcke.) Se så, mor Kajsa, vakna upp nu! Hon får lov att följa med mig till kungsskeppet, som ligger härnere vid bryggan. Hela riket blir olyckligt för den där tandvärken. Kungen har inte kunnat regera på över en vecka. (Väntar förgäves att mor Kajsa ska röra på sig.)

PUTTILUTT

(belåten).

Si, mormor har så god sömn, så. När hon blir trött, kan hon sova hur länge som helst, si.GENERALEN.

Prata inte persilja, din dummerjöns! Mor Kajsa! Mor Kajsa! Tar

henne i axeln och ruskar henne.)

PUTTILUTT (rusar på honom).

Låt bli mormor, annars ska jag ge dig, jag!

GENERALEN

(utan att fråga efter Puttilutt, som dunkar honom i ryggen).

Mor Kajsa! Mor Kajsa! Mor Kajsa! (Förskräckt.) Hon är död! (Till Puttilutt.) Vet du inte, att hon är död!

PUTTILUTT

(leende).

Nä-ej, inte är hon död, inte.

GENERALEN.

Då håller hon på att dö då. (Lutar sig över mor Kajsa och lyssnar.) Hoil andas verkligen litet ännu. Jag får lov att anmäla saken för kungen.

(Rusar på dörren.)

PUTTILUTT (förtj ust .

Adjö med dig! Var så god och kom aldrig igen! (Går till dörren och stänger den efter den försvunne generalen.) Nu ska jag då Stänga, så ingeil kommer in mera.

(Går och sätter sig på golvet och bygger vidare på sin ladugård. Efter ett ögonblick bultas det emellertid åter på dörren. Puttilutt springer och håller till den av alla krafter, men icke desto mindre slås den upp, och GENERALEN stiger in följd av CEREMONIMÄSTARN.)

CEREMONIMÄSTARN (till generalen).

Ja, som sagt, värken satte åt kungen så hårt, att han inte hadetålamod att vänta tills herr generalen kom tillbaka med gumman utan beslöt gfå hit till henne. Han och drottningen är strax här. Och jag gick i förväg, för mor Kajsa måste ju förberedas.

GENERALEN.

Ja, bara hon inte dör innan hon hinner göra något för hans majestät. Om man åtminstone visste, om hon är död eller levande. Jag har förgäves försökt få henne att vakna.

CEREMONIMÄSTARN (sätter ut magen).

Vi ska väl se, om inte jag har respekt med mig. Jag brukar kunna göra mig åtlydd, jag. (Går fram mot sängen.)

PUTTILUTT.

Kliv inte i min lagård!

CEREMONIMÄSTARN (ser på Puttilutt genom lornjetten).

Vad är det där för en taktlös person! Kan man inte köra ut honom?

GENERALEN.

Det är en liten morsk kanalje, dotterson till Kloka gumman. Han bor här.

CEREMONIMÄSTARN

(funderar).

Då kan man kanske inte köra ut honom. Får väl låtsas som om han inte finns då. (Går fram till sängen.) Upp med sig, mor Kajsa, hans majestät konungen kommer strax att göra henne den obegripliga äran att stiga in i hennes låga hydda och låta henne bota sig. Upp nu bara!PUTTILUTT

(sticker leende upp huvudet över nedre sänggaveln).

Nä-ej, det går nog inte för dig heller att väcka henne.

CEREMONIMÄSTARN.

Vet skäms, pojke, ska du inte ha respekt för överheten? (Strängt till mor Kajsa.) Mor Kajsa, vad vill det här säga?

Har hon inte vett att vakna, när jag säger, att kungen kommer hit?

(Mor Kajsa snarkar.)

GENERALEN.

Det är säkert som jag säger, hon håller på att dö.

CEREMONIMÄSTARN.

Prat! Hon snarkar ju, vet jag. Inte kan man snarka, om man är nära på död, inte. (Tar mor Kajsa i axeln.) Vakna nu, gumma!

PUTTILUTT (springer hotfullt fram mot honom).

Vill du låta bli mormor! Det är inte din mormor.

(Dörren öppnas av KAMMARHERRN, som håller den på vid gavel för KUNGEN och DROTTNINGEN. Generalen och ceremonimästarn buga sig till golvet.)

DROTTNINGEN (som med stort deltagande leder kungen).

Äntligen är vi då här. Nu får ers majestät strax bot för den förskräckliga värken.

KUNGEN

(som har huvudet ombundet med en halsduk och kronan ovanpå halsduken, jämrar sig).

Ack ja, om det ändå vore så väl. Aj, aj, aj! Ibland är det som om mitt huvud genomborrades av tumstjocka skruvar. Ibland är det som om det maldes sönder mellan kvarnstenar. Oj, oj, oj, oj, oj . . .!GENERALEN (stiger fram och gör honnör).

Tillåt mig att underdånigast meddela ers majestät, att Kloka gumman sover och omöjligt kan väckas.

KUNGEN

(förtvivlad).

Så där ja! Ar det nu mankemang med henne också! Oj, oj, oj, jag står inte ut en minut till!

drottningen.

Hur kan hon understå sig att sova, när kungen omakar sisr med

ö ' O o

att komma till henne?

ceremonimästarn.

Ja, det är det jag har sagt henne, men hon hör inte på vad man säger. Hon bara sover.

drottningen.

Det var det underligaste jag varit med om.

generalen.

Vi har talat förstånd med henne, men hon bara sover.

ceremonimästarn.

Vi har ruskat henne, men hon bara sover.

drottningen.

Kanske hon är sjuk?

generalen.

Jag tänkte det, trodde till och med att hon var döende. Men hör,

hon snarkar ju. ... . . , , . ,

J (Mor Kajsa snarkar duktigt.)DROTTNINGEN.

Ja, det låter ju riktigt lugnt och fridfullt.

GENERALEN.

Och dottersonen hennes, pojkvaskern därborta, pratade något om, att när hon är trött, kan hon sova så där hårt hur länge som helst.

KUNGEN.

Hur länge som helst! Oj, oj, oj! Det dröjer kanske en hel dag tills hon vaknar. Kanske två. Kanske tre. Kanske fyra. Det kommer att kännas, som om jag fick mångdubbelt med värkande tänder för var dag. Snart har jag tusen, tiotusen, hundratusen, miljoner . . .

KAMMARHERRN (ödmjuk och bugande).

Skulle det tillstädjas mig att underdånigast få försöka ett litet medel att väcka henne? Jag tror det är ofelbart.

KUNGEN.

Ja, då! Väck henne! Väck henne! Väck henne!

(Kammarherrn tar av sig hatten och lossar en av dess fjädrar under det han går mot sängen.)

PUTTILUTT.

Kliv inte i min lagård!

KAMMARHERRN

(gör en piruett och torkar av sig om fotterna genom att skrapa dem mot golvet).

Bevara mig en lagård! Har ni sådana osnyggheter inne i rummen.

(Går fram till mor Kajsa och kittlar henne med fjädern under hakan, på munnen och på näsan. Men mor Kajsa ligger stilla och snarkar bara värre än förut. Puttilutt tittar över sänggaveln och skrattar.)

KAMMARHERRN

(förargad).

Tig, pojkvasker, det är inte du, som ska skratta, utan mormor din.PUTTILUTT.

Nej, inte får du mormor att göra det, inte. Hon är inte kittlig.

KUNGEN.

Ni är ena klåpare allihop, som inte förstår er på, hur man ska ta folk. Det blir ingen annan råd än att jag själv gör slag i saken.

(Makar kronan till rätta över halsduken och går mot sängen.)

PUTTILUTT.

Kliv inte i min lagård!

KUNGEN

(stannar och mönstrar honom. Med värdighet).

Vet du vem jag är?

PUTTILUTT.

Ja, du är en gubbe, som kliver i min lagård. Och det får du inte.

KUNGEN

(funderar).

Hm ... du kan ha rätt. Här är det du, som är hemma, och jag

får väl gå omkring. (Går omkring ladugården, tar stolen bredvid sängen och sätter sig hos mor Kajsa.) Mor Kajsa! Kära mor Kajsa! (Paus. Mor Kajsa snarkar.) Här sitter din kung bredvid dig, mor Kajsa, han, som sörjer för ditt väl liksom för hela folkets. Känner du inte igen hans röst? (Paus. Mor Kajsa snarkar.) Du har en gång hjälpt honom, när han var sjuk. Vill du inte göra det en gång till! (Mor Kajsa snarkar.) Mor Kajsa! (Förargad. Tar i med bjudande stämma.) Vakna, mor Kajsa! Vakna!

PUTTILUTT (som stuckit upp huvudet vid sänggaveln).

Nej, gubbe, det går inte'för dig heller. När mormor sover så där

hårt, hör hon ingen annan än Puttilutt.KUNGEN.

Vad, hör hon ingen annan än dig?

PUTTILUTT.

Nej. Och hon hör mig bara om jag ropar på henne eller om det är något illa fatt med mig.

kungen.

Nå, så väck henne nu då.

puttilutt

(bestämt).

Nä-ej.

KUNGEN.

Å, du kan nog inte, du heller.

PUTTILUTT.

Jo, jag kan, men jag vill inte.

KUNGEN.

Varför vill du inte, då?

PUTTILUTT.

För mormor har sagt, att Puttilutt inte ska väcka henne.

(Alla utom kungen göra miner av häpnad och ovilja.)

GENERALEN.

Det finns då inte maken till trilsk pojke!

KUNGEN

(stiger upp, tar sig med båda händerna om huvudet och jämrar sig).

Å, mitt huvud! Mitt huvud!

DROTTNINGEN.

Nå, så ska väl jag försöka, vad jag kan göra. (Går fram och sättersig på stolen, från vilken kungen stigit upp. Drar till sig' Puttilutt och ställer honom framför sig.) Hör på, min lilla gosse, vet du inte, att den, som du nyss talade

med, är kungen?

PUTTILUTT.

Jaså. (Pekar på kungen.) Den gubben?

DROTTNINGEN.

Ja. Och alla människor i hela landet måste göra vad han säger att de ska göra.

PUTTILUTT.

Ute i landet, ja. Men inte härinne i stugan, inte. Här ska man göra vad mormor säger. Och hon har sagt åt Puttilutt, att Puttilutt inte ska väcka mormor.

DROTTNINGEN (skjuter honom förargad ifrån sig).

Han är då rakt omöjlig! Har du ingen mormor, du?

ö •

PUTTILUTT.

DROTTNINGEN.

Jo, det har jag nog.

PUTTILUTT.

Lyder du henne inte då?

DROTTNINGEN.

Jo, det gör jag, förstås. Men ibland kan det ju hända att ... att .. .

PUTTILUTT.

Sin mormor ska man alltid lyda. Alltid. (Höjer pekfingret mot drottningen.) Ja-ja dig, om du inte lyder din mormor! Ja-ja dig, du! Ja-ja dig!CEREMONIMÄSTARN.

Det är då höjden av näsvishet!

DROTTNINGEN

(kallt).

Ja, det syns då, att han inte har fått någon uppfostran. (Behärskar sig och blir vänlig igen. Till Puttilutt.) Kom, får du sitta i mitt knä. (Tar honom i knäet.) Jag ska tala om något för dig, lilla Puttilutt. Därnere vid bryggan ligger stora kungsskeppet. Skulle du vilja segla på det?

PUTTILUTT.

Ja, om mormor får följa med.

DROTTNINGEN.

Det kan hon få. Och så far du till kungliga slottet och får leka niecl lilla prinsessan. Det vill du väl?

PUTTILUTT.

Har hon en sån där lagård som jag, di?

DROTTNINGEN.

En mycket större och finare. Den är så stor som halva golvet här.

PUTTILUTT.

Har hon kor, då?

DROTTNINGEN.

Ja, små gyllene kor, må du tro, som står i små gyllene bås och äter guldhalm.

PUTTILUTT.

Det var fint, det.DROTTNINGEN.

Och själv ska du få så fin mat, tårtor och karameller och plättar med jordgubbssylt.

PUTTILUTT.

Får mormor det med?

DROTTNINGEN.

Ja-a då. Och så ska du få bo i ett sådant vackert, präktigt rum med himmelssäng och krona i taket.

PUTTILUTT.

Får mormor bo där med?

DROTTNINGEN.

Ja, det förstås. Men för att ni ska kunna fara, får du lov att väcka din mormor.

PUTTILUTT (funderar; glatt).

Vi tar henne med ändå.

DROTTNINGEN.

Nu är du dum. Hon kan ju inte ha något gott av allt det fina och läckra, om hon inte är vaken.

PUTTILUTT (funderar; glatt).

Vi far inte förrän mormor har vaknat. I morgon eller i övermorgon.

DROTTNINGEN.

Nej, ska det bli av, så ska det bli genast. (Släpper ner honom ur knäet och gör en gest åt sängen.) Väck henne nu.PUTTILUTT.

Nej, si det går inte an, för si mormor har sagt åt Puttilutt, att han inte får väcka mormor.

DROTTNINGEN.

Var inte enfaldig! Gör som jag säger.

(Försöker skjuta honom mot sängen.)

PUTTILUTT.

Jaså, du vill, att jag ska vara olydig mot mormor. Du är bestämt inte snäll mot din mormor, du. (Hotar henne med fingret.) Ja-ja dig, du! Ja-ja dig!

DROTTNINGEN (reser sig).

Nej, den där ungen är för odräglig! Den kommer man ingen vart med. Vi måste hitta på något annat sätt att väcka Kloka gumman.

(Kammarherrn funderar med fingret på näsan. Generalen funderar med handen på pannan. Ceremonimästarn funderar med ögonen i taket.)

KAMMARHERRN.

Om vi skulle sticka henne med knappnålar?

KUNGEN.

Nej, det förbjuder jag.

GENERALEN.

Om vi skulle ta hit trumslagarn med stora bastrumman?

KUNGEN.

Det lär nog inte hjälpa.

CEREMONIMÄSTARN

(utbrister).

Nu vet jag! Nu vet jag! (Letar i fickorna och tar fram en liten flaska.) Härliar jag- nånting, som gummorna brukar ha med sig i kyrkan för att väcka varann med, när de somnar under predikan. Jag anlitar det själv ibland för att hålla mig vaken. Vänta bara, ska ni få se, vad det har för en kraftig verkan, om man bara använder en

ordentlig dosis. (Skyndar fram mot sängen.)

PUTTILUTT (följer misstänksamt efter honom).

Akta dig, du, om du gör illa mormor!

CEREMONIMÄSTARN.

Gå inte i vägen, pojke!

(Sätter flaskan under näsan på mor Kajsa.)

(I samma ögonblick klänger sig Puttilutt fast vid hans arm och biter honom i handen, så att han tappar flaskan, vilken går sönder och sprider sitt innehåll över golvet.)

CEREMONIMÄSTARN

(drar skrikande av smärta till sig sin hand, men börjar därpå att nysa alldeles förskräckligt.

Pekar på den utspillda vätskan).

A, nysvattnet! Nysvattnet!

KUNGEN (nyser också).

Nysvattnet! (Nyser än värre.)

DROTTNINGEN

(nyser).

Nysvattnet! Så förskräckligt! Nysvatt . . . net . . . (Nyser.)

GENERALEN (nyser bullersamt).

Bomber och granater! Nysvattnet! (Nyser.)KAMMARHERRN

'nyser).

Nysvattnet! Å, mitt krås! (Nyser.) Ett attentat, ett attentat!

(Mor Kajsa snarkar.)

CEREMONIMÄSTARN (griper tag i Puttilutt).

Ditt odjur! Din oförskämda pojkvasker! Jag ska ge dig lör att bitas, jag!

(Ruskar Puttilutt och kastar honom utåt golvet, så att han faller omkull och får en sticka i fingret. Puttilutt jämrar sig helt sakta, där han sitter på golvet.)

MOR KAJSA

(börjar röra sig i sängen och lyfter upp huvudet från kudden).

Puttilutt. . . ! Vad är det, lilla Puttilutt?

PUTTILUTT.

Puttilutt har fått en sticka i fingret, och det gör så ont, så . . .

MOR KAJSA

(sätter sig upp i sängen och tittar åt det håll där Puttilutt sitter. Vinkar åt honom).

Puttilutt! Var är han då, mormors lilla Puttilutt?

PUTTILUTT

(kommer springande. Klättrar upp i sängen och visar fram sitt finger med stickan). Här sitter den.

MOR KAJSA (tar en nål ur väggen för att peta med).

Får jag si nu då! (Sysslar med Puttilutts finger.) Så där ja, nu ska vi bara ha lite salva på, så blir det strax bra.

(Sticker handen under kudden och tar fram salvburken.)GENERALEN (kan inte längre styra sin otålighet).

Mor Kajsa, kungen är här och vill, att ni ska ge honom lindring och bot. Han ska väl gå före den där pojkvalpen.

(Nappar till sig burken.)

MOR KAJSA (utan att se någon annan än Puttilutt).

Var i alla mina dar tog burken vägen? (Söker.)

KUNGEN

(gör en avvärjande handrörelse åt generalen).

Nej, nej, jag får vänta. Här är det Puttilutt, som går först. Här är det han, som är kung.

(Generalen sticker burken i mor Kajsas hand.)

MOR KAJSA (känner på den).

Det var lustigt, här har jag den ju, vet jag. (Smörjer Puttiiutts finger.) Nu ska det bli bra, lilla Puttilutt. Nu ska det bli alldeles bra.

PUTTILUTT.

Ja, nu är det alldeles bra. (Tittar medlidsamt på kungen.) Mormor, den där gubben (pekar på kungen) har visst också fått en sticka nånstans, för han ser så ledsen ut. Får han litet salva, han med?

MOR KAJSA (vänder huvudet åt det håll, dit Puttilutt pekar).

Var . . . ? Var är han? Jag är så sömnig, så jag sir inte . . .

PUTTILUTT (petar kungen på rocken).

Där, sir mormor. Den här gubben. Hans sticka sitter visst i hakan.MOR KAJSA.

Jaså. Ja, nu sir jag honom, när du visar mig på honom. Nå, han kan väl få litet salva han med, då. (Tar bort duken från kungens huvud och smörjer honom på haka och kind.) Så ja, 11U är sjllkail Strax borta.

KUNGEN.

Vad det lindrar! Å, så skönt det känns! Tack, tack, nu är det alldeles bra. Kära mor Kajsa, hur ska jag kunna löna er för er oskattbara hjälp?

MOR KAJSA.

Seså, seså, låt mig nu få vara i fred, bara.

(Lägger sig ned på kudden igen.)

KUNGEN

(till Puttilutt, som står bredvid sängen).

Då får jag tacka dig i stället (omfamnar Puttilutt) för det var i alla fall du, som bad din mormor bota mig. Vad vill du ha i belöning?

> o o

PUTTILUTT.

Det är mormor, som ska ha betalningen. Du kan lägga sex skilling i fönstret, för det är så mycket, som bondgubbarna och bondgummorna brukar ge för boten.

KUNGEN.

A, litet mer har jag nog råd att betala.

drottningen

(leende).

Jag vet vad det ska bli. Det ska bli alltsamman som Puttilutt och jag talade om. Han och hans mormor ska få resa med oss på kungs-

3. — IVahlenberg, Kung-ens nattmössa.skeppet och få ett fint vackert rum hos oss på slottet och få tårtor och karameller och plättar med jordgubbssylt till var middag. Och så får Puttilutt leka med lilla prinsessan och hennes ladugård. Blir inte det bra?

PUTTILUTT

(förtjust).

|o, det blir bra, om mormor är med på det.

KUNGEN.

Fråga henne, då. Hon har visst inte hunnit somna riktigt igen.

PUTTILUTT

(till mor Kajsa).

Mormor, vi är bjudna att resa med kungsskeppet till kungens slott och bo i ett fint vackert rum och äta tårtor och karameller och plättar med jordgubbssylt till var middag och leka med lilla prinsessan och hennes lagård. Ska vi göra’t?

MOR KAJSA.

Vi gör allt, vad du vill, lilla Puttilutt, bara jag får sova, så.

PUTTILUTT

(till drottningen).

Ja, då far vi väl då.

CEREMONIMÄSTARN.

Men hur ska vi få ner den sovande gumman till skeppet?

GENERALEN.

Vi skaffar en vagn.

KAMMARHERRN.

Jag springer efter en.

Springer mot dörren.)PUTTILUTT (hejdar honom genom att dra honom i rocken).

Vi kan väl ha sängen till vagn, vet jag. Här har vi ju fyra hjul. (Pekar på kungen, generalen, ceremonimästarn och kammarherrn.) Ett till var säng-Stolpe. (Drar kungen och kammarherrn till huvudgärdsstolparna och generalen och ceremonimästarn till fotändsstolparna.)

(Kungen, drottningen, generalen och kammarherrn skratta, men ceremonimästarn ser allvarsam ut.)

CEREMONIMÄSTARN.

Vad tänker du på, pojke? Inte passar det sig att göra kungen till ett hjul!

PUTTILUTT.

Nej, visst, nej, han har ju så nyss varit sjuk, stackarn, så han orkar väl inte. Han får gå bakefter. Och frun kan väl vara hjul i

hans Ställe. (Skjuter drottningen till den fjärde stolpen i stället för kungen, varefter han hoppar upp i sängen vid fotändan och tar fatt i de dinglande axelgehängen på generalen och ceremonimästarn.) De här är mina tömmar, de. Och jag är kusk. Och framhjulena (petar generalen och ceremonimästarn i ryggen , får vara både framhjul och hästar. Hej hopp! (Sjunger.)

Och mormor hon ska åka till kungens slott. Hej hopp! Hon sover på sitt öra. Hej hopp!

Hon sover på sitt öra så gott, så gott. Hej hopp!

Och Puttilutt får köra. Hej hopp!

På vagnen han står. Hej hopp!

Men kungen, han traskar och går.

Hej hopp! Hej hopp! Hej hopp!

Ridån faller.

TOMTENS FADDERGÅVA.

Sagospel i tre akter.

erson erna:

DROTTNINGEN. PRINSEN, hennes son. VÄRDSHUSMOR.

TOMTEN.

MÅRTEN, bonde. KAMMARHERREN.

MAJA LENA, hennes systerdotter.

Tärnor och kökspigor.

FÖRSTA AKTEN.

Lantlig värdshusstuga på en gång kök och serveringsrum. Till vänster längst åt fonden dörr till förstuga. Till vänster längst åt scenen träsoffa, bord och stolar. Till höger längst åt fonden dörr till kammare. Till höger längst åt scenen klädkista, stolar och bord. I fonden spis, diskbord, hyllor och köksattiraljer.

(VÄRDSHUSMOR står och torkar av bordet till vänster. Vid bordet till höger sitter MÅRTEN med en äppelsäck bredvid sig och slevar i sig soppa. Vid diskbordet står MAJA LENA och torkar diskar.)

MÅRTEN (smackar av belåtenhet).

Ja, det här var då en soppa, som heter duga!

VÄRDSHUSMOR.

Skulle tro det. Jag har själv kokat den.MÅRTEN.

Men vet ni vad, värdshusmor, det har då verkligen aldrig funnits så god mat här som nu, sen eran systerdotter, flickungen där borta (gör en gest mot Maja Lena) kom till värdshuset. Ni har allt god hjälp av henne.

VÄRDSHUSMOR.

A prat!

MÅRTEN.

Jo, det säger alla era gäster. Och tänk, så många, som spisar här nu för tiden. Om det inte vore så sent på kvällen, skulle här vara proppfullt.

VÄRDSHUSMOR (går fram till honom och slår handen i bordet).

Prat, säger jag! De kommer för de tycker om att bli uppassade av en liten nätt tös i stället för av den gamla, sura pigan jag hade förut. Maten är densamma.

MÅRTEN (kliar sig bakom örat).

Det vet jag inte om jag går in på.

VÄRDSHUSMOR

(förargad).

Han är då en fårskalle! Jag ska säga honom att allt vad Maja Lena gör är att städa, diska och passa upp. Vid maten rör hon inte annat än när hon lägger den på fatet eller öser upp soppan.

MÅRTEN (fortfarande misstrogen).

Må det. . . ?

VÄRDSHUSMOR.

Ska det kanske vara mera soppa?

MÅRTEN.

Ja, tack.VÄRDSHUSMOR (ropar vänd åt spisen).

Maja Lena, Mårten vill ha en tallrik soppa till.

MAJA LENA (glatt).

Det ska strax bli. (Tar loss träskeden, som på sitt krokiga skaft hänger vid hennes kjollinning, och öser med den upp soppa ur grytan på spisen i en ren tallrik. Lägger ifrån sig skeden på spishällen och går till Mårten ined sopptallriken.) Var så god.

MÅRTEN (beskådar intresserad Maja Lena).

Hör nu, lilla hon, hur kommer det sig att all mat, som hon sätter fram åt en, är så märkvärdigt läcker och god?

MAJA LENA (skrattande).

Inte vet jag. (Viskar.) Såvida det inte är min kära tomtesked, som ger den goda smaken, bara den kommer åt maten.

MÅRTEN.

Ja visst ja! Faddergåvan. Den har jag hört talas om. Får jag se på den!

MAJA LENA.

Gärna. (Söker utmed kjollinningen efter skeden men finner den inte.) Ack, jag liar lagt undan den nånstans.

MÅRTEN.

Passa dig bara, så du inte slarvar bort den. Man ska väl vara rädd om en sån präktig sked.

MAJA LENA (småleende).

Det är inte farligt. Den kommer aldrig bort. Ibland har jag intealls reda på var jag gjort av den, men bäst det är, sitter den vid min kjollinning utan att jag vet hur det gått till.

MÅRTEN.

Kan det vara tomten, som sätter dit den?

MAJA LENA

(viskande).

Jag tror nästan det.

MÅRTEN:

Har du sett honom?

MAJA LENA.

Inte riktigt. Bara en liten skymt av honom, då och då. Och rätt som det är, kan han viska mig något i örat.

VÄRDSHUSMOR (som hört på medan hon gått och stökat, utbrister föraktfullt).

locka dumheter! Jag orkar inte höra på längre. (Tar den första tallriken, som Mårten ätit ur, och går med den till spisen, där hon ställer sig att syssla med litet av varje.)

MÅRTEN (till Maja Lena).

Hur gick det till när du fick den där skeden, då?

MAJA LENA.

Jo, en gång, när jag var mycket liten, blev jag så sjuk att far och mor trodde jag skulle dö och satt och talade om hur förskräckligt det var att jag ännu inte blivit döpt, för det skulle kanske göra att jag inte kom in i himmelriket. Då gick emellertid dörren upp, och in steg sockenprästen. Han hade gått helt lugnt på bygatan, berättade han, då en snövirvel omvärvde honom, så att han inte visste vart han gick, och när han kunde se upp igen, var han mitt inne i djupa skogen och hittade inte hem. Men så fick han syn påfotspår, som såg ut att vara efter ett par barnfötter i spetsiga skor. Dem följde han och kom så fram till vår stuga. Och far och mor frågade honom, om han ville döpa mig, och det gjorde han. Och när de sen följde honom ut på förstubron var skogsvägen så ren-sopad från snö att prästen mycket väl kunde hitta hem. Men det märkvärdigaste var, att när de kom tillbaka in i stugan, låg jag alldeles frisk och lekte med en träsked, som de aldrig sett förut. Och då förstod de, att det var vår kära lilla hustomte, som fört till oss prästen, och som givit mig skeden för att jag inte skulle vara utan faddergåva

(Medan Maja Lena berättar, kryper tomten fram under diskbänkens förhänge, sträcker upp handen och tar träskeden, som ligger på spishällen, smyger sig så utan att någon märker honom fram till Maja Lena, hänger skeden vid hennes kjollinning och försvinner.

MÅRTEN.

Och när du flyttade hit till moster din, flyttade lilla tomten med?

MAJA LENA.

Ja, mor bad honom om det. Och hon säger att hon är säker på att han alltid ska ta vård om mig, bara jag inte förnärmar honom på något sätt, för gör jag det vet man inte hur det går. Hustomtar är snarstuckna. (Fingrar på sin kjollinning. Utropar.) Nej, men titta, här har jag ju min sked!

MÅRTEN.

Det var det besynnerligaste jag sett. (Lutar sig ned och beskådar skeden.)

VÄRDSHUSMOR (närmar sig de andra. Till Mårten som ätit tallriken läns.)

Ska det kanske vara en tredje tallrik soppa?

MÅRTEN.

Nej, jag får allt akta mig, för här kan man då äta sig fördärvadMens jag har litet liv kvar, är det nog bäst att jag masar mig bort till dansstugan och kommersar med mina äpplen. De är också så rara att man kan äta sig fördärvad på dem. Se bara! (Tar upp ett äpple ur säcken och visar de andra.) För en stund sedan bjöd jag själva prinsen på ett.

MAJA LENA (häpen).

Den stackars sjuka prinsen! Hur kunde Mårten våga sig göra det?

MÅRTEN.

A, han satt där på en sten vid landsvägen, när jag gick förbi. Och han var så eländig att han måste luta huvudet mot axeln på kammarherrn han hade med sig. Promenaden hade väl varit för lång, förstår jag. Jag tyckte synd om'en, så jag tog upp ett äpple och bjöd. Men han bara tackade och skakade på huvudet. Och kammarherrn sa att prinsen inte åt äpplen. Han var liksom litet noga med maten, sa han.

VÄRDSHUSMOR.

Ja, vet han inte, Mårten, att kungen och drottningen har kallat fem mästerkockar till slottet? Och de har fullt göra hela dagarna med att försöka laga så läckra rätter, att de kan fresta prinsen att äta. Men han håller i alla fall på att svälta ihjäl, för han förlorade ju hela sin aptit, när den där prinsessan, han tyckte om, bar sig så illa åt och gick och gifte sig med en annan prins.

MÅRTEN.

Jo, visst vet jag det där. Och jag ville förstås själv fresta honom med äpplet. Men när det inte gick, sa jag något åt honom . . . (Slirande.) Vill hon höra vad jag sa, värdshusmor?VÄRDSHUSMOR.

Ja, nära på lika gärna, som han vill tala om'et.

MÅRTEN.

»Herr prins», sa jag, »om ni vill ha något riktigt gott att äta, så ska ni gå till värdshuset därborta.» Och så pekade jag hitåt, och . . .

VÄRDSHUSMOR (griper honom smickrad och förtjust om armen).

Det var då rart av honom, Mårten!

MÅRTEN.

Och så sa jag: »För se, herr prins», sa jag, »på det värdshuset har de så god mat, att till och med friska människor äter sig fördärvade. Och därför så tycker jag det kunde passa bra för er.»

VÄRDSHUSMOR

(ivrigt).

Nå, vad sa han då, då?

MÅRTEN.

Ja, han drog bara litet på mun, så jag vet inte om han kommer hit eller inte. Men en bra rekomdation var det i alla fall hon fick av mig. Det var det.

VÄRDSHUSMOR (med sin förhoppningsfullhet något dämpad).

Ja, tack ska han ha. (Torkar av bordet.)

MÅRTEN (tar upp sin penningpung).

Och så ska en välan göra rätt för sig. (Betalar.) Ja, heder och tack,

då. (Oår ut.)

(Värdshusmor går bort till spisen med Mårtens tallrik.MAJA LENA

(för sig själv, i det hon tar träskeden från kjollinningen och ömt betraktar den).

Min kära lilla sked. om du ändå kunde göra den stackars, goda prinsen frisk igen!

MÅRTEN

(kommer hastigt tillbaka genom ytterdörren).

Värdshusmor! Värdshusmor! Titta, ska hon få se! (Ställer sig i den öppna förstudörren, tar den tillskyndande värdshusmor om armen och pekar utåt.) Där

kommer de ändå, både prinsen och kammarherrn. De har vikt in på avvägen. De kan inte ämna sig någon annanstans än hit.

VÄRDSHUSMOR (upprörd och förtjust).

Å, hjärtandes, då! Hur ska jag få i ordning? Och maten måtte

Väl vara varm? (Springer till spisen och lyfter på grytlocken. Far sedan omkring och torkar stolar och bord. '

MÅRTEN.

Kära värdshusmor, bli då inte så till sig. Prinsstackarn kan ju inte gå så fort. Han behöver nog en halvtimme för att komma hit.

VÄRDSHUSMOR (lugnar sig).

Nå, da kan en ju få sansa sig en smula.

MÅRTEN.

(a, ajö igen, då. (Nickar åt värdshusmor, som nickar tillbaka. Går ut.)

VÄRDSHUSMOR (till Maja Lena).

Vad står du där och gapar på? Här är ingen tid att förlora. Du får lov att göra dig fin.

MAJA LENA (granskar sin klänning).

Jag är välan fin.VÄRDSHUSMOR.

I den där bomullstrasan! Inte kan man ta emot en prins i den.

Nej, bättre Opp måste det vara. (Springer till klädkistan, öppnar den och plockar ut en hel hop granna kläder.) Du ska få låna min bröllopsstass. (Stolt.) Den är fin, den!

MAJA LENA (slår ihop händerna av förtjusning).

Ja, så grann! Så grann!

VÄRDSHUSMOR.

Skulle tro det! Den kunde allt passa en prinsessa. (Kastar kjolen över Maja Lena.)

MAJA LENA (värjer sig).

Men inte passar den mig. Jag är ju ingen prinsessa.

VÄRDSHUSMOR.

Du kan törhända bli. Om prinsen får se dig så här fin, tycker

han nog du ser ut som en prinsessa. Och så blir han förtjust i dig.

Och så gifter han sig med dig.

MAJA LENA (förskräckt).

Å, moster, moster, prata inte tok!

VÄRDSIIUSMOR (fortsätter med att kläda på Maja Lena).

Det är visst inte tok. Sånt har väl hänt många gånger förr. Och när han blir kung, blir du drottning.

MAJA LENA.

Å, moster lilla . . . moster lilla, inte kan något sånt hända mig. (Synar dräkten under det hon vrider på sig.) För resten är kjolen för lållg och livstycket för stort.VÄRDSHUSMOR.

Det gör ingenting, när du har dina egna kläder inunder. De fyller så bra. Och här har dll skorna. (Tar upp ur kistan ett par skor med stora, röda rosetter.) Sätt dem på dig.

MAJA LENA (tar dem på sig).

Också för stora. Å, moster lilla! Moster lilla . . .!

VÄRDSHUSMOR.

Det ska vi snart hjälpa. (Gräver i kistan.) Här är två par tjocka strumpor. Ta dem utanpå dina, så hänger skorna nog på. (Hjälper Maja Lena att sätta på sig strumporna.) Så där ja! (Träder skorna på Maja Lenas fötter.)

Så ja, nu är du färdig och fin.

MAJA LENA (försöker gå men är nära att snava).

Moster lilla, moster lilla, de är ändå för stora.

VÄRDSHUSMOR (skjutsar Maja Lenas skor i en vrå).

A strunt! Hasa försiktigt, så följer de med. (Gräver fram ur kistan ett stort mässingshjärta med dinglande kläppar och faster det i bröstduken på Maja Lena.)

Kära barn, jag tror du blir likaså fager som jag, när jag stod brud! — Nu har vi bara mössan kvar. (Sätter på Maja Lena en brokig, väldig mössa, med spetsar och krimskrams.) Ja, jag säger väl det, så grann du är! Men kom nu ihåg, när du blir drottning, att det är moster din du har att tacka för all din glans och ära.

MAJA LENA (fingrar ängsligt på dräkten).

Ack, moster lilla, får jag ta’t åv mig?VÄRDSHUSMOR.

Ar du inte klok, flicka! Seså, var nu inte blyg åv dig utan uppför dig fint och passande, när prinsen kominer, så är din lycka giord.

(Maja Lena tar tomteskeden, som hon vid påklädseln lagt ifrån sig, och sticker den i kjollinningen.)

VÄRDSHUSMOR

(förargad).

Vad för något, tänker du gå och dingla med en simpel träsked på den granna dräkten! Nej, det blir då ingenting åv. (Rycker till sig skeden och kastar den i spisen.) Gå nu och torka diskarna, medan jag dukar bordet åt prinsen.

(Maja Lena lyder befallningen. Värdshusmor tar fram en duk, breder ut den på bordet till vänster, sätter fram tallrikar och muggar, varefter hon går in i kammaren och hämtar ett par kuddar, som hon ställer i träsoffans hörn.)

HUSTOMTEN

kryper till hälften fram ur spisgardinen, närmar sig Maja Lena, så att han är alldeles bakom ryggen på henne och viskar i hennes öra).

Vill du försmå min tomteske, ej plats på prinsens fat den ge, så ska du ock få se, att allting går på sne.

(Maja Lena vrider långsamt på huvudet och tittar sig om. Men tomten försvinner hastigt.)

MAJA LENA (med låg röst för sig själv).

Nu tyckte jag alldeles jag såg honom.

(Ytterdörren öppnas och PRINSEN stiger in tillsammans med KAMMARHERREN. Prinsen vacklar av trötthet. Kammarherren stöder honom.)

PRINSEN (hälsar vänligt men med matt röst).

God dag, god dag!

(Värdshusmor och Maja Lena niga underdånigt.)KAMMARHERREN.

Se, där har vi ju en bra soffa. Kör prinsen till soffan och hjälper honom av med hans kappa, som han hänger över softkarmen.) Och till Och med kuddar! Makar bägge kuddarna bakom prinsens rygg. Till värdshusmor.) Vi har hört att det här värdshuset ska vara ryktbart för sin goda mat. Har ni någon

att ge oss?

värdshusmor

(med ett förtjust leende).

Det tror jag, det! Jag har nyss fått en stek färdig. Om en halv minut ska den vara på bordet. (Springer till spisen. Stöter till Maja Lena.) Står du där och gapar nu igen! Ta stånkan och slå öl i muggarna åt de höga herrarna mens jag skär steken.

(Maja I.ena tar stånkan, hasar sig på sina stora skor långsamt fram till prinsens bord och slår öl i muggarna.)

(Prinsen och kammarherren stirra förbluffade på henne.

PRINSEN

(till kammarherren, då Maja Lena återvänt till spisen).

Vad var det där för ett åkerspöke?

KAMMARHERREN.

|a, hon är då verkligen så utspökad att man inte kan se om hon är ful eller vacker. När värdshusmoran kommer hit, ska vi fråga vad det är för ett spektakel.

VÄRDSHUSMOR

(lägger en silversked på fatet med den uppskurna steken och lämnar det åt Maja Lena).

Gå nu varligt, så du inte tappar det. Jag tar brödkorgen, jag.

Tar brödkorgen och går ett par steg mot prinsens bord men vänder sig om för att se hur Maja Lena reder sig, och får då se att denna just är i färd med att byta ut silverskeden mot tomteskeden, som ligger i spisen.) Vad i allan dar, flicka, tar du dig till! (Springer till spisen och hotar Maja I.ena med knytnäven.) Våga dig inte att kommastickandes med din gamla, usla träsked i prinsens fina mat! (Kastar träskeden i askmörjan och går med brödkorgen till prinsens bord.) Onskar herr prinsen något särskilt?

(Prinsen gör en slapp och avvärjande handrörelse.)

KAMMARHERREN.

Jo, hans kungliga höghet önskade nyss få veta vem den unga personen är, som kom hit med ölet.

VÄRDSHUSMOR smickrad och förtjust).

Tänk att herr prinsen värdigades lägga märke till henne! Jo, det är min systerdotter, Maja Lena, och hon är en mycket rar och söt flicka. Alla, som kommer hit, blir betagna i henne. (Fortsätter att utbreda sig berömmande över Maja Lena, fastän prinsen inte hör på utan trött lutar sig mot kuddarna.)

(Maja I.ena står under tiden tveksam vid spisen, petar fram tomteskeden en smula ur askmörjan, men ser sig rädd om mot mostern. Tar emellertid mod till sig, griper tomte skeden och sticker den hastigt under förklädet. Då värdshusmor i detsamma vänder sig om och vinkar åt henne, kommer likväl rädslan så starkt över henne, att hon kastar skeden tillbaka i spisen och börjar hasa sig fram över golvet med stekfatet i sina båda händer.)

(Tomten kryper fram från spisgardinen, tar skeden från spishällen, hoppar ner ur spisen, smyger sig intill väggarna och bakom möblerna tills han hinner bort till prinsens bord. Han kryper under det, och när Maja Lena kommer med fatet, slänger han skeden framför fotterna på henne.)

(Maja Lena stupar omkull och skriker till. Fatet har gått i bitar, maten hoppat omkring och fläckat både hennes, kammarherrens och prinsens kläder. Villervalla uppstår. Tomten drar oförmärkt skeden medelst ett fint snöre, som han fäst vid den, till sig och försvinner.)

VÄRDSHUSMOR (utom sig av förtrytelse, ruskar Maja Lena).

Skäms du inte, din gemena flickslyna, att bära dig så här illa åt,när du får den höga äran att passa upp självaste herr prinsen! Men jag ska lära dig, jag. Vänta du bara!

PRINSEN.

Seså, seså, det är väl inte så farligt. Hon rådde inte för det. Hennes skor är visst en smula för stora.

MAJA I.ENA (ser tacksamt upp på honom).

Förlåt . . . ! A, förlåt . . .!

värdshusmor

(snäser till henne).

fa, efteråt kan du be om förlåtelse. Men det hjälper inte. Vänta

du . . . ! (Gnider med sin torkduk några tag på prinsens och kammarherrens kläder men slutar med att endast gnida på sin bruddräkt, som Maja Lena bär.) Å, mill fina bruddräkt! Oj, oj, oj, tocka fläckar! Jo, det är tacken för jag tänkte på din lycka och lånade dig den.

(Maja Lena böjer sig ned för att plocka upp bitarna efter fatet.)

värdshusmor

(knuffar undan henne).

Ar det din mening att smörja ner min fina dräkt ännu mera? Nej, pass, undan med dig! (Börjar själv plocka upp bitama.) Men vänta du . . .!

PRINSEN

(lyfter upp Maja Lenas hand ocli tittar på den).

Du blöder ju, din lilla stackare. Har väl skurit dig på fatbitarna.

<River hastigt lös en bit av sitt skjortkrås). Gör det mycket ont?

MAJA LENA

(ser leende upp på honom och skakar på huvudet).

Nej, inte alls.

q. — IVa hlen ber g, Kungens nattmössa.PRINSEN.

Det är nog i alla fall bäst att vi sköter om det litet. (Binder spets-kråsbiten om hennes handled.)

VÄRDSHUSMOR

(reser sig med stekfatsbitarna i famnen, tar Maja Lena hårt om armen och knuffar henne

mot ytterdörren).

Nu går du ut i förstun, förstår du och tar av dig grannlåterna och hänger upp dem på en krok. Och sen packar du dig i väg vart helst du vill. Men inom mina dörrar är det inte värt du visar dig mera. Så mycket du vet det! (Öppnar ytterdörren och skjutsar ut Maja Lena.)

PRINSEN (till kammarherren).

Ett sånt väsen! Jag är alldeles yr i huvudet.

KAMMARHERREN.

Behagar inte ers kunglig höghet sätta sig litet bättre upp i soffan? (Skakar om kuddarna och lägger dem till rätta bakom prinsens rygg.)

PRINSEN (lutar sig tillbaka med slutna ögon).

Å, den där värdshusmoran ... En sån ragata!

VÄRDSHUSMOR (kommer sött leende fram till prinsen och niger).

Jag ber herr prinsen tusen gånger om ursäkt för allt det obehag

herr prinsen fått lida i mitt hus. Aldrig kunde jag väl tänka mig att

den där otacksamma jäntan, som jag tagit till mig av barmhärtighet,

skulle bära sig så illa åt. Men jag ska strax komma med ny stek.

(Skyndar bort till spisen och sysslar med grytor, fat och mat.)

PRINSEN (sjunker ihop).

Jag är fullkomligt förbi av det här bråket.KAMMARHERREN

(tröstande).

Bara den märkvärdigt goda maten kommer, blir nog allting gott och väl. Den lär ju kunna göra riktiga underverk.

VÄRDSHUSMOR (sätter fram ett nytt fat på bordet).

Var så god, herr prins. Finaste kalven i hela socknen.

KAMMARHERREN.

Nä, då ska den väl smaka gott. Tillåter ers kunglig höghet att

jag lägger för? (Prinsen nickar. Kammarherren serverar.)

PRINSEN

(för en ytterst liten stekbit till munnen. Förtär den under grimaser av motvilja. Lägger ner gaffeln och skjuter tallriken ifrån sig.)

Nej, varifrån den här värdshusmaten fått sitt goda rykte, kan jag då inte begripa. Tag bort den! Tag bort den! (Sjunker tillbaka mot kuddarna.)

VÄRDSHUSMOR.

Bevare mig väl! Min rara mat, som alla tycker så mycket om!

KAMMARHERREN (till prinsen).

Kanske vi ska bege oss av då, ifall ers kunglig höghet orkar?

PRINSEN

(reser sig till hälften men faller tillbaka).

Nej, jag orkar inte. Jag får nog stanna här i natt.

VÄRDSHUSMOR.

T kammaren därinne (pekar åt höger), har jag en god säng, om herr prinsen . . .PRINSEN.

Nej, jag orkar inte röra mig. Jag vill ligga här.

(Kammarherren hjälper honom att lägga sig, och skakar om kuddarna.)

PRINSEN

(retligt).

Låt vara! Jag vill att den där flickan, som var här nyss, ska ordna kuddarna under mitt huvud.

VÄRDSHUSMOR

(oförstående).

Flickan . . . ?

PRINSEN.

Ja, hon med de vänliga ögonen. Maja Lena. Skicka genast efter henne!

VÄRDSIIUSMOR (slagen med förvåning).

Hon, som bar sig så illa åt?

PRINSEN.

Hon bar sig inte alls illa åt. Skicka efter henne, säger jag.

VÄRDSHUSMOR (går ut i förstun. Ropar.)

Maja Lena! Maja Lena! (Kommer in igen.) Nej, hon tycks inte finnas

i närheten.

PRINSEN

(otåligt).

Skicka då ut folk att leta efter henne.

VÄRDSHUSMOR (går åter ut i förstun. Ropar.)

Jöns! Anders! Kom hit på ögonblicket!EN DRÄNG

(utanför scenen).

Vad vill matmora?

värdshusmor.

Ut och sök efter Maja Lena. Hon ska genast komma hit. (Återvänder in i rummet.)

KAMMARHERREN (går emot henne. Viskar med handen för munnen.)

Skicka också någon till slottet med bud om att prinsen är här. Deras majestäter är kanske oroliga.

VÄRDSHUSMOR (nickar förstående. Viskar likaledes med handen för munnen.)

Ska ske, nådig herre. (Går ut genom ytterdörren.)

(Kammarherren går fram till prinsen.)

PRINSEN öppnar ögonen och ser på honom).

Tänk, att en liten värdshusflicka kan ha vackrare ögon än en prinsessa, och vänligare . . . Mycket vänligare . . . ANDRA AKTEN.

Samma dekoration som i den föregående.

PRINSEN ligger på soffan. DROTTNINGEN sitter hos honom vid huvudgärden, och KAMMARHERREN sitter vid fotändan.)

DROTTNINGEN (lutar sig över prinsen).

Det är redan dager och hästarna har stått hela natten och stampat här utanför. Kära min son, känner du dig inte stark nog för att fara hem?PRINSEN.

Nej, inte än. Men far du, min mor. Det gör mig så ont att du suttit här så länge och vakat över mig. Varför skulle du komma i egen person?

DROTTNINGEN.

För att jag trodde mig ha större makt än någon annan att kunna föra dig hem. Försök om du inte kan resa dig.

PRINSEN

(gör ett försök men faller strax utmattad mot kuddarna).

Jag kan inte. (Till kammarherren.) Har inte de utskickade kommit tillbaka med den lilla värdshusflickan?

KAMMARHERREN.

De utskickade har kommit tillbaka. Men flickan har de inte funnit.

PRINSEN

(otåligt).

Skicka ut dem igen. Jag far inte härifrån förrän de fått hit henne. Hon har blivit bortjagad för min skull, och jag vill veta att intet ont vederfarits henne.

(Kammarherren bugar och går ut genom ytterdörren.)

DROTTNINGEN.

Men även om du är på slottet, kan du ju få bud så fort hon blivit återfunnen.

PRINSEN.

Kanske kommer hon hit av sig själv. Jag far inte.

KAMMARHERREN (inträder genom ytterdörren).

Ers kunglig höghet, ordern är utfärdad. Man har på nytt gått ut att leta. (Sätter sig på sin förra plats vid fotändan av soffan.)PRINSEN.

Gott. (Sluter ögonen.)

(Drottningen och kammarherren gäspa och kämpa mot sömnen. Slutligen kunna de inte längre stå emot utan somna in. Även prinsen slumrar.)

(Dörren till höger öppnas försiktigt och MAJA LENA tittar in. Då hon ser den sovande gruppen till vänster blir hon förskräckt och drar igen dörren. Efter ett ögonblick öppnar hon den emellertid åter helt sakta, men blott så mycket att hälften av hennes ansikte blir synligt. Hon betraktar förvånad de sovande, men öppnar dörren allt mer och mer och vågar sig slutligen in i rummet. Går omkring och letar, på spisen, på diskbänken och under möblerna.)

MAJA X.ENA (viskande för sig själv).

Min lilla sked, var är du? A, var är du? (Känner efter på sin kjollinning.) Varför kommer du inte till mig som förut? (Söker åter. Spritter plötsligt till med ett svagt glädjerop, ty hon har fått syn på tomteskeden, som ligger under bordet till höger. Skyndar sig till den. Men då hon vil! gripa den, far den ifrån henne längre in under bordet. Hon ryggar häpen tillbaka och blir ännu mera häpen, då hon får se:

TOMTEN

(krypa fram under bordet. Han reser sig skrattande och håller tomteskeden som ett gevär

över axeln.)

Ja, så går det, när man föraktar tomtegåvor! Förut flög skeden till dig. Nu flyger den ifrån dig, alldeles som när du ville ta den, sedan du stupat omkull på den.

MAJA I.ENA.

Var det du, som slängde fram den, så att jag skulle stupa på den?

TOMTEN (nickar och skrattar).

Ja, visst var det det.

MAJA LENA

(sträcker händerna emot honom och bönfaller bevekande).

Å, kära tomtefar, låt mig få igen min sked. Jag ska aldrig mera kasta den ifrån mig.TOMTEN.

Nej, pass.

MAJA LENA.

A, tomtefar! Tomtefar . . .!

TOMTEN (håller varnande upp fingret).

Tyst! Väck inte de sovande. (Strängt.) Skeden får du inte. Är det något annat du vill ha?

MAJA LENA (modstulen).

Ja, jag behöver mina skor, som måste stå härinne. Jag fryser så om mina fötter. (Visar tomten att hon går i strumpfötterna.) Mosters skor fick jag ju inte ta med mig, och jag kan inte gå min väg så här. I vedboden, där jag suttit, var det så kallt, men jag vågade mig inte fram förrän nu.

Drottningen rör på sig och gnuggar sig i ögonen. Kammarherren likaså. Prinsen, som också blivit störd, vrider sig och suckar. Maja Lena gömmer sig under ett bord. Men tomten står kvar, där han står utan att flytta sig en tum.)

DROTTNINGEN (lutar sig över prinsen).

Sa du något, min kära son?

PRINSEN (halvvaken).

drottningen.

Jag tyckte alldeles jag hörde någon tala.

KAMMARHERREN.

Det tyckte jag med.

prinsen

(gör en kraftansträngning och reser sig i sittande ställning).

Var det kanske hon, värdshusflickan, som talade?KAMMARHERREN.

Nej, här finns ingen mer än vi.

PRINSEN

(ivrigt).

Se efter! Se efter!

KAMMARHERREN

(stiger upp. Går sökande genom rummen men får varken syn på Maja Lena eller tomten.)

Nej, jag kan inte se till någon.

PRINSEN.

Se efter om det står någon bakom dörrarna.

KAMMARHERREN (öppnar ytterdörren och tittar ut).

Nej, ingen där heller. (Går ut i förstun men kommer strax tillbaka.) Och därute på backen, inte ett liv. (Öppnar dörren till höger och tittar in i kammaren.) Tomt Över allt. (Går tillbaka till siri plats och sätter sig.)

(Prinsen, drottningen och kammarherren försjunka i tystnad och slumra till igen.)

MAJA I.ENA (kryper till hälften fram. Viskar.)

Tomtefar . . .! Tomtefar . . .! Ar du där?

TOMTEN.

Ja, jag är nog här.

MAJA LENA (får se tomten. Förvånad.)

Gömde du dig inte?

TOMTEN.

Nej.

MAJA LENA.

Tänk, att de inte såg dig, då!

TOMTEN.

De, som jag inte vill ska se mig, de ser mig inte.MAJA LENA.

Men mig ser de nog. Å, tomtefar, jag törs inte gå och söka efter mina skor.

TOMTEN.

Nå, om du vill, så kan jag nog få dem att sova ordentligt. (Går

fram till drottningen, som då och då oroligt rör sig i sömnen. Blåser henne i nacken, och strax sitter hon stel och orörlig med slutna ögon. Går sedan till kammarherren, som också sover oroligt. Blåser honom i nacken, och han sitter lika orörlig som drottningen. Går till prinsen och blåser även på honom. Blåser om och om igen. Det är inte så lätt att få honom orörlig, men till sist lyckas det någotsånär. Vinkar åt Maja Lena.) Nu kan dll börja leta efter skorna.

MAJA LENA

(stiger upp).

'Fack, kära lilla tomtefar.

TOMTEN.

Men du får allt skynda dig att ta rätt på dem, för jag är inte säker på att prinsen sover riktigt djupt. Jag kunde inte komma åt att blåsa honom mitt i nacken, som jag egentligen skulle ha gjort. Men jag tror inte du behöver vara rädd. Om han också vaknar, är han så matt, att han inte orkar se sig omkring.

MAJA LENA (ytterligt förskräckt).

Ar han så sjuk? Tror du att han dör, tomtefar?

TOMTEN

(nickar).

Ja, nog ser det illa ut. Drottningen kom hit för att hämta honom, och hela natten har den kungliga vagnen stått här utanför och väntat, men det tycks som om han inte skulle tåla vid resan.MAJA LENA

(närmar sig prinsen på tå, knäpper sina händer och betraktar honom uppfylld av stor sorg1.

Å, den stackars prinsen! Den stackars, kära, goda prinsen!

TOMTEN

(vresigt).

Nå, ska du ta reda på skorna, eller har du kanske kommit underfund med att det är trevligare att gå i strumpfötterna?

MAJA LENA.

Jo, visst ska jag ta reda på skorna. Jag måste . . . jag måste . . . (Söker runt omkring.) Tänk, Olll de blivit undanställda? (Söker igen och hittar dem.) Nej se, där är de ju! (Sätter hastigt på sig skorna och går fram till tomten.) Tack ska du ha, tomtefar, för att du hjälpte mig. Tack! Tack!

TOMTEN.

Ja, nu är det nog tackat. Ge dig i väg, bara.

MAJA I.ENA

(står kvar med ett bönfallande uttryck i sina ögon).

Ack, tomtefar, du som är så snäll . . .

TOMTEN.

Så ja, inget prat! Laga dig av nu. (Pekar på dörren till kammaren.)

MAJA LENA

<går fram till prinsen och betraktar honom sorgset. Fingrar omedvetet på sin kjollinning, där skeden hängt. Ser ner på den tomma platsen.)

Min kära lilla sked, om jag ändå hade dig kvar! Du skulle kunna göra honom frisk. (Springer fram till tomten. Häftigt.) Ge mig igen min sked, tomtefar! Du kan inte låta prinsen ligga och dö. Ge mig igen min sked!TOMTEN

(strängt).

Vad var det jag sa digr (Sätter upp fingret emot henne.)

»Vill du försmå min tomteske, ej plats på prinsens fat den ge, då ska du ock få se att allting går på sne. *

Nej du, en ringaktad tomtegåva kommer inte igen.

MAJA LENA (med gråten i halsen).

Men det är väl bara jag, som ska ha straff. Varför ska den stackars, goda prinsen få lida för min skull?

TOMTEN.

Han hör inte till huset. Han angår mig inte.

MAJA LENA (snyftande).

Om han ligger här och dör, så angår det väl huset. Och då angår det dig också. Ack, tomtefar, om du inte vill ge mig igen skeden, så kan du väl åtminstone låna mig den? (Tomten vänder henne ryggen, men hon gär runt omkring honom för att kunna se honom i ansiktet. Bevekande.) Bara för i natt, tomtefar? (Tomten vänder sig ifrån henne, men hon vänder sig efter honom.) Bara för en stund, tomtefar? Bara för ett litet tag? Om prinsen börjar få igen lusten att äta, får han kanske behålla den. A, kära tomtefar, låna mig min lilla sked!

TOMTEN.

Nåja, du ska väl få låna den, då.MAJA LENA (hoppar av glädje).

Tack! Tack!

TOMTEN

(kärvt).

Men det är endast och allenast för husets skull jag lånar dig den. För jag vill inte att det ska bli några tråkigheter här. (Tar fram skeden ur blusen.) Och du får inte behålla den längre än tills jag rycker dig i kjolen. Glöm inte bort det. Och ger du mig den inte, ska jag nog ta den själv. (Ger henne skeden.)

MAJA LENA

(kysser förtjust skeden och trycker den till sitt bröst).

Min sked! Min kära lilla sked! (Tittar sig om.) Men var finns det någon mat? (Springer till spisen och tittar i grytorna.) Slut. (Tittar på hyllan över diskbordet.) Inte där heller. Moster har låst in maten. (Tittar i en gryta, som står långt bort på spishällen.) Gröt! Litet kall gröt. Men eftersom det inte finns något annat, så . . . (Lägger upp gröten i en tallrik.) Om det bara funnes någon mjölk? (Tittar i en mjölkflaska.) Tom! — Nå, det kan inte hjälpas, då. (Går med gröttallriken fram till prinsen.)

(Tomten kryper in under soffan.)

(Maja Lena smyger sig in mellan drottningen och soffan. Fyller tomteskeden med gröt och för den till prinsens läppar.)

PRINSEN (utan att öppna ögonen).

Vilken ljuvlig doft! Jag drömmer. En sådan doft finns inte i verkligheten.

(Maja Lena försöker föra in en smula gröt mellan hans läppar. Han tar emot den.)

PRINSEN (med slutna ögon).

Och mat! Vilken Utsökt god mat! (Tar emot skedens hela innehåll.) Jagdrömmer! En sädan mat kan inte lagas i något kök. (Tar emot en andra sked gröt, som Maja Lena för till hans läppar.) Aldrig i mitt liv har jag ätit något så gott. Mera! Mera . . .!

(Maja Lena ger honom sked på sked av gröten. Ilan ber oupphörligt om mera och tar emot allt vad han får, leende och lycksalig men utan att öppna ögonen.)

PRINSEN (alltjämt med slutna ögon).

Men vem är det som ger mig den goda maten? Är det du, min ömma mor?

(Maja Lena ger honom ännu en sked gröt. som för ögonblicket tystar honom.)

PRINSEN (sedan han tagit emot gröten).

Varför svarar du inte? — Är det du, min mor? (Trevar över skeden nedåt Maja Lenas handled och får fatt i spetsen, som är lindad omkring den. Öppnar ögonen till hälften, drar till sig spetsen och betraktar den. Överraskad.) Ett Stvcke av mitt spetskrås! Hur har du fått tag i det stycket, min mor?

(Maja Lena drar tillbaka sin hand, och spetskråsbiten stannar mellan hans fingrar.)

PRINSEN (ser fullvaken upp på Maja Lena).

Maja Lena! Det är då du, flickan med den sårade handen! Flickan, som blev bortkörd för min skull! Flickan med de vänliga ögonen! Du har då kommit tillbaka?

MAJA LENA (ger honom åter en sked gröt).

Ät, herr prins. Det gör er gott.

PRINSEN (ser leende på Maja Lena).

Ja, det gör mig gott, förunderligt gott. Sitt här på soffkanten, så har du det bättre.MAJA LENA

(sätter sig på soffkanten och för på nytt cn fylld sked till hans läppar).

Känner ni er starkare nu, herr prins?

PRINSEN (reser sig på armbågen).

fa tänk, jag kan resa mig upp! Jag känner mig inte alls trött. (Tar Maja Lena om armen.) Maja Lena, du ska alltid servera mig min mat.

MAJA LENA (skrapar den sista gröten ur tallriken).

Det skulle nog inte passa sig, herr prins.

PRINSEN (tar emot den sista skeden).

Jo, det passar sig visst, det. Du ska bo på slottet, och min goda mor ska ta hand om dig. Vill du inte det?

(Tomten, som krupit fram, rycker Maja Lena i kjolen, men hon märker det inte.)

MAJA LENA.

Ack, herr prins, ni skulle inte tala så till mig. Jag är en fattig, enkel flicka, som ingenting kan göra för er.

(Tomten drar henne i kjolen utan att hon märker det.)

PRINSEN.

Jo, du kan. Bara för att du sitter här, känner jag mig stark. Bara för att du ser på mig, blir jag glad.

(Tomten har klättrat upp på sänggaveln och blåser prinsen i nacken.)

PRINSEN (för handen över pannan).

Och när jag fått sova litet till . . . (kämpar med sömnen), så blir jag

noo- . (faller tillbaka mot kuddarna), riktigt frisk icren. (Somnar in.)

O O öTOMTEN

(kommer fram till Maja Lena, som sätter ifrån sig tallriken på bordet, men fortfarande

håller träskeden i handen).

Du brydde dig inte om att jag drog dig i kjolen, du!

MAJA LENA.

Jag märkte det alls inte, kära tomtefar.

TOMTEN.

Nej, nej, kan tänka det. Ja, nu har du fått din vilja fram. Nu kan du laga dig av.

MAJA LENA.

Ja, jag ska gå. Tack, kära tomtefar! (Reser sig.)

TOMTEN (räcker ut handen).

Men skeden ska jag ha.

MAJA LENA (kysser skeden).

Ajö, min lilla sked, min kära lilla sked! (C.er tomten skeden och går sedan långsamt mot kammardörren, under det hon vänder på huvudet och ser bort till prinsen. Söker kväva sina snyftningar.)

TOMTEN.

Vad är det för ett lipande, när jag varit så hygglig emot dig, alldeles för hygglig?

MAJA LENA (snyftande).

Jag får nog aldrig mera se den goda, vackra prinsen. (Går snyftande in i kammaren.)

TOMTEN

(tittar efter Maja Lena, fnyser och muttrar för sig själv).

Stolliga flickunge! En sån dumsnuta . . .! (Går bort till drottningen ochviftar med händerna över hennes nackc. Drottningen börjar vakna och röra på sig. Därefter gär han till kammarherren och prinsen och viftar med händerna över deras nackar. Även de börja vakna och röra på sig.'

(Tomten försvinner.)

DROTTNINGEN

(gäspande).

Jag har visst sovit litet igen?

KAMMARHERREN

(gäspande).

Ja, jag med.

PRINSEN (sätter sig upp i solifan).

Maja Lena! — Var är du, lilla Maja Lena?

DROTTNINGEN

(undrande).

Vem menar du?

PRINSEN.

Jag menar Maja Lena, den lilla värdshusflickan. Hon satt nyss hos mig, här på softkanten.

DROTTNINGEN.

Det har du drömt, min kära son. Hade någon varit här, skulle jag ha märkt det.

KAMMARHERREN.

Ja, jag med.

PRINSEN.

Det är alldeles visst och sant. Hon satt här och gav mig den läckraste mat jag någonsin smakat.

DROTTNINGEN

(förtjust).

Vad säger du? Har du ätit?

10. — IVa h len br rg, l\ ungens nattmössa.PRINSEN.

Ja, jag har ätit ur hela den här tallriken.

KAMMARHERREN (granskar tallriken).

Det har varit risgrynsgröt i den. (Rynkar på näsan.) Gammal, sur risgrynsgröt. Nej, för den skulle ers kunglig höghet aldrig ha öppnat sina läppar. Ers kunglig höghet har drömt.

PRINSEN

(förargad. Visar kammarherren den avrivna spetskråsbiten.)

Då är väl det här också en dröm?

KAMMARHERREN

(undrande).

Spetskråsbiten, som ers kunglig höghet lindade om Maja Lenas skadade handled?

PRINSEN.

lust precis. Jag råkade dra den av henne, då hon satt här. Se, det är blodmärken efter såret. (Visar blodmärkena för kammarherren och drottningen, som förvånade granska dem.) Och maten hon gav mig har gjort mig frisk och stark. Se, jag kan ju resa mig utan möda. (Stiger hastigt upp.)

DROTTNINGEN.

Det är förundransvärt! Sannerligen förundransvärt!

PRINSEN.

Och se, jag kan ju gä Utan att bli trött. (Går raskt och spänstigt kring golvet. 1 besiutsam ton.) Om ingen annan kan leta reda på Maja Lena, så ska jag göra det själv. (Tar sin kappa från soffan, kastar den över sig och går mot ytterdörren.)DROTTNINGEN (skyndar orolig: efter honom).

Men var då försiktig’, min kära son!

PRINSEN (lägger sin arm omkring henne).

Jag ska säga dig en sak, min goda mor. Om Maja Lena blir min gemål, då kan jag leva. Men blir hon det inte, då är det nog inte så säkert att jag kan det.

DROTTNINGEN (ömt under det hon smeker honom).

Vi ska leta efter henne, min kära son. Vi ska leta efter henne i hus och i bygd, i skog och i dal. Och vi ska nog finna henne. TREDJE AKTEN.

(Ett slottsgemak. Till vänster längst åt scenen soffa, bord och stolar. Till vänster åt fonden dörr till inre rum. Till höger fönster. I fonden dörr till salong. Diverse möbler och konstföremål.)

(DROTTNINGEN sitter i en bekväm stol till vänster. PRINSEN står stödd mot fönsterkarmen och ser oavvänt ut genom fönstret. Vacklar ibland till av mattighet.)

DROTTNINGEN (till prinsen).

Stå nu inte där längre och stirra ut på landsvägen. Kom hellre hit och vila dig på soffan.

PRINSEN (stirrar alltjämt ut genom fönstret).

Två hela dar utan att man lyckats finna henne.

drottningen.

Men nu, sedan kammarherren gått ut att söka henne, lyckas det nog. Han är en klok och förslagen man.PRINSEN (vänder sig emot henne).

Är allt i ordning för bröllopet?

drottningen.

Ja. Ärkebiskopen är kommen, brudens bröllopskläder framlagda.

PRINSEN.

Bara hon 1111 också vill ha mig5

DROTTNINGEN

(leende).

A, för den saken behöver du nog inte göra dig några bekymmer.

PRINSEN.

Jo, stora. Hon ville inte stanna hos mig, när jag bad henne. Hon hade inte lust att komma till slottet och servera mig min mat. Och när jag vaknade ur min korta slummer, var hon borta. Hon är skygg som en liten skogsfågel.

(Det knackar på fonddörren.)

DROTTNINGEN.

Stig ill!

(KAMMARHERREN inträder bugande.)

PRINSEN

(skyndar med ansträngning emot honom).

Har ni funnit henne?

KAMMARHERREN.

Ja, djupt inne i skogen hos en gammal kvastgumma. Skammen över att ha blivit bortkörd från mostern hade drivit henne ut i ödemarkerna.

PRINSEN (ivrig och upprörd!

Har ni henne med er?KAMMARHERREN (med en gest mot fonddörren).

Ja.

(Prinsen tar ett par hastiga steg mot fonddörren.)

KAMMARHERREN

(hejdar honom).

Hon säger att hon alls ingenting förmår göra för ers kunglig höghet. Och det var först när jag sa, att hennes majestät drottningen önskade tala med henne, som jag lyckades övertala henne att följa med.

DROTTNINGEN (till kammarherren).

Jag vill ta emot henne.

KAMMARHERREN (öppnar fonddörren och vinkar utåt).

Hennes majestät tar emot.

(MAJA LENA träder tveksamt över tröskeln. Stannar invid den och niger för drottningen. Märker prinsen, får ett förskräckt uttryck, och niger även för honom.)

DROTTNINGEN

(vänligt).

Kom närmare, mitt kära barn.

(Kammarherren tar av Maja Lena kappan och lägger den på en undanskymd stol. Maja Lena närmar sig långsamt drottningen.)

DROTTNINGEN.

Du har lyckats göra min son frisk.

MAJA LENA.

Ack nej, fru drottning . . .

DROTTNINGEN.

Jo, du har gjort det, fastän bättringen inte varade så länge. Men min son tror, att om du ständigt vore vid hans sida, skulle han bli helt och hållet återställd.PRINSEN

(går fram till Maja Lena och tar hennes hand).

Ja, Maja Lena, jag vet att jag skulle bli alldeles frisk om du blev min gemål.

MAJA I.ENA

(bestört).

Er gemål! Å, herr prins, det kan inte vara ert allvar?

PRINSEN.

Mitt fullkomliga allvar.

MAJA LENA

(bedrövad).

Jag ville så gärna kunna göra er frisk, men jag har ingen makt till det.

PRINSEN.

Och ändå gjorde du det på värdshuset, när jag låg där kraftlös och eländig.

MAJA LENA (ser från prinsen och till drottningen).

Om det tillåts mig att berätta, så ska jag tala om hur alltsammans hänger ihop.

(Drottningen och prinsen nicka åt henne till samtycke.)

MAJA LENA (ser på prinsen).

Kanske skulle jag ha kunnat göra något för herr prinsen, om jag bara haft kvar min lilla träsked, som gjorde all mat den rörde vid så god, och som jag fått i faddergåva av vår hustomte. Men jag har förlorat den för att jag var så feg och rädd. När jag skulle bära fram stekfatet åt herr prinsen, försökte jag lägga den på det, men moster blev så ond och slängde träskeden i spisen. Och när jag sedan fick fatt i den och återigen ville lägga den på steken, upp-täckte hon det, och såg på mig så strängt, att jag tappade modet och kastade skeden tillbaka i spisen.

drottningen.

Och där brann den upp?

MAJA LENA.

Nej. Men tomten passade på och tog den, och när jag kom fram till herr prinsen med fatet, kastade han den framför mig, så att jag stupade på den. Och när jag sen såg den ligga på golvet och ville ta den, flög den ifrån mig, i stället för att sätta sig själv på min kjollinning, som den annars alltid brukade göra, när jag glömt den kvar nånstans. Tomten förlåter mig aldrig att jag inte unnade hans sked den äran att ligga på prinsens fat.

PRINSEN

(småleende).

Sådana inbillningar!

DROTTNINGEN (likaledes småleende).

Men då hade du den ju inte på natten, när du serverade min son maten, som gav honom igen hans aptit?

MAJA LENA.

Jo, tomten lånade mig den, för att den skulle göra herr prinsen så frisk, att han kunde komma hem. Men sedan måste jag ge den tillbaka, för den, som en gång ringaktat en tomtegåva, förlorar den för alltid.

PRINSEN.

Jag bryr mig inte om några tomteskedar. Det är du själv, som gör mig frisk. Blott i din närhet får jag lust att äta och glädjas och leva. Om du räckte mig något att äta utan att jag såg dig, skulle jag ändå förnimma att det var du som gjorde det.MAJA LENA (kastar sig på knä för drottningen .

Fru drottning, fru drottning, hjälp mig sä att herr prinsen inte bedrar sig på mig! Han vill inte tro att jag ingenting kan göra för honom, och ändå är det så.

DROTTNINGEN lägger sin hand på Maja Lenas huvud och smeker hennes hår).

Du är en god och ärlig liten flicka, och om jag kunde, ville jag gärna uppfylla din bön och förhindra att min son bedrar sig själv i fråga om dig. Låt mig tänka. (Funderar ett ögonblick. Till prinsen.) Du säger att om du också inte såg henne då hon räckte dig något att äta, skulle du i alla fall veta att det var hon, som gjorde det.

prinsen.

ja, min mor, det är jag alldeles säker på.

DROTTNINGEN.

Gott, då vet jag vad vi ska göra för att få visshet om huruvida du bedrar dig på henne eller ej. (Vänder sig till

kammarherren.) Herr kammarherre, vill ni vara sä god och styra om att några unga flickor, tärnor och kökspigor infinner sig här, alla försedda med var sin tallrik innehållande samma maträtt. Och en av flickorna ska dessutom medföra en extra tallrik med samma innehåll.

KAMMARHERREN (bugar sig).

Som ers majestät befaller. Går ut genom fonddörren.)

DROTTNINGEN (till prinsen).

Och så sitter du här på stolen (för prinsen till en bekväm stol), och så binder jag min näsduk för dina ögon, så att du ingenting kan se.(Visar honom näsduken.) Och så kommer hela flickskaran med Maja Lena ibland sig och bjuder dig att äta . . .

PRINSEN (klappar entusiastiskt i händerna).

Bra! Bra!

DROTTNINGEN.

Och öppnar du dina läppar när det är Maja Lena, som räcker dig skeden, så kan vi vara förvissade om att det är hon själv och ingen torntesked, som ger dig lust att äta. Men är det ingen av alla flickorna, som kan förmå dig att öppna dina läppar, då vet vi att Maja Lena har rätt, när hon påstår att inte ens hon kan göra någonting för dig.

PRINSEN (glatt och frimodigt).

Ja, vi ska pröva henne, fastän jag vet att det är jag, som har rätt. (Till Maja Lena.' Och om jag öppnar mina läppar för din sked, då klär du dig i bruddräkten, som väntar därinne? (Gör en gest åt dörren till vänster.) Då blir du min gemål?

(Maja Lena ser osäkert frän prinsen till drottningen och sänker sedan sin blick mot golvet.)

DROTTNINGEN.

Så svara då, mitt kära barn.

MAJA LENA (viskande).

Ja. (Utbrister.) Men så kommer det inte att gå! Jag vet, att så kommer det inte att gå.

PRINSEN

(leende).

Gott. Du har svarat ja.(Kammarherren inträder genom fonddörren och lämnar den öppen för en rad unga tärnor och kökspigor, som stiga in, var och en med sin fyllda tallrik, utom den sista, som bär på två.)

DROTTNINGEN (lägger sin näsduk över prinsens ögon).

Nu binder jag för dina ögon stadigt och säkert. (Knyter till näsduken om hans nacke.) Så där ja, HU kan vi börja. (Går till tärnan med de två tallrikarna, tar den ena och ger den åt Maja Lena, som hon därefter skjuter in bland de andra flickorna. Vinkar så åt en av dessa att gå frain till prinsen.)

(TOMTEN sticker upp huvudet vid bortesta soffgaveln, tar så ett skutt och sätter sig grensle över den, i vilken ställning han, utan att själv bli sedd, åser allt vad som tilldrar sig.)

FÖRSTA FLICKAN

närmar sig prinsen, fyller sin sked med maträtten och för den till hans läppar).

PRINSEN

(gör en grimas och avvisar henne med en gest av ovilja).

Oätbart!

Flickan drar sig tillbaka, och drottningen vinkar åt en ny flicka att träda ut ur ringen.)

ANDRA FLICKAN (går fram till prinsen och bjuder honom en fylld sked).

PRINSEN

(gör åter en grimas och en gest av ovilja).

Oätbart! Oätbart!

(Andra flickan återvänder till kamraterna, och på en vink av drottningen skiljer sig en tredje flicka från de andra.)

TREDJE FLICKAN (går fram till prinsen och bjuder honom en sked).

PRINSEN (vrider sig och grimaserar).

Höjden av oätbarhet!

(Tredje flickan avlägsnar sig och drar sig in i flickskaran)DROTTNINGEN (vinkar åt Maja Lena).

MAJA LENA

(går fram mot prinsen med blicken på tallriken och märker inte tomten, som nu hoppat ner från soffgaveln och smyger sig efter henne. Då hon står bredvid prinsen fyller hon

sin sked och lyfter den.)

TOMTEN

(griper tag om hennes sked och byter ut den mot sin träsked).

(Maja Lena märker honom äntligen och häpnar.)

TOMTEN

(uppmanar henne med tecken att fylla tomteskeden och bjuda den åt prinsen).

MAJA LENA

(tvekar ett ögonblick men lyder så och för tomteskeden till prinsens läppar).

PRINSEN

(hänförd).

Vilken ljuvlig doft! Jag känner igen den. (Tar begärligt emot skedens innehåll.) Manna från himmelen. Maja Lena, det är du! (Fattar Maja Lena om armen och rycker av sig bindeln.) Ser du, jag visste det! Mera. Ge mig mera.

MAJA LENA

(ler och ger honom sked på sked tills tallriken är tom, då hon måste lägga ner skeden ty han drar till sig hennes hand och trycker den).

PRINSEN

(varmt).

Tack för mat.

(Medan prinsen och Maja Lena leende betrakta varann passar tomten på att osedd av de andra byta ut träskeden mot silverskeden. Maja Lena ser ner på tallriken och rycker till. Där ligger silverskeden och tomteskeden är borta. Ser sig omkring och får syn på tomten, där han står ett stycke ifrån med träskeden över axeln och skrattar åt henne.)

(Tomten försvinner.)MAJA LENA (storligen bed rövad .

Min tomtesked! Min tomtesked! (Till prinsen) Jag hade den nyss, när jag gav er att äta. Tomten var här och lade den i tallriken. Men nu har han ännu en gång tagit igen den.

PRINSEN

(misstroget).

Jag såg då varken till någon tomte eller någon tomtesked. (Vänder sig till drottningen.) Gjorde du det, min mor?

DROTTNINGEN.

Nej.

MAJA LENA.

De som tomten inte vill ska se honom, de ser honom inte.

DROTTNINGEN

(leende).

Kära lilla Maja Lena, du är så rädd för att vi ska bedra oss på dig, att jag nästan tror du blivit litet inbillningssjuk.

MAJA LENA

(springer fram till en av tärnorna, tar hennes tallrik och skyndar tillbaka till prinsen).

Ack, herr prins, låt mig ge er att äta med denna sked, så ska ni få se att ni inte har lust att ta emot något ur den, fastän det

o J

är jag, som räcker er den.

PRINSEN

(tar skrattande av henne tallriken och lämnar den åt den tillskyndande tärnan, från vilken

Maja Lena tagit den).

Ja, Maja Lena, det tror jag visst, det. Nu är jag frisk (reser sig upp), och mätt och känner inte det minsta behov av att äta. Jag anser det alldeles nog med det nyss genomgångna provet, och nu är det på tiden att du håller ditt löfte.DROTTNINGEN (smeker vänligt Maja Lenas kind).

Det menar jag också. (Pekar på dörren till vänster.) Där innanför väntar bruddräkten och tärnorna, som ska kläda dig. Kom. (Tar Maja Lena i

hand och för henne mot dörren till vänster.)

(Maja Lena går in genom dörren med sänkt huvud och utan att kasta en blick omkring sig.)

DROTTNINGEN (till tärnorna och kökspigorna .

Tack! Nu kan ni gå.

(Tärnorna och kökspigorna avlägsna sig.)

DROTTNINGEN (till kammarherren).

Vill ni vara så god och se efter att alla arrangemanger för vigseln är vidtagna.

KAMMARHERREN (bugar sig).

Som ers majestät befaller.

DROTTNINGEN.

Om ett ögonblick kommer jag också själv och tar anordningarna i betraktande.

(Kammarherren bugar ännu en gång och avlägsnar sig genom fonddörren.)

DROTTNINGEN (till prinsen).

Du hade rätt, min son. Det tycks inte vara så alldeles självklart att hon vill ha dig.

PRINSEN

(oroligt).

Tror du inte . . . ?DROTTNINGEN.

Jo, visst syns det att hon tycker om dig. Men vilka svårigheter hon gör. Tänk, att behöva truga en kunglig krona på en liten värdshusflicka!

PRINSEN

(kraftigt).

Men bära den, ska hon.

DROTTNINGEN.

Hur som helst, så går vi nu i alla fall ut och ser efter om brud-pallarna står på sin plats.

(Drottningen och prinsen bege sig tillsammans ut genom fonddörren.)

(Maja Lena klädd i bruddräkt, kommer hastigt in genom dörren till vänster, hack i häl följd av två tärnor, som bära en brudkrona på ett hyende och söka hindra henne att springa ifrån dem. Hon stannar också bredvid dem nära dörrtröskeln.)

FÖRSTA TÄRNAN.

Nådig fröken, toaletten är ju ännu inte fullbordad.

MAJA I.ENA (bevekande).

Vänta bara ett ögonblick.

ANDRA TÄRNAN.

Det är ju endast brudkronan, som fattas. Låt oss sätta den på.

MAJA LENA (oroligt).

Jag måste söka reda på en sak. (Bönfallande.) Nog kan ni väl vänta en enda liten minut? (Skjuter tärnorna tillbaka genom dörren till vänster. Låser noga till dörren. Går därefter letande kring scenen, får tag i sin kappa på den undanskymda stolen och kastar plagget över sig. Springer mot fonddörren.)TOMTEN

(ställer sig plötsligt framför dörren och spärrar utgången för henne).

Vart tänker du ta vägen?

MAJA LENA.

Jag måste bort härifrån. När jag inte längre har min sked, kan jag ju inte vara till någon nytta för den goda prinsen, och han skulle ångra sig om han gifte sig med mig.

TOMTEN.

Är du så vårdslös att du kastar bort en kunglig krona på det här sättet?

MAJA LENA.

Vad skulle jag ha för glädje av den, när prinsen märker att han bedragit sig på mig? Låt mig gå.

TOMTEN.

Det är synd om dig, din lilla stackare. Och eftersom du ändå är min guddotter, så ska jag väl ge dig en liten ersättning för kronan.

(Tar upp tomteskeden ur blusen och ger henne den.)

MAJA LENA (utom sig av glädje).

A. tomtefar! Käraste lilla tomtefar! (Kvsser skeden.)

TOMTEN.

Men kom ihåg en sak. Du ska ära och hedra min sked. Hur du än är klädd, i en bomullstrasa eller i sammet och juveler, så ska den hänga vid din kjollin ning, om du inte vill förlora den för allra sista gången. Och du förstår, prinsens gemål kan du inte bli, för en tarvlig, gammal träsked passar inte ihop med sammet och juveler.MAJA LENA (sorgsen).

Ja, jag förstår. (Hänger skeden vid sin kjollinning.) Tusen tack i alla fall, kära tomtefar.

(Tomten lyssnar vid fonddörren och skyndar sig därefter hastigt att hoppa upp på soff-.gaveln, varifrån han, själv obemärkt, iakttar vad som vidare passerar.)

(Fonddörren öppnas. Drottningen och prinsen inträda.)

DROTTNINGEN (mönstrar förvånad Maja I.enas kappa).

Vad vill det här säga?

PRINSEN.

Du tänkte väl aldrig rymma?

MAJA LENA (slår ned ögonen).

Jo, jag tänkte det. Jag kunde ju inte längre vara till någon nytta för er.

PRINSEN

(förskräckt).

Vad säger du?

MAJA LENA (slår leende upp ögonen igen).

Men nu vet jag att jag kan det. Och nu stannar jag.

PRINSEN.

Nå, gudskelov! — Att du kunde skrämma mig så? (Lyfter av henne kappan och lägger undan den.)

MAJA LENA

(tar skeden från kjollinningen och visar den för drottningen och prinsen).

Se! Tomten har just nyss givit mig igen min kära sked.DROTTNINGEN (beskådar häpen tomteskeden).

Den finns således till i verkligheten!

PRINSEN (ser sig om).

Tomten skulle då vara här omkring oss?

MAJA LENA.

Ja, han är nog här.

PRINSEN.

Bara du nu oekså får behålla din sked?

MAJA LENA.

Det får jag säkert, för aldrig mer ska jag vara så dum och feg att jag kastar den ifrån mig utan hedra och ära den i alla mina dar. Och nu, herr prins, kan jag göra er riktigt frisk. Jag ska alltid vara hos er och hjälpa er med min lilla tomtesked.

PRINSEN

(tar hennes hand och trycker den mot sitt bröst).

Så är du då glad, lilla Maja Lena, och inte längre ängslig och orolig?

MAJA I.ENA.

Nej, nu är jag inte längre ängslig och orolig.

DROTTNINGEN

(i det hon lägger skeden, som hon hållit i handen, på bordet bakom sig).

Men till bruddräkten kan du väl ändå inte bära den?

(Tomten hoppar kvickt ner från soffkarmen, nappar till sig skeden och hänger den vid Maja Lenas kjollinning, varefter han hoppar upp på soffkarmen igen.)

MAJA LENA.

Jag ska alltid bära den både till helgdags och vardags, här

xi. — IV ahlenberg, Kungens nattmössa.i min kjollinning . . . (Får se skeden. Förtjust.) Se. här sitter den ju! Den har kommit tillbaka till mig av sig själv, alldeles som förut.

DROTTNINGEN.

Märkvärdigt! Högst märkvärdigt!

MAJA LENA (till prinsen).

Men jag förstår ju att det inte passar sig för en prins att ha en gemål, som ständigt går omkring med en simpel träsked vid sin kjollinning. Och därför ber jag er, herr prins, låt mig få bli er tjänstepiga.

PRINSEN

(häftigt indignerad).

Min tjänstepiga!

MAJA LENA.

Ja, som er tjänstepiga kan jag ju lika bra hjälpa er med min sked, som om jag vore er gemål. Jag ber er så vackert, låt mig få bli er tjänstepiga.

PRINSEN

(ser på henne helt allvarligt under ett par ögonblick, går sedan till fonddörren och talar

utåt).

Herr kammarherre, är ni här?

KAMMARHERREN

(utanför).

Ja, ers kunglig höghet. (Inträder bugande.)

PRINSEN

(tar Maja I.enas sked och visar den för kammarherren .

Ser ni denna sked, herr kammarherre?

KAMMARHERREN.

Ja, ers kunglig höghet.PRINSEN.

Den ska avbildas och sättas i riksvapnet. Jag är säker på att min far ska ge sitt samtycke.

(Kammarherren bugar sig.)

PRINSEN.

Hör vidare. I skaftet på denna sked, ska den största diamanten i vår skattkammare infattas, och avbildningen såväl som infattningen ska i morgon försiggå i min och min gemåls närvaro. Var god och gör era förberedelser.

KAMMARHERREN (bugar sig).

Som ers kunglig höghet befaller. (Går ut genom fonddörren.).

o o r>

MAJA LENA (skyndar fram mot prinsen).

Herr prins, herr prins, det passar sig verkligen inte, att. . .

PRINSEN

(i det han fäster skeden vid Maja Lenas kjollinning).

Menar du att det inte skulle passa sig att jag hedrar din tomtes sked, denna präktiga lilla skecl, som nog kommer att ösa lycka och välsignelse över hela landet?

MAJA LENA (osäkert).

Jo, men . . .

PRINSEN.

Tror du inte att din tomte skulle vara nöjd, om han hörde och såg oss nu, och visste att hans sked blir så fin och förnäm, att den anstår en prinsessa att bära?MAJA LENA

(tittar sig omkring och får se tomten, där han sitter på soffgaveln och nickar och ler emot

henne).

J°, jag tror nog han är nöjd. (Leende under det hon ser på tomten.) Ja, jag vet det.

DROTTNINGEN (till Maja Lena).

Nå, då fullbordar vi väl din toalett. (Knackar på dörren till vänster.) Små tärnor, kom in med brudkronan.

(De båda tärnorna komma in bärande hyendet med brudkronan. Drottningen fäster den på Maja Lenas huvud, medan prinsen håller sin bruds hand och tomten sitter förnöjd på sofikarmen, nickar åt Maja Lena och ser på.)